

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY WĘGIERSKA GÓRKA
NA LATA 2026–2029
Z PERSPEKTYWĄ DO 2033 ROKU**

Węgierska Górka, 2025

Dofinansowano ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego
Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wykonawca:

Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10

tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98

www.eko-precyzja.eu

biuro@eko-precyzja.eu

eko-precyzja

Spis treści

Wykaz skrótów.....	7
1. Wstęp.....	8
1.1. Cel i zakres opracowania	8
1.2. Podstawa prawna	8
1.3. Charakterystyka gminy.....	9
1.3.1. Położenie.....	9
1.3.2. Demografia.....	11
1.3.3. Budowa geologiczna	12
1.3.4. Warunki klimatyczne.....	13
2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	14
3. Założenia Programu Ochrony Środowiska.....	16
3.1. Dokumenty międzynarodowe	16
3.2. Dokumenty krajowe	19
3.3. Dokumenty wojewódzkie.....	24
3.4. Dokumenty powiatowe	27
3.5. Dokumenty gminne	29
4. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska	30
5. Ocena stanu środowiska na terenie gminy Węgierska Górka	32
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	32
5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza	32
5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego na terenie gminy Węgierska Górka	34
5.1.3. Jakość powietrza	41
5.1.4. Odnawialne źródła energii	50
5.1.5. Zagadnienia horyzontalne	56
5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska	57
5.1.7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Ochrona klimatu i jakości powietrza	57
5.1.8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Ochrona klimatu i jakości powietrza	57
5.1.9. Analiza SWOT	58
5.2. Zagrożenia hałasem	59
5.2.1. Stan wyjściowy	59
5.2.2. Źródła hałasu.....	59
5.2.3. Stan środowiska akustycznego.....	61

5.2.4. Zagadnienia horyzontalne	63
5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska	64
5.2.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Zagrożenia hałasem.....	64
5.2.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Zagrożenia hałasem.....	64
5.2.8. Analiza SWOT	65
5.3. Pola elektromagnetyczne	65
5.3.1. Źródła promieniowania elektromagnetycznego	67
5.3.2. Monitoring pól elektromagnetycznych.....	70
5.3.3. Zagadnienia horyzontalne	70
5.3.4. Tendencje zmian stanu środowiska	71
5.3.5. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Pola elektromagnetyczne	71
5.3.6. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Pola elektromagnetyczne	71
5.3.7. Analiza SWOT	72
5.4. Gospodarowanie wodami.....	72
5.4.1. Wody powierzchniowe	72
5.4.2. Jakość wód powierzchniowych.....	75
5.4.3. Wody podziemne.....	78
5.4.4. Jakość wód podziemnych.....	79
5.4.5. Zagrożenie powodziowe	80
5.4.6. Zagrożenie suszą	82
5.4.7. Zagadnienia horyzontalne	86
5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska	87
5.4.9. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Gospodarowanie wodami.....	87
5.4.10. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Gospodarowanie wodami.....	87
5.4.11. Analiza SWOT.....	88
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa	88
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę	88
5.5.2. Oczyszczanie ścieków komunalnych.....	90
5.5.3. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.....	92
5.5.4. Zagadnienia horyzontalne	94
5.5.5. Tendencje zmian stanu środowiska	95

5.5.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarka wodno-ściekowa	95
5.5.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarka wodno-ściekowa	95
5.5.8. Analiza SWOT	96
5.6. Zasoby geologiczne	96
5.7. Gleby	96
5.7.1. Stan aktualny	96
5.7.2. Stan środowiska glebowego	98
5.7.3. Osuwiska	101
5.7.4. Zagadnienia horyzontalne	103
5.7.5. Tendencje zmian stanu środowiska	103
5.7.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gleby	103
5.7.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gleby	104
5.7.8. Analiza SWOT	104
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	104
5.8.1. Zagospodarowanie odpadów komunalnych	104
5.8.2. System gospodarowania odpadami na terenie gminy Węgierska Górką	106
5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	110
5.8.4. Zagadnienia horyzontalne	112
5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska	113
5.8.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	113
5.8.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	113
5.8.8. Analiza SWOT	114
5.9. Zasoby przyrodnicze	114
5.9.1. Formy ochrony przyrody	114
5.9.2. Fauna i flora	126
5.9.3. Lasy	133
5.9.4. Zagadnienia horyzontalne	135
5.9.5. Tendencje zmian stanu środowiska	136
5.9.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zasoby przyrodnicze	136
5.9.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zasoby przyrodnicze	136

5.9.8. Analiza SWOT	137
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	137
5.10.1. Zagadnienia horyzontalne	138
5.10.2. Tendencje zmian stanu środowiska	138
5.10.3. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zagrożenia poważnymi awariami	139
5.10.4. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zagrożenia poważnymi awariami	139
5.10.5. Analiza SWOT	139
6. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie.....	140
6.1. Wykaz celów, kierunków interwencji oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla Gminy Węgierska Górką.....	141
6.2. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem	152
6.3. Harmonogram realizacji monitorowanych wraz z ich finansowaniem	161
7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska	167
7.1. Współpraca z interesariuszami	168
7.2. Edukacja ekologiczna	168
7.3. Sprawozdawczość	169
7.4. Monitoring realizacji Programu.....	169
7.5. Źródła finansowania	173
7.5.1. Fundusze krajowe	173
7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej	174
Spis tabel.....	178
Spis rysunków.....	179

Wykaz skrótów

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BDOT10k	Baza danych obiektów topograficznych
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
MRP	Mapy ryzyka powodziowego
MZP	Mapy zagrożenia powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolite Części Wód Podziemnych
LZWP	Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PSG	Polska Spółka Gazownictwa
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie
ŚODR	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
UMWŚ	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi
ZPKWŚ	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego

1. Wstęp

1.1. Cel i zakres opracowania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie Gminy Węgierska Górką. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera m.in. rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie gminy Węgierska Górką, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w mieście sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie Węgierska Górką w odniesieniu do ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony zasobów geologicznych, ochrony powierzchni ziemi i gleb, gospodarki odpadami, ochrony przyrody, ochrony przed poważnymi awariami, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego i określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy Węgierska Górką.

1.2. Podstawa prawna

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647), a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Art. 18. 2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

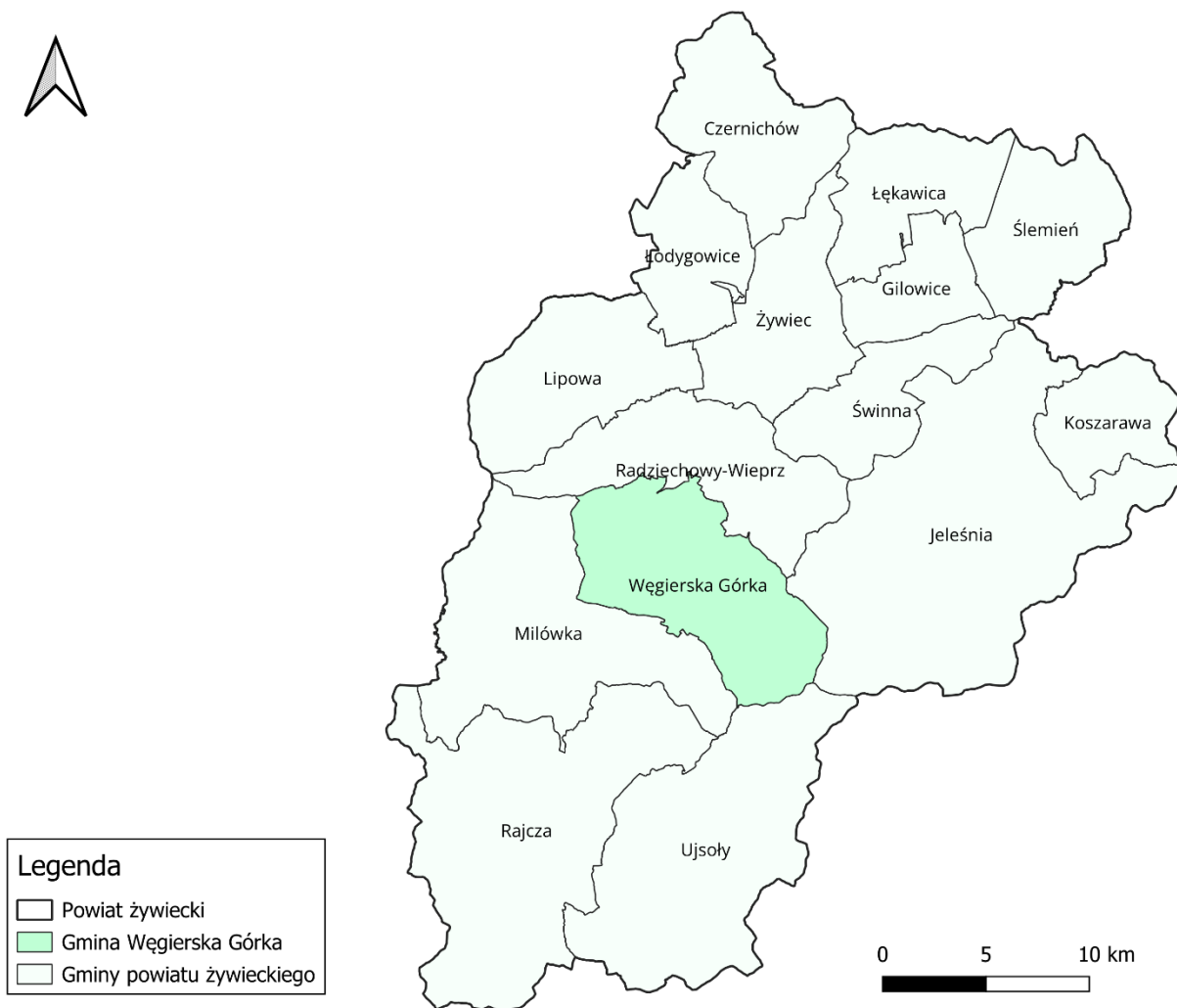
Gminne Programy ochrony środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym.

1.3. Charakterystyka gminy

1.3.1. Położenie

Węgierska Górka jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim. Od strony północnej i północno-wschodniej graniczy z gminą Radziechowy-Wieprz, od strony wschodniej z gminą Jeleśnia, od południa z gminą Ujszoły, natomiast od zachodu i południowego zachodu z gminą Milówka. Powierzchnia gminy wynosi 77 km².

Rysunek 1. Gmina Węgierska Górka na tle powiatu żywieckiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

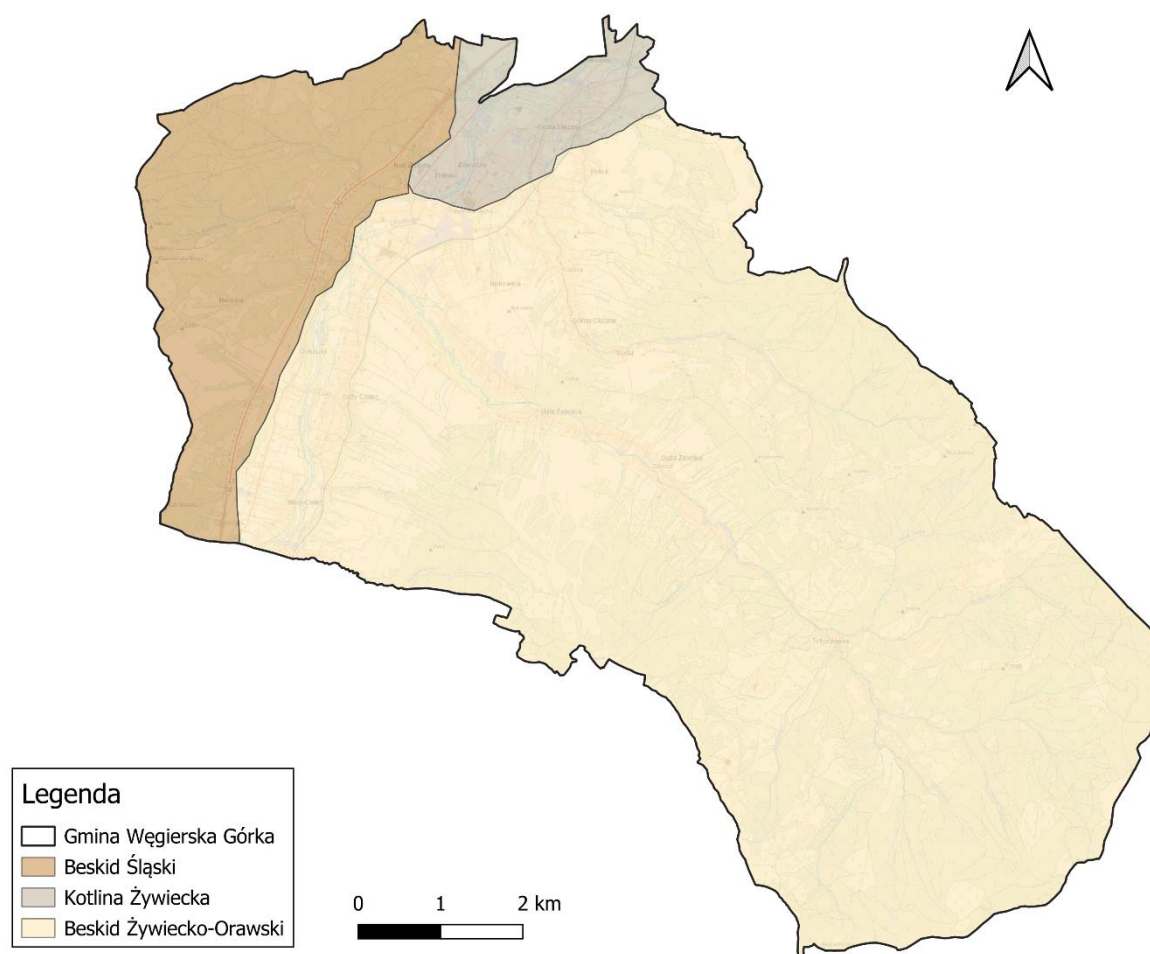
W skład gminy wchodzi 4 miejscowości: Cięcina, Cisiec, Węgierska Górka i Żabnica.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski gmina Węgierska Górka leży w obrębie:

1. Megaregion Region Karpacki

- Prowincja Karpaty Zachodnie
 - Podprowincja Zewnętrzne Karpaty Zachodnie
 - Makroregion Beskidy Zachodnie
 - Mezuregion Beskid Śląski
 - Mezuregion Kotlina Żywiecka,
 - Mezuregion Beskid Żywiecko-Orawski¹

Rysunek 2. Podział fizycznogeograficzny gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych

¹ Regionalna geografia fizyczna Polski. Praca zbiorowa pod red. A. Richlinga i innych, GDOŚ, Poznań 2021.

1.3.2. Demografia

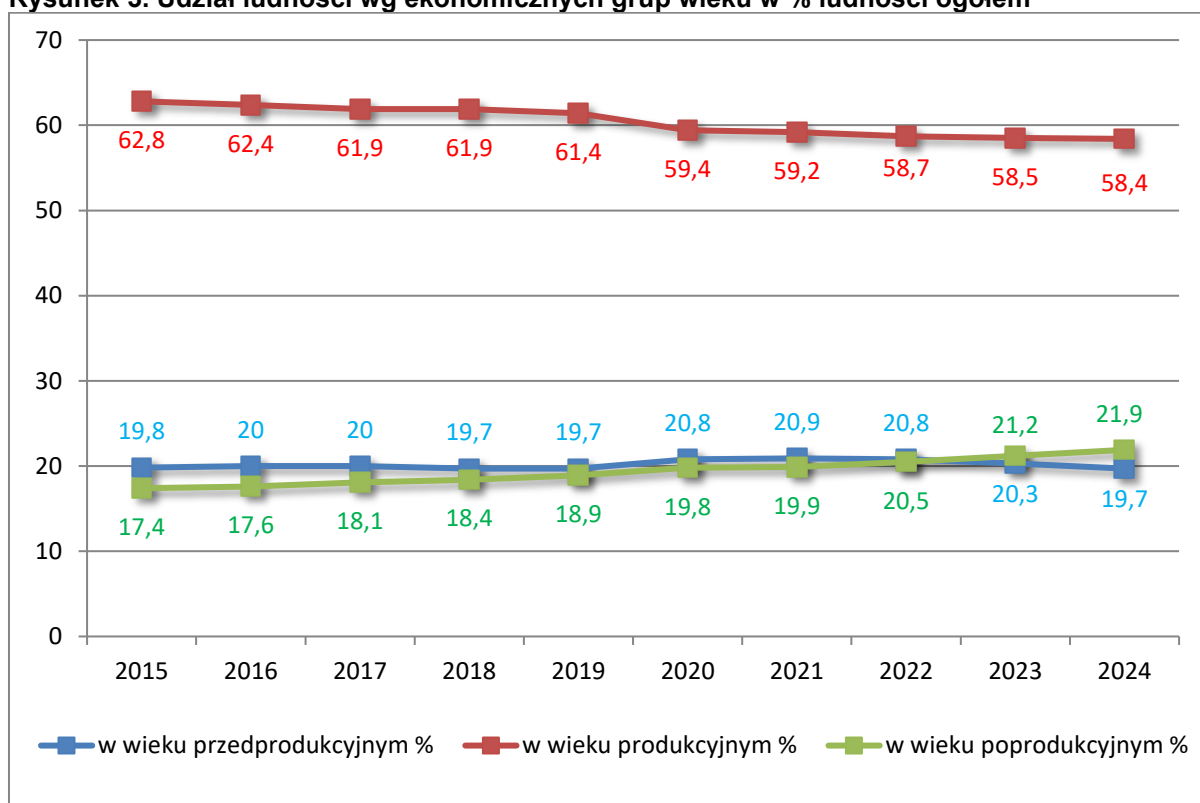
Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2024 r. gminę Węgierska Górką zamieszkiwało 14 275 osób, z czego 7 008 stanowili mężczyźni, natomiast 7 267 kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 186,6 os./km².

Tabela 1. Procesy demograficzne w gminie Węgierska Górką w latach 2015–2024

Rok	Liczba ludności	Saldo migracji wewnętrznych	Saldo migracji zagranicznych	Przyrost naturalny
2015	15 102	-9	0	-2
2016	15 154	2	-7	15
2017	15 164	-17	-14	30
2018	15 101	-42	2	10
2019	15 080	-17	-1	-8
2020	14 703	-22	-3	-66
2021	14 599	-8	-8	-77
2022	14 532	-44	-2	-34
2023	14 427	-32	-2	-55
2024	14 275	-71	-5	-78

źródło: GUS

Rysunek 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższa tabela i wykres demonstrują zmiany demograficzne zachodzące na terenie gminy w dłuższej perspektywie czasu. Wynika z nich, że stan liczby ludności, po systematycznym wzroście, od 2018 r. wykazuje tendencje malejącą, na co wpływ mają ujemne saldo migracji i zauważalny od 2019 r. ujemny przyrost naturalny. Zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa przejawiające się w zwiększającej się liczbie osób w wieku poprodukcyjnym

(w 2023 r. po raz pierwszy przewyższyli liczbę osób bardzo młodych, w wieku przedprodukcyjnym) i zmniejszającej się liczbie osób w wieku produkcyjnym. W przyszłości taka sytuacja będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie gminy Węgierska Górka zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Bezrobocie na terenie gminy Węgierska Górka

Wskaźnik	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
Ogółem	osoba	452	327	306	274	294
Mężczyźni	osoba	202	160	145	127	154
Kobiety	osoba	250	167	161	147	140
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym						
Ogółem	%	5,2	3,8	3,6	3,2	3,5
Mężczyźni	%	4,3	3,4	3,1	2,8	3,4
Kobiety	%	6,2	4,2	4,1	3,8	3,7

źródło: GUS

1.3.3. Budowa geologiczna

Obszar gminy należy do Karpat Zewnętrznych (fliszowych) zbudowanych głównie z osadów kredowych i trzeciorzędowych (paleogeńskich). Cechuje go obecność kilku rozległych jednostek (serii) strukturalnych o budowie płaszczowinowej, różniących się składem litostratygraficznym i oddzielonych od siebie tektonicznie. W ich obrębie występują płaszczowiny cząstkowe i łuski. Są to jednostki śląska, złuskowana płaszczowina przedmagurska i płaszczowina magurska.

W obrębie jednostki śląskiej obserwuje się płaszczowinę cząstkową godulską zbudowaną z ogniw o przewodze piaskowców. Są to głównie gruboławicowe piaskowce godulskie. Wyżej leżące skały warstw istebniańskich dolnych budują cały masyw Baraniej Góry aż po szczyty Kopca, Ostrego i Glinnego. Są to przeważnie piaskowce gruboławicowe, arkozowe, z licznymi soczewami zlepieńców kwarcowych, wkładkami czarnych lub zielonych łupków i ciemnych mułowców. Nad nimi rozwinęło się ogniwo górnych warstw istebniańskich. Ich wychodnie ciągną się niezbyt miąższym pasem o kierunku południowo-wschodnim przez południowe zbocza Baraniej Góry po wschodnie stoki Glinnego. Budują je kompleksy piaskowcowo-zlepieńcowe, w stropie przechodzące w czarne łupki z syderytami. Profil utworów trzeciorzędowych serii śląskiej rozpoczynają eoceńskie piaskowce ciężkowickie. (budujące między innymi szczyt Czerwienieckiej Grapy). Są one przykryte łupkami pstryimi, przechodzącymi w ciemne piaskowce i łupki warstw hieroglifowych, nad którymi leżą oligoceńskie łupki warstw menilitowych z rogowcami. Wychodnie tego kompleksu ciągną się wąskim pasem od Kamesznicy po Węgierską Górkę na południe od warstw istebniańskich.

Jednostka przedmagurska bywa dzielona na północną i południową. Utwory serii północnej graniczą od północy z płaszczowiną śląską, ciągnąc się wąskim pasem wzdłuż linii Szare-Cisiec-Cięcina-Żywiec. a. Pod względem stratygraficznym zawiera ona elementy serii

magurskiej – warstwy biotytowe (kreda górna) zbudowane z cienko- i średnioławicowych piaskowców i łupków, głównie ilastych oraz śląskiej - warstwy krośnieńskie (paleogen) zbudowane z piaskowców gruboławicowych drobno- i średnioziarnistych. Wydzielenie jednostki przedmagurskiej południowej obejmuje warstwy biotytowe kredy górnej, przykryte eoceńskimi łupkami pstryimi i oligoceńskimi warstwami podmagurskimi.

Utwory jednostki magurskiej dominują w budowie geologicznej omawianego obszaru. Północną i północno-zachodnią granicę ich zasięgu wyznacza linia Laliki-Milówka-Cięcina-Juszczyna-Trzebinia. W tej jednostce na terenie omawianej gminy wyróżnia się strefę facjalną raczańską. Najstarsze z osadów to górnokredowe piaskowce, które wraz z wyżej leżącymi warstwami inoceramowymi budują północno-zachodnią część trzonu pasma Romanki. Przykrywają je eoceńskie łupki pstrye, które lokalnie przeławicają się bądź przechodzą w gruboławicowe piaskowce zlepieńcowate lub zlepieńce w okolicach Ciśca. Na północny wschód od Żabnicy odsłaniają się gruboławicowe piaskowce zlepieńcowate zwane pasierbieckim.

Pokrywa czwartorzędowa na obszarze gminy jest niewielka i ograniczona do doliny Soły i jej dopływów: Żabniczanki, Cięcinki. Stanowią ją głównie osady aluwialne: żwiry, piaski i gliny tarasów rzek oraz osady koryt rzecznych. Zasięg pokryw zwietrzelinowych (głównie glin typu rumoszewego) obejmuje wąski pas wzdłuż biegu Soły, na północny zachód od Węgierskiej Górki po Twardorzeczkę oraz zachodnie zbocza doliny Soły w Kotlinie Żywieckiej².

1.3.4. Warunki klimatyczne

Gmina Węgierska Górką tak jak cała Polska leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego. Na terenie kraju można wydzielić także regiony klimatyczne, które charakteryzują się określonym wpływem klimatu kontynentalnego lub oceanicznego. Gmina Węgierska Górką zgodnie z klasyfikacją wg W. Okołowicza, znajduje się w regionie karpackim. Charakteryzuje się on wyraźnie zaznaczającym się wpływem klimatycznym gór, wyrażającym się przede wszystkim w piętrowości klimatycznej (spadek temperatury powietrza i wzrost opadów wraz z wysokością) i występowaniu wiatrów lokalnych (ciepłe, suche wiatry znane jako feny – wiatr halny, czy zmieniające kierunek w cyklu dobowym wiatry górskie i dolinne).

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą 16,8°C. Najzimniejszym miesiącem w roku jest natomiast styczeń ze średnią temperaturą -4,0°C. Roczna suma opadów wynosi średnio 1 208 mm. Największa ilość opadów przypada na lipiec i wynosi średnio 152 mm. Najsuchszym miesiącem jest natomiast luty z 72 mm opadów. Dominującymi wiatrami nad obszarem miasta są wiatry południowe. Najmniejszy udział jest wiatrów wschodnich³.

² Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski 1:50 000 Arkusz Milówka (1029), PIG, Warszawa 2004.

³ <https://pl.climate-data.org>, <https://meteoblue.com.pl>

Rysunek 4. Roczne temperatury, opady i wilgotność na terenie gminy Węgierska Górką

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	Wrzesień	październik	listopad	grudzień
Średnia temperatura °C	-4	-2.8	1	6.8	11.6	15	16.8	16.5	12	7.5	3.1	-2
Temperatura minimalna °C	-7.2	-6.2	-3.1	1.6	6.5	10.3	12.2	11.8	7.8	3.9	0.2	-4.7
Maks. temperatura °C	-1.2	0.5	4.9	11.4	15.9	18.9	20.7	20.7	16	11.2	6.1	0.5
Opady / Opady deszczu mm	78	72	85	89	130	137	152	119	110	81	78	77
Wilgotność(%)	86%	84%	79%	72%	74%	76%	77%	76%	80%	83%	85%	85%
Deszczowe dni (d)	11	10	11	11	13	13	14	11	10	9	10	11
Średnia liczba godzin słonecznych (godziny)	2.8	3.6	5.2	7.8	8.6	9.3	9.4	9.0	6.3	4.6	3.4	2.8

źródło: <https://pl.climate-data.org>

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Cel opracowania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym dokumencie, realizacja programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony *Program* zawiera między innymi wykaz dokumentów wyższego szczebla, tj. dokumentów europejskich, krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych, a także założenia określone w dokumentach gminnych zgodne z niniejszym *Programem*; rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie gminy Węgierska Górką, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo co 2 lata.

Charakterystyka gminy Węgierska Górką

Węgierska Górką jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim. Od strony północnej i północno-wschodniej graniczy z gminą Radziechowy-Wieprz, od strony wschodniej z gminą Jeleśnia, od południa z gminą Ujszoły, natomiast od zachodu i południowego zachodu z gminą Milówka. Powierzchnia gminy wynosi 77 km².

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2024 r. gminę Węgierska Górka zamieszkiwało 14 275 osób, z czego 7 008 stanowili mężczyźni, natomiast 7 267 kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 186,6 os./km².

Ocena stanu środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie gminy Węgierska Górka. Wyznaczono w tym zakresie następujące obszary interwencji uwzględniające stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strengths (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia).

Silne strony to fakty mające pozytywny wpływ na ochronę środowiska, które samorząd gminy może kształtować sprawczo.

Słabe strony to fakty mające negatywny wpływ na ochronę środowiska, które samorząd gminy może kształtować sprawczo.

Szanse to fakty mające pozytywny wpływ na ochronę środowiska, których samorząd gminy nie może kształtować sprawczo (lecz może na nie reagować, próbując je wykorzystać).

Zagrożenia to fakty mające negatywny wpływ na ochronę środowiska, których samorząd gminy nie może kształtować sprawczo (lecz może na nie reagować, próbując się przed nimi zabezpieczyć).

W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska, także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym *Programie* obrano obszary interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz lokalnych potrzeb i są to:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,

- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Na ich podstawie wyznaczono cele i kierunki interwencji, a także strategię ich realizacji na poziomie gminy. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 6. „Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie”. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami, które mają być realizowane na terenie gminy przez Urząd Gminy Węgierska Górką i inne instytucje.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 7. „System realizacji programu ochrony środowiska”, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Analiza uwarunkowań finansowych

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziałach 6. „Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie” oraz 7.5. „Źródła finansowania” przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

3. Założenia Programu Ochrony Środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką jest zgodny z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi. Dokument uwzględnia także założenia określone w dokumentach gminnych.

3.1. Dokumenty międzynarodowe

- **Zrównoważona Europa 2030 – Polityka, strategia i przepisy UE dotyczące celów środowiskowych oraz celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 roku**

Ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030 obejmują ogólnounijne cele i cele polityczne na okres od 2021 do 2030 r. Kluczowe cele na 2030 r.:

- Co najmniej 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych (od poziomów z 1990 r.).
- Co najmniej 32% udział energii odnawialnej.
- Co najmniej 32,5% poprawa efektywności energetycznej.

Cel 40% emisji gazów cieplarnianych jest realizowany przez unijny system handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcji emisji państw członkowskich oraz rozporządzenie w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. W ten sposób wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia celu 40%, zarówno poprzez redukcję emisji, jak i zwiększenie pochłaniania.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu Komisja zaproponowała we wrześniu 2020 r. podniesienie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r., w tym emisji i pochłaniania, do co najmniej 55% w porównaniu z 1990 r. Komisja przyjrzała się działaniom wymagany we wszystkich sektorach, w tym zwiększonej efektywności energetycznej i energii odnawialnej, i rozpoczęła proces przygotowywania szczegółowych wniosków ustawodawczych do czerwca 2021 r. w celu wdrożenia i osiągnięcia zwiększonych ambicji. Umożliwi to UE przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu i realizację zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego poprzez aktualizację jej wkładu ustalonego na szczelbu krajowym.

➤ **Międzynarodowa ochrona środowiska – Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21**

Jeden z najważniejszych programów międzynarodowych dotyczących zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Przewiduje on działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym, prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia, w których człowiek oddziałuje na środowisko. Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka,
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast),
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom),
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych,
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi,
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi,
- powstrzymanie niszczenia lasów,
- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich,
- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania),
- przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy,
- edukacja ekologiczna.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

➤ **Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS)**

Dyrektywa nr 85/337/EWG dotyczy oceny oddziaływania wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie

transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskim (1990 r.) i wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r., Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

➤ **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ)**

Celem Dyrektywy nr 2001/42/WE jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.

➤ **Rozporządzenie (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869**

Aby przywrócić różnorodną biologicznie i odporną przyrodę na całym terytorium Unii, trzeba na poziomie Unii ustanowić zasady dotyczące odbudowy ekosystemów. Odbudowa ekosystemów przyczynia się również do realizacji celów Unii w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do zmiany klimatu. Rozporządzenie ustanawia ramy, w których państwa członkowskie wprowadzają skuteczne obszarowe środki odbudowy, które mają łącznie objąć, w ramach celu unijnego, w obrębie obszarów i ekosystemów objętych zakresem stosowania rozporządzenia, do 2030 r. co najmniej 20 % obszarów lądowych i co najmniej 20 % obszarów morskich, a do 2050 r. – wszystkie ekosystemy wymagające odbudowy. Przyjęto następujące cele:

1. Odbudowa ekosystemów lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych.
2. Odbudowa ekosystemów morskich.
3. Energia ze źródeł odnawialnych.
4. Obrona narodowa.
5. Odbudowa ekosystemów miejskich.
6. Odbudowa naturalnej łączności rzek oraz naturalnych funkcji powiązanych równin zalewowych.
7. Odbudowa populacji owadów zapylających.
8. Odbudowa ekosystemów rolniczych.
9. Odbudowa ekosystemów leśnych.
10. Zasadzenie trzech miliardów dodatkowych drzew.

3.2. Dokumenty krajowe

- **Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**

Przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
 - Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny.
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
 - Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom gminy,
 - Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich.
3. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport
 - Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
 - Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności.
4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia
 - Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju,
 - Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej,
 - Kierunek interwencji – Rozwój techniki.
5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
 - Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
 - Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
 - Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją,
 - Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi,
 - Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami,
 - Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

- **Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej**

Przyjęta Uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel szczegółowy IV: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.

Kierunki interwencji:

- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel szczegółowy V: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Kierunki interwencji:

- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

➤ **Strategia Produktywności 2030**

Przyjęta Uchwałą nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r.

I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce)

- Kierunek interwencji I.1. Optymalizacja gospodarowania surowcami w szczególności nieodnawialnymi, z uwzględnieniem ich jakości, wartości i możliwości wielokrotnego użycia,

- Kierunek interwencji I.2. Ekoinnowacje.

➤ **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku**

Przyjęta Uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

➤ **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030**

Przyjęta Uchwałą nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.

Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

- Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

➤ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**

Przyjęta Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r.

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
- Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

➤ **Polityka energetyczna Polski do 2040 roku**

Przyjęta Obwieszczeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r.

Dokument jest mapą drogową rozwoju sektora energetycznego w Polsce. Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych:
 - a. Projekt strategiczny 1: Transformacja regionów węglowych.
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej:
 - a. Projekt strategiczny 2: Rynek mocy,
 - b. Projekt strategiczny 3: Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych.
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych:
 - a. Projekt strategiczny 3A: Budowa Baltic Pipe,
 - b. Projekt strategiczny 3B: Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego.

4. Rozwój rynków energii:
 - a. Projekt strategiczny 4A: Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej),
 - b. Projekt strategiczny 4B: Hub gazowy,
 - c. Projekt strategiczny 4C: Rozwój elektromobilności.
5. Wdrożenie energetyki jądrowej:
 - a. Projekt strategiczny 5: Program polskiej energetyki jądrowej.
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii:
 - a. Projekt strategiczny 6: Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej.
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji:
 - a. Projekt strategiczny 7: Rozwój ciepłownictwa systemowego.
8. Poprawa efektywności energetycznej:
 - a. Projekt strategiczny 8: Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

PEP2040 zastąpiła „Politykę energetyczną Polski do 2030 r.”, a także Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”

➤ **Krajowy plan gospodarki odpadami 2028**

Przyjęty Uchwałą nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r.

Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji:

- 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;
- 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności;
- 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - a. 55% dla roku 2025,
 - b. 60% dla roku 2030,
 - c. 65% dla roku 2035;
- 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - a. do 30% w roku 2025,
 - b. do 20% w roku 2030,
 - c. do 10% w roku 2035;
- 5) zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”;
- 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;
- 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;
- 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- 10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;
- 11) ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

➤ **Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030**

Przyjęty Uchwałą nr 152 Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r.

Głównym celem Programu jest zwiększenie retencji wodnej w Polsce. Zapewnić to mają analiza i określenie kompleksowych działań zwiększających retencję wody. Program uwzględnia wszystkie rodzaje retencji: sztuczną i naturalną oraz wskazuje działania ukierunkowane na jej zwiększenie.

Cel główny PPNW mają wspierać 3 priorytety:

- 1) Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej.
- 2) Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.
- 3) Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencionowania i oszczędzania wody.

➤ **Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030**

Minister Aktywów Państwowych w dniu 30 grudnia 2019 r. przekazał do Komisji Europejskiej Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030, wypełniając tym samym obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne do 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- 21–23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

3.3. Dokumenty wojewódzkie

➤ **Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego**

Przyjęty Uchwałą Nr VII/5/1/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 23 września 2024 r.

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza
 - Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
2. Zagrożenia hałasem
 - Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska
3. Pola elektromagnetyczne
 - Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych
4. Gospodarowanie wodami
 - Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
 - Zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu
5. Gospodarka wodno-ściekowa
 - Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
6. Zasoby geologiczne
 - Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi
7. Gleby
 - Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
 - Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu
9. Zasoby przyrodnicze
 - Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej
10. Zagrożenie poważnymi awariami
 - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

➤ **Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego**

Przyjęty Uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

Kierunki działań naprawczych

- Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW
- Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości)
- Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym
- Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych

- Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego
 - Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza
 - Prowadzenie edukacji ekologicznej
 - Prowadzenie działań kontrolnych
 - Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
- **Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla województwa śląskiego. Regionalna polityka energetyczna do roku 2030**

Przyjęta Uchwałą Nr 2873/194/VI/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 9 grudnia 2020 r.

1. Cel operacyjny 1. Wysoki standard energetyczny zabudowy mieszkaniowej, gospodarczej i budynków użyteczności publicznej regionu.
2. Cel operacyjny 2. Bezpieczeństwo energetyczne województwa śląskiego i rozwój sektora czystej energii.
3. Cel operacyjny 3. Ekologiczny system transportu zbiorowego i indywidualnego.
4. Cel operacyjny 4. Proaktywne zarządzanie w obszarze jakości powietrza.

➤ **Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego**

Przyjęty Uchwałą Nr VII/3/4/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 czerwca 2024 r.

Celem Programu jest poprawa klimatu akustycznego w środowisku poprzez określenie działań ograniczających poziom hałasu tam, gdzie jest to konieczne na terenie miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wzdłuż głównych dróg i głównych linii kolejowych, tzw. ochrona czynna oraz zachowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, tzw. ochrona bierna.

➤ **Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028**

Przyjęty Uchwałą Nr VII/6/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 r.

Cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji

- wdrażanie zapobiegania powstawaniu odpadów (ZPO) oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów
- wspieranie działań związanych z ponownym użyciem produktów, m.in. przez budowę sieci napraw i ponownego użycia (np. w ramach PSZOK) oraz promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO i postępowania z odpadami
- osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych
 - a) do 30% w roku 2025
 - b) do 20% w roku 2030
 - c) do 10% w roku 2035

- zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców
- zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie selektywnego zbierania odpadów
- zmniejszanie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych odpadów
- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu
- utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.
- ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami

➤ **Program usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032**

Przyjęty Uchwałą Nr 1258/49/IV/2011 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 19 maja 2011 r.

Przyjęto następujące zadania:

- Działania informacyjno-edukacyjne związane z problematyką azbestową (ulotki, materiały informacyjne, spotkania, seminaria, działalność w mediach i inne)
- Aktualizacja bazy informacyjnej dotyczącej występowania wyrobów zawierających azbest na terenie województwa śląskiego
- Monitoring realizacji Programu

➤ **Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Województwa Śląskiego**

Przyjęty Uchwałą Nr VII/12/3/2025 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 17 marca 2025 r.

Cele:

- Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu – narzędzie poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych
- Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego – instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów
- Integracja systemu transportowego w układzie gałęziowym i terytorialnym
- Wspieranie konkurencyjności gospodarki obszaru – instrument rozwoju gospodarczego
- Poprawa bezpieczeństwa – radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu
- Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia

➤ **Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego**

Przyjęty Uchwałą Nr 209/484/VI/2024 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 30 stycznia 2024 r.

Cele strategiczne:

- Transport przyjazny środowisku i łagodzenie zmian klimatu
- Transport przyjazny mieszkańcom
- Transport bezpieczny i niezawodny
- Transport dopasowany do transformacji gospodarczej regionu

➤ **Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030**

Przyjęta Uchwałą Nr IV/28/2/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 12 listopada 2012 r.

Cele strategiczne:

- Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom
- Zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego
- Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią
- Wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa śląskiego w ich ochronę

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”**

Uchwała Nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r.

Cel strategiczny C Województwo Śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

- Cel operacyjny C.1. Wysoka jakość środowiska
- Cel operacyjny C.2. Efektywna infrastruktura
- Cel operacyjny C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

3.4. Dokumenty powiatowe

➤ **Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2023-2030**

Przyjęty Uchwałą Nr XLV/474/2023 Rady Powiatu w Żywcu z dnia 23 lutego 2023 r.

1) Ochrona powietrza i klimatu

Cel: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu żywieckiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych

2) Ochrona przed hałasem

Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska

3) Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach

4) Gospodarowanie wodami

- Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód
- 5) Gospodarka wodno-ściekowa
Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód
- 6) Gospodarowanie zasobami geologicznymi
Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż
Cel: Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi
- 7) Ochrona gleb
Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
Cel: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi
- 8) Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Cel: Racjonalna gospodarka odpadami
Cel: Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne
- 9) Ochrona przyrody i krajobrazu
Cel: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu
- 10) Zagrożenia poważnymi awariami
Cel: Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych
Cel: Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska

➤ **Strategia Rozwoju Powiatu Żywieckiego 2030+**

Przyjęta Uchwałą Nr XXXVI/416/2022 Rady Powiatu w Żywcu z dnia 27 czerwca 2022 r.

Priorytety i cele operacyjne w zakresie ochrony środowiska:

1. Infrastruktura drogowa
 - Poprawa standardu infrastruktury drogowej
2. Środowisko naturalne
 - Poprawianie stanu środowiska naturalnego i adaptowanie go do zachodzących zmian klimatycznych w kontekście posiadanych potencjałów turystycznych
3. Transport publiczny
 - Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu żywieckiego

➤ **Strategia Elektromobilności w Powiecie Żywieckim**

Celem opracowania jest wskazanie działań służących rozwojowi elektromobilności w powiecie żywieckim. Rozwój elektromobilności na terenie powiatu wpłynie na zwiększenie jakości życia poprzez poprawę jakości powietrza, a także usprawnienie systemu komunikacji. Redukcja emisji szkodliwych substancji, powodowana przez konwencjonalne środki transportu pozwoli również na zwiększenie atrakcyjności regionu pod względem turystycznym i inwestycyjnym. Zmniejszenie wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz zbiorowego wpłynie pozytywnie na upłynnienie ruchu.

➤ **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Żywieckiego na lata 2011-2032**

Przyjęty Uchwałą 339/11/IV Zarządu Powiatu Żywieckiego z dnia 13 grudnia 2011 r.

Cele:

1. Spowodowanie oczyszczenia obszaru powiatu z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest
2. Wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców powiatu, spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań
3. Spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym horyzoncie czasowym do spełnienia wymogów ochrony środowiska
4. Stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

3.5. Dokumenty gminne

➤ **Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Węgierska Górką**

Przyjęty Uchwałą Nr LXV/465/2022 Rady Miasta w Węgierska Górką z dnia 17 listopada 2022 r.

Cel główny: Realizacja pakietu klimatyczno-energetycznego

Cele strategiczne:

1. Ograniczenie emisji niskiej w Gminie, redukcja emisji gazów cieplarnianych.
2. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł ciepła w procesie produkcji energii.
3. Poprawa efektywności energetycznej budynków z obszaru gminy Węgierska Górką.
4. Promocja racjonalnego zużycia energii, rozwiązań podnoszących efektywność energetyczną oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.

➤ **Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Węgierska Górką na lata 2012-2032**

Przyjęty Zarządzeniem Nr 73/2012 Wójta Gminy Węgierska Górką z dnia 25 października 2012 r.

Cele:

1. Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Węgierska Górką do 2032 roku.
2. Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu na terenie Gminy.
3. Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w Gminie.

4. Efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Dotychczas obowiązywał Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026 przyjętym Uchwałą nr IV/35/2019 Rady Gminy Węgierska Górką z dnia 21 lutego 2021 r

Program wyznaczył 48 zadań w 10 obszarach interwencji. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2024 r. podjęto się realizacji wszystkich 48 zadań.

Tabela 3. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska w latach 2019-2024

L.p.	Obszar interwencji	Liczba zadań wyznaczonych	Liczba zadań zrealizowanych/realizowanych
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	15	15
2.	Zagrożenia hałasem	5	5
3.	Pola elektromagnetyczne	4	4
4.	Gospodarowanie wodami	4	4
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	2	2
6.	Gleby	4	4
7.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	6	6
8.	Zasoby przyrodnicze	6	6
9.	Zagrożenia poważnymi awariami	1	1
10.	Edukacja ekologiczna	1	1
Suma		48	48

źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką za lata 2019-2024

Najwięcej zadań – 15 zrealizowano, ponosząc największe nakłady finansowe, w obszarze „Ochrona klimatu i jakości powietrza”. Wykonano modernizację termoenergetyczną budynku Urzędu Gminy przedszkola nr 2 w Ciścu i budynków szkoły podstawowej w Węgierskiej Górcie, Żabnicy oraz Cięcinnie, a także zaczęto przygotowania do termomodernizacji kolejnych obiektów gminnych. Największy zrealizowany przez władze gminy projektem to „Czysta energia – czyste środowisko, odnawialne źródła energii dla gospodarstw indywidualnych z terenu Gminy Węgierska Górką i Gminy Wiśła” polegający na montażu odnawialnych źródeł energii w 610 gospodarstwach domowych. Ponadto mieszkańcy w ramach Programu „Czyste powietrze” wymienili 446 źródeł ciepła, zamontowali 73 mikroinstalacje fotowoltaiczne i przeprowadzili 138 termomodernizacji. gmina we wszystkich latach realizowała liczne inwestycje drogowe polegające na modernizacji, przebudowie i remontach układu drogowego.

Modernizowano także oświetlenie uliczne, czego efektem jest 417 zamontowanych lamp solarnych, hybrydowych i LED. Największą inwestycją na terenie gminy była jednak budowa drogi ekspresowej S1 (dawniej S69) Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń, odcinek Przybędza – Milówka (obejście Węgierskiej Górki) od km 27+700 do km 36+230, zakończona w 2025 r., która pozwoli wyprowadzić ruch samochodowy z terenów zabudowanych gminy.

W celu przeciwdziałania zagrożeniu hałasem wprowadzano odpowiednie zapisy w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego. Prowadzony monitoring wskazuje jednak na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu od głównej drogi powiatowej i w wybranych obiektach przemysłowych.

Działania administracyjne prowadzone w obszarze „Promieniowanie elektromagnetyczne” wykazują się skutecznością, o czym świadczą natężenia pól elektromagnetycznych na bardzo niskich poziomach, poniżej progu mierzalności.

W ramach gospodarowania wodami Gmina prowadziła kontrole i ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych, a Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie zrealizował szereg działań na ciekach wodnych, służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu, m.in. remonty zapor przeciwrumowiskowych, zabezpieczeń brzegów, zasypywanie wyrw brzegowych, wycinkę drzew w obrębie koryt cieków.

Budowano sieci wodociągowo-ściekowe i przyłącza, czego efektem jest na koniec 2023 r. dostęp do sieci wodociągowej 61,4% mieszkańców oraz skanalizowanie na poziomie 87,5%.

W obszarze „Gleby” prowadzono m.in. monitoring gleb i rejestr osuwisk. Gmina organizowała system odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych i domków letniskowych. Ponadto usunięto 448,691 mg wyrobów zawierających azbest.

W obszarze „Zasoby przyrodnicze” Gmina i Nadleśnictwo prowadzili bieżące utrzymanie zieleni oraz terenów leśnych, a Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach podejmowała liczne działania w obszarach chronionych związanych z ich oznakowaniem i monitoringiem przedmiotów ochrony.

W obszarze „Zagrożenia poważnymi awariami” prowadzony jest rejestr zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, które to nie występują na terenie gminy. W ramach edukacji ekologicznej prowadzone były głównie kampanie i akcje informacyjne z zakresu ochrony powietrza i gospodarowania odpadami oraz tworzono w placówkach oświatowych ekopracownie⁴.

⁴ Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka za lata 2019-2024, Węgierska Górka 2025.

5. Ocena stanu środowiska na terenie gminy Węgierska Górką

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić:

A. Ze względu na pochodzenie:

1) Źródła pochodzenia naturalnego:

- bagna (metan CH₄, dwutlenek węgla CO₂, siarkowodór H₂S, amoniak NH₃),
- pożary lasów (dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla-CO, pył),
- gleby i skały ulegające erozji,
- wyładowania atmosferyczne (tlenki azotu NO_x),
- bakterie i inne organizmy (metan CH₄),
- roślinność i grzyby (pyłki, zarodniki).

2) Źródła pochodzenia antropogenicznego

Większość zanieczyszczeń powietrza jest związana z działalnością człowieka. Antropogeniczne źródła można podzielić na różne kategorie w zależności od przyjętych kryteriów. Jednym z nich jest podział wg sektorów gospodarki, gdzie wyróżniamy cztery podstawowe kategorie:

- Energetyczne – na które składają się procesy wydobywania (kopalnie, szyby wiertnicze) i spalania paliw.
- Przemysłowe – przemysł ciężki (przeróbka ropy naftowej, hutnictwo, cementownie, przemysł chemii organicznej), metalurgiczny, produkcja i stosowanie rozpuszczalników, przemysł spożywczy, przemysł farmaceutyczny i inne.
- Komunikacyjne – transport lądowy (samochodowy, kolejowy, powietrzny) i wodny.
- Komunalno-bytowe – paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, zagospodarowywanie odpadów stałych i ścieków (składowiska odpadów, oczyszczalnie).

B. Ze względu na to w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji:

- 1) punktowe (emisja z pojedynczych źródeł, najczęściej z wysokich kominów),
- 2) liniowe (np. szlaki komunikacyjne),
- 3) powierzchniowe (emisja z wielu różnorodnych źródeł, np. z obszarów zamieszkałych).
Do źródeł powierzchniowych zalicza się źródła powodujące tzw. „niską emisję” – emisję pyłów i gazów do atmosfery z emitorów znajdujących się na wysokości do 40 m.

C. Ze względu na postać w jakiej zostały uwolnione do atmosfery:

- 1) zanieczyszczenia pierwotne, które występują w powietrzu w takiej postaci, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery,
- 2) zanieczyszczenia wtórne, będące produktami przemian fizycznych i reakcji chemicznych, zachodzących między składnikami atmosfery i jej zanieczyszczeniem (produkty tych reakcji są niekiedy bardziej szkodliwe od zanieczyszczeń pierwotnych) oraz

pyłami uniesionymi ponownie do atmosfery po wcześniejszym osadzeniu na powierzchni ziemi⁵.

Tabela 4. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył PM10 i PM2,5	spalanie paliw, transport samochodowy, pylenie traw, erozja gleb, wietrzenie skał
B(a)P	spalanie paliw, produkt uboczny spalania drewna i odpadów oraz produkcji koksu i stali
SO₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę, procesy technologiczne, transport samochodowy
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne, transport samochodowy
NO₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne, transport samochodowy
NO_x(suma tlenków azotu)	spalanie paliw w wysokich temperaturach, procesy technologiczne
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania
O₃ (ozon)	powstaje naturalnie w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu i lotnych związków organicznych
Dioksyny	spalanie odpadów, spalanie materii organicznej
WWA	spalanie paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa, torf), dymy z zakładów przemysłowych i domowych kotłowni, spaliny samochodowe i ścieranie opon, duże awarie w przemyśle naftowym

źródło: opracowanie własne

Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

- **Pył zawieszony** – są to cząstki unoszące się w powietrzu, m.in. tzw. czarny węgiel (głównie drobiny węgla w czystej postaci), pył oraz skroplone cząstki niektórych substancji chemicznych. W zależności od rozmiaru tych cząstek wyróżnić można PM2,5 – cząstki o średnicy do 2,5 μm, czyli do 2,5 tysięcznych milimetra (uważane przez WHO za najbardziej szkodliwe dla człowieka zanieczyszczenie atmosferyczne) oraz PM10 - cząstki o średnicy do 10 μm, będące mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych zawierających substancje toksyczne. Pyły mogą powodować choroby układu oddechowego, problemy z oddychaniem, zapalenie płuc, oskrzeli,
- **Benzo(a)piren** – powoduje raka płuc, problemy z oddychaniem oraz podrażnienie oczu, nosa i gardła,
- **Dwutlenek siarki** – powstający podczas spalania paliw, ma negatywny wpływ na błony śluzowe układu oddechowego oraz powoduje zmniejszenie wydolności dróg oddechowych,
- **Tlenki azotu** – powodują zwiększenie się podatności na infekcje układu oddechowego, zwiększają prawdopodobieństwo ataków astmatycznych oraz uszkodzają komórki układu immunologicznego w płucach,
- **Tlenek węgla** – ma negatywny wpływ na układ naczyniowo-sercowy człowieka. Przenikając do układu krwionośnego łączy się z hemoglobina tworząc karboksyhemoglobinę, która nie jest zdolna do przenoszenia tlenu. Kontakt z dużym

⁵ Stepnowski P., Synak E., Szafranek B., Kaczyński Z.: Monitoring i analiza zanieczyszczeń środowiska, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.

stężeniem tlenu węgla może spowodować śmierć, natomiast dłuższa ekspozycja ma wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa zawału serca oraz hamuje odporność immunologiczną organizmu,

- **Ozon** – w górnych warstwach atmosfery jest gazem niezbędnym do przetrwania życia, natomiast w warstwach dolnych cechuje się negatywnym wpływem na żywe organizmy. Atakuje on komórki błony śluzowej wyściełające drogi oddechowe, płuca oraz oskrzela, a także zmniejsza odporność na infekcje,
- **Dioksyny** – kumulują się w organizmie wpływając negatywnie na odpowiedź immunologiczną organizmu. W dużych stężeniach mogą wywoływać choroby dermatologiczne takie jak trądzik chlorowy,
- **WWA** – najpowszechniej występującymi wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi są benzo(a)piren oraz naftalen. Długotrwałe narażenie na WWA może powodować występowanie nowotworów, chorób oczu, nerek oraz wątroby, a także zmniejszać odporność immunologiczną organizmu.

5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego na terenie gminy Węgierska Górką

Poniżej dokonano analizy źródeł zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujących na terenie gminy Węgierska Górką (energetyczne, przemysłowe, komunikacyjne oraz komunalno-bytowe).

1. Zanieczyszczenia z sektora energetycznego

Spalanie paliw kopalnych (gaz ziemny, olej lekki) i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych dla środowiska rodzajów działalności człowieka. Wynika to zarówno z ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i z istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

System ciepłowniczy

Na terenie gminy brak jest scentralizowanych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą. Istnieją jedynie lokalne źródła ciepła, zaopatrujące w ciepło zespoły budynków, pojedyncze budynki mieszkalne, usługowe i przemysłowe. Istnieje kilka lokalnych kotłowni, usytuowanych głównie w budynkach użyteczności publicznej, zakładach przemysłowych. Zabudowa jednorodzinna zaopatrywana jest w ciepło z indywidualnych źródeł, opalanych głównie paliwami stałymi.

System gazowniczy

Sieć gazowa na terenie gminy Węgierska Górką funkcjonuje w bardzo ograniczonym zakresie, od 2020 r. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna stacja gazowa LNG. Plan Rozwoju na lata 2024-2028 PSG zawiera jedną inwestycję związaną z przyłączeniami nowych odbiorców przy ul. Parkowej w Węgierskiej Górcie. Nie przewiduje się innych inwestycji⁶. Charakterystykę systemu gazowniczego przedstawiono w tabeli.

⁶ Dane z PSG.

Tabela 5. System gazowniczy na terenie gminy Węgierska Górk

Wskaźnik	Jednostka miary	2024 rok
Długość sieci gazowej z przyłączami	m	136
Długość sieci średniego ciśnienia bez przyłączy	m	29
Długość przyłączy gazowych	m	129
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	2
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	0

źródło: PSG

2. Zanieczyszczenia z sektora przemysłowego

Emisja przemysłowa związana jest ze źródłami punktowymi, pochodzącymi z zakładów przemysłowych, głównie z procesów spalania paliw w celach energetycznych oraz procesów technologicznych. Eksploatacja instalacji powodującej wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia. Podobnie dla instalacji przemysłowych, których eksploatacja może powodować znaczne zanieczyszczenia poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości wydawane są pozwolenia zintegrowane określające zasady korzystania ze środowiska.

Starosta Żywiecki wydał pozwolenia na wprowadzania gazów i pyłów do powietrza dla następujących podmiotów na terenie gminy Węgierska Górk:

- BRIX-POL Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 2, 34-350 Węgierska Górk (decyzja z dnia 19.08.2019 r.,
- ULTER-SPORT Sp. z o.o., ul. Wyzwolenia 23, 34-350 Węgierska Górk (decyzja z dnia 12.05.2025 r.),
- MTP S.A. w restrukturyzacji, ul. Kościuszki 12A, 34-350 Węgierska Górk (decyzja z dnia 02.10.2023 r.)⁷.

Marszałek Województwa Śląskiego wydał pozwolenie zintegrowane dla:

- METALPOL Sp. z o.o., ul. Kolejowa 6, 34-350 Węgierska Górk dla instalacji do odlewania metali żelaznych o zdolności produkcyjnej powyżej 20 ton wytopu na dobę⁸.

3. Zanieczyszczenia z sektora komunikacyjnego

Transport samochodowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko szczególnie odczuwalne jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Sektor transportu charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian, zarówno w zakresie liczby pojazdów poruszających się po drogach i jakości tych pojazdów. Jednocześnie na terenie gminy nieustannie poprawiany jest stan istniejącej infrastruktury poprzez szukanie nowych rozwiązań w transporcie i infrastrukturze drogowej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

⁷ Dane ze Starostwa Powiatowego w Żywcu.

⁸ Dane z Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja tlenków azotu oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport jest uciążliwy dla środowiska naturalnego. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinventaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych przedstawiono w tabeli.

Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

źródło: Motoryzacja a środowisko, J. Jakubowski

Sieć komunikacyjna gminy Węgierska Górką składa się z następujących traktów samochodowych:

- droga krajowa nr 1 relacji Pyrzowice – Dąbrowa Górnicza – Tychy – Bielsko-biała – Żywiec – Zwardoń – granica Państwa, w granicach gminy Węgierska Górką odcinek DK 1f km 35+397-36+827 długości 1,43 km, stan techniczny krytyczny, i odcinek DK 1h km 0+0,000-5+071 długości 5,071 km, brak aktualnych danych dotyczących stanu technicznego,
- droga ekspresowa S1 (dawniej S69) Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń, odcinek Przybędza – Milówka (obejście Węgierskiej Górki), budowana w latach 2019-2025 (data zakończenia z godnie z aneksem do umowy 25.10.2025 r.)⁹,
- drogi powiatowe o łącznej długości 23,037 km, scharakteryzowane poniżej w tabeli¹⁰,
- drogi gminne o łącznej długości 116,3 km, o nawierzchni twardej¹¹.

Tabela 7. Wykaz i stan techniczny dróg powiatowych na terenie gminy Węgierska Górką (stan na 30.05.2025 r.)

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie gminy [km]	Stan techniczny*			
			nawierzchni	poboczy	elementów odwodnienia	chodników
1432 S	Cięcina - Wieprz	0,958	C	C	C	-

⁹ Dane z GDDKiA.

¹⁰ Dane z PZD.

¹¹ Dane z GUS, stan na 31.12.2024 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie gminy [km]	Stan techniczny*			
			nawierzchni	poboczy	elementów odwodnienia	chodników
1433 S	Cięcina Dolna – Cięcina Górna	4,827	C	B	B	C
1434 S	Węgierska Górka – Żabnica	8,64	C	B	C	B
1435 S	Cięcina – Węgierska Górka – Milówka	7,931	C	C	C	C
1435 S	Dojazd do stacji PKP w Węgierskiej Górze	0,243	B	A	A	B
1436 S	Cisiec – do DK 69	0,438	C	C	C	-

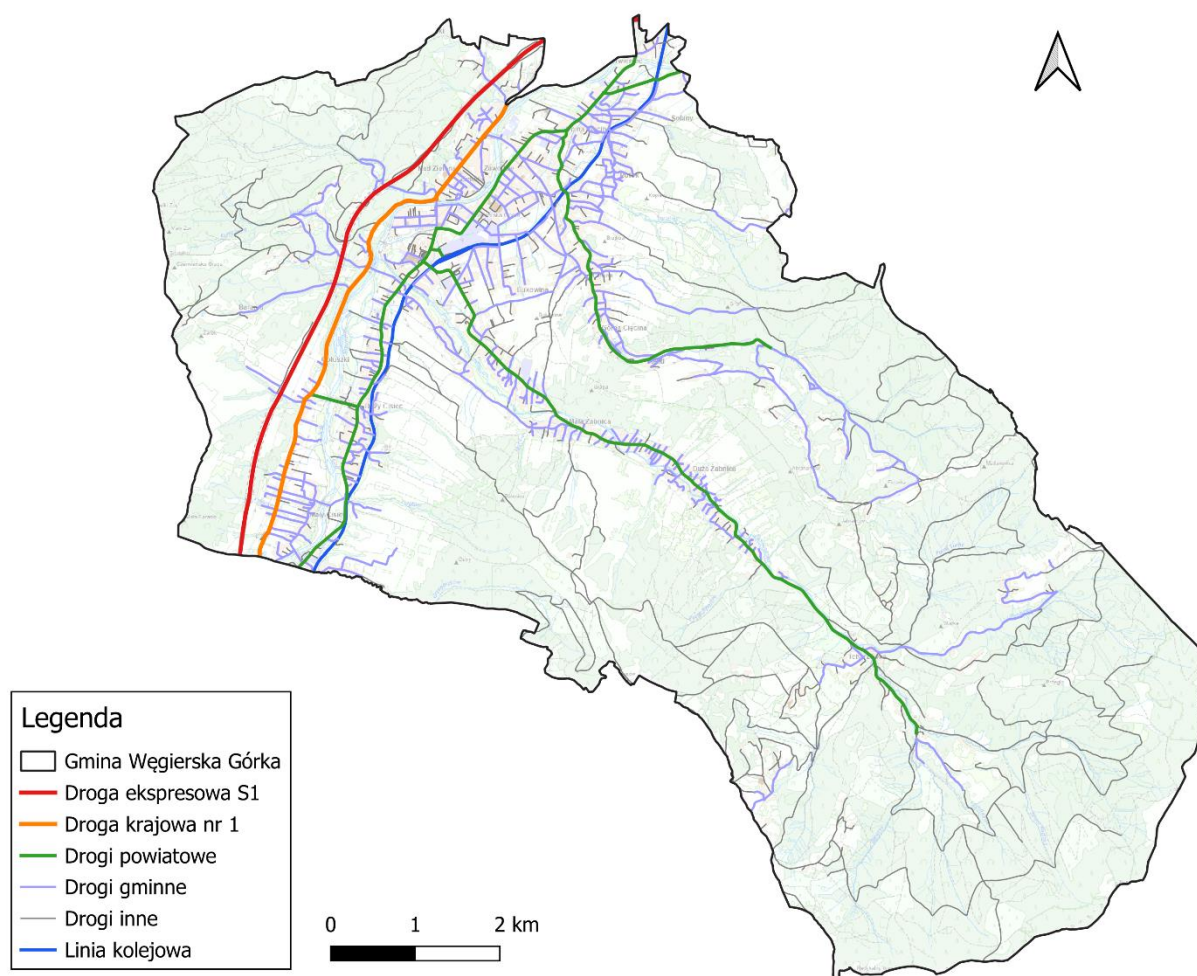
źródło: Plan rozwoju sieci dróg powiatowych w Powiecie Żywieckim na lata 2024-2026. Aktualizacja I półrocze 2025 r., Żywiec 2025

- *A – stan dobry,
 B – stan zadowalający,
 C – stan niezadowalający,
 D – stan zły (nie dotyczy gminy Węgierska Górka).

Transport kolejowy

Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 139 relacji Katowice – Żywiec – Zwardoń z przystankami Cięcina Dolna, Cięcina, Węgierska Górka, Cisiec.

Rysunek 5. Układ systemu komunikacyjnego na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

4. Zanieczyszczenia z sektora komunalno-bytowego

Głównym źródłem tego rodzaju zanieczyszczenia powietrza może być spalanie paliw stałych tj. węgla złej jakości i mokrego drewna oraz spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych. Szczególny wzrost zanieczyszczeń z palenisk domowych odczuwalny jest w sezonie grzewczym. Zjawisku sprzyja tzw. inwersja termiczna oraz niska temperatura i bezwietrzne dni. Wzrasta wtedy stężenie zanieczyszczeń głównie takich jak: B(a)P oraz pyły PM10 i PM2,5.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość poszczególnych źródeł ciepła w gminie, wg deklaracji złożonych w CEEB (Centralnej Bazy Ewidencji Budynków).

Tabela 8. Źródła ciepła i spalania paliw wg danych z CEEB

Wskaźnik	Ilość [szt.]
Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza	305
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem paliwa / zasypowy	1 867
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z automatycznym podawaniem paliwa / z podajnikiem	1 590

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Wskaźnik	Ilość [szt.]
Kominek / koza / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy, węgiel)	744
Piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)	387
Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa	833
Kocioł gazowy / bojler gazowy / podzewacz gazowy przepływowy / kominek gazowy	64
Kocioł olejowy	154
Pompa ciepła	467
Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny	1 135
Kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomaganie ogrzewania	299

źródło: Urząd Gminy Węgierska Górką

Program „Czyste Powietrze”

Celem programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, który ruszył we wrześniu 2018 r., jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania oraz beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania. Wnioski są składane indywidualnie przez właścicieli budynków mieszkalnych do Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Realizację Programu na terenie gminy Węgierska Górką przedstawiono w tabeli.

Tabela 9. Realizacja Programu „Czyste Powietrze” na terenie gminy Węgierska Górką

Wskaźnik	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba wymienionych źródeł ciepła, w tym na:	3	25	48	108	167	95
kotły węglowe kl. 5 lub ekoprojekt	0	13	16	51	17	0
kotły na biomase kl. 5 lub ekoprojekt	2	8	18	33	55	55
kotły gazowe kondensacyjne	0	1	1	2	2	0
podłączenie do sieci ciepłowniczej	0	0	2	0	2	1
systemy ogrzewania elektrycznego	0	1	1	1	7	2
kotły olejowe	0	0	0	0	0	0
pompy ciepła	1	2	10	21	84	37
Liczba zamontowanych mikroinstalacji fotowoltaicznych	0	0	4	14	39	16
Liczba budynków, w których przeprowadzono termomodernizację (docieplenie przegród, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej)	0	0	7	14	49	68

źródło: WFOŚiGW w Katowicach

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego w latach 2020-2024 wymieniono 895 kotłów pozaklasowych i przeprowadzono termomodernizację 242 budynków.

Uchwała antysmogowa

Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 7 kwietnia 2017 r. przyjął Uchwałę nr V/36/1/2017 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

W przypadku instalacji, które dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania dopuszcza się wyłącznie użytkowanie instalacji (kotłów), które spełniają minimum standard emisyjny zgodny z klasą 5 pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń do powietrza według normy PN-EN 303-5:2012. Wprowadzone ograniczenia dotyczące wymogu eksploatacji instalacji spełniających minimalne standardy emisyjne zgodne z klasą 5 obowiązują od 1 września 2017 r. Wyjątkami są instalacje, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 r., wówczas ww. ograniczenia obowiązują:

- od 1 stycznia 2022 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub nieposiadających tabliczki znamionowej,
- od 1 stycznia 2024 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie od 5 do 10 lat od daty ich produkcji,
- od 1 stycznia 2026 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie poniżej 5 lat od daty ich produkcji,
- od 1 stycznia 2028 roku w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

W przypadku instalacji, które wydzielają ciepło lub wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika (np. kominki, piece), dopuszcza się do eksploatacji wyłącznie urządzenia, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w punkcie 1 i 2 załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE. Wprowadzone ograniczenia w przypadku wyżej wymienionych instalacji, które powinny spełniać ww. wymogi, obowiązywać będą od 1 stycznia 2023 r., chyba, że ich eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 r. i instalacje te osiągają sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80% lub zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu.

Zakres uchwały obejmuje również ograniczenia dotyczące spalanych paliw. Zgodnie z uchwałą od 1 września 2017 roku zakazane jest na terenie województwa śląskiego stosowanie w instalacjach, w których następuje spalanie paliw stałych:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15%,
- biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%¹².

5. Emisja niezorganizowana

Emisja niezorganizowana to przeciwieństwo do źródeł emisji zorganizowanej, których głównym kryterium klasyfikacji jest praktyczna możliwość kontroli emisji poprzez pomiary

¹² Uchwała Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r.

natężenia przepływu odgazów i stężeń substancji w nich zawartych. Źródła, które według tego kryterium nie należą do źródeł emisji zorganizowanej, można podzielić na dwa rodzaje:

- **emisje z nieszczelności:** emisje do środowiska powstające w wyniku stopniowej utraty szczelności elementów wyposażenia przeznaczonego do przesyłania cieczy lub gazów. Zazwyczaj emisja spowodowana jest nadciśnieniem w przewodach instalacji. Przykładem emisji lotnych mogą być wycieki z kołnierzy połączeniowych, pomp lub innych elementów wyposażenia oraz „wycieki” z urządzeń do magazynowania produktów gazowych lub ciekłych. Do emisji dochodzi w wyniku dyfuzji, z tego też względu emisję tę klasyfikuje się jako podgrupę rodzaju „emisje z dyfuzji”,
- **emisje powodowane dyfuzją:** emisje powstające w normalnych warunkach eksploatacji w wyniku bezpośredniego kontaktu substancji lotnych lub pyłących ze środowiskiem, w wyniku którego dochodzi do dyfundowania (samorzutnego przenikania) wykorzystywanych substancji do powietrza. Głównymi mechanizmami dyfuzji prowadzącej do emisji gazów jest parowanie i sublimacja, ale również w zakresie tej definicji zawiera się samorzutne uwalnianie pyłów powstających podczas niektórych operacji. Do kategorii tej zalicza się również wtórną emisję pyłów (porywanie pyłów), wywołaną erozją wietrzną.

5.1.3. Jakość powietrza

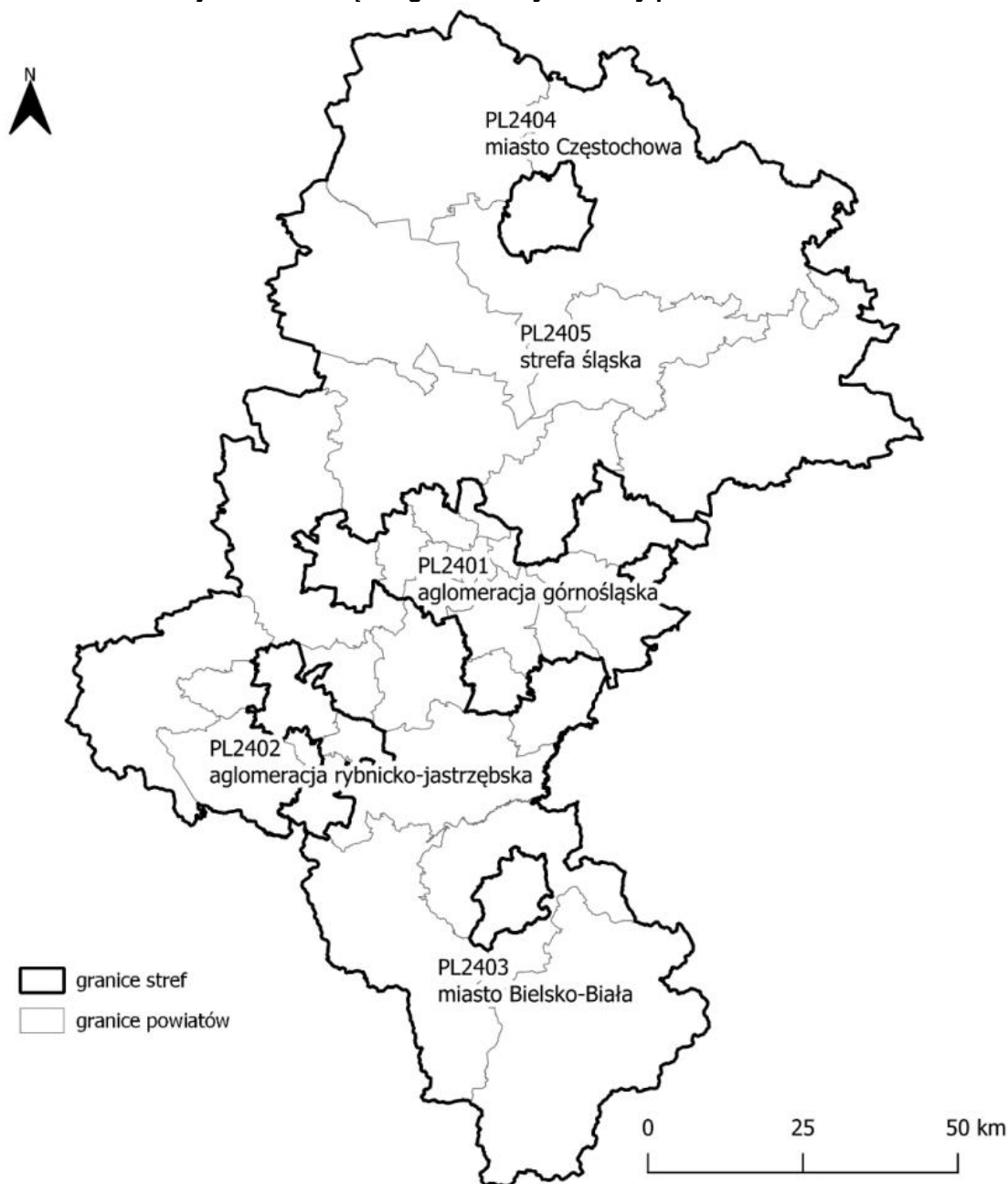
Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647), oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1576) dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto niebędące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Województwo śląskie zostało podzielone na 5 stref: aglomeracja górnośląska, aglomeracja rybnicko-jastrzębska, miasto Bielsko-Biała, miasto Częstochowa oraz strefa śląska w skład której wchodzi gmina Węgierska Górka.

Rysunek 6. Podział województwa śląskiego na strefy ochrony powietrza

źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024*

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. z 2024 r., poz. 870).

W 2024 r. monitoring jakości powietrza w województwie śląskim prowadzony był za pomocą 30 stacji pomiarowych. Pomiary dotyczyły zakresu stężeń dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), ozonu (O₃), pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀, a także ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu (B(a)P) zawartych w pyłe PM₁₀. W celu ochrony roślin prowadzi się monitoring metodą automatyczną stężeń dwutlenku siarki (SO₂), tlenku azotu (NO) i ozonu (O₃). Na terenie gminy Węgierska Górką nie znajdują się stacje pomiarowe, najbliższa znajduje się w Żywcu.

Klasyfikacja stref

Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w strefach, które sklasyfikowano na podstawie poziomów substancji w powietrzu oraz poziomów dopuszczalnych z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomów docelowych oraz poziomów celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845). Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- **poziom dopuszczalny** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany,
- **poziom docelowy** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie,
- **poziom celu długoterminowego** oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Tabela 10. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM ₁₀ , pył PM _{2.5} ołów Pb (zawartość w PM ₁₀)	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM ₁₀),	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
	kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)		działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

źródło: GIOŚ

Należy pamiętać o tym, że przypisanie klasy C nie oznacza złej jakości powietrza na obszarze całej strefy. Może oznaczać lokalne występowanie przekroczeń określonej substancji, nazywane obszarem przekroczeń.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas dla strefy śląskiej za 2024 r. z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia i roślin, zostało przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 11. Wynikowe klasy strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa śląska	A	A	A	A	A*	C	A	A	A	A	C	A1*

* Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa uzyskała klasę D2

* Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza (obowiązująca do 2019 r.) strefa uzyskała klasę A

źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024*

Tabela 12. Klasy strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

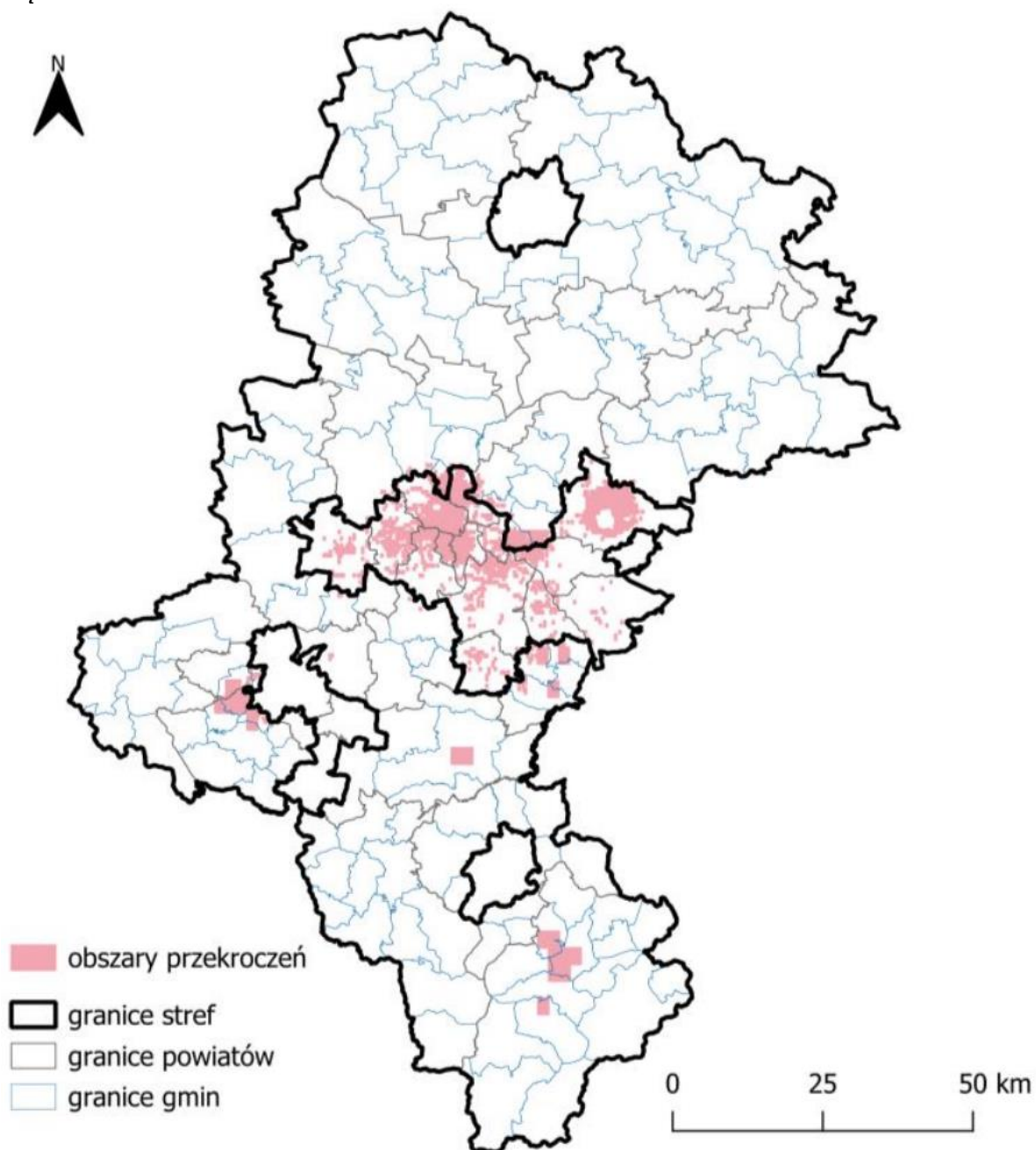
Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
strefa śląska	A	A	A*

* Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa uzyskała klasę D2

źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024*

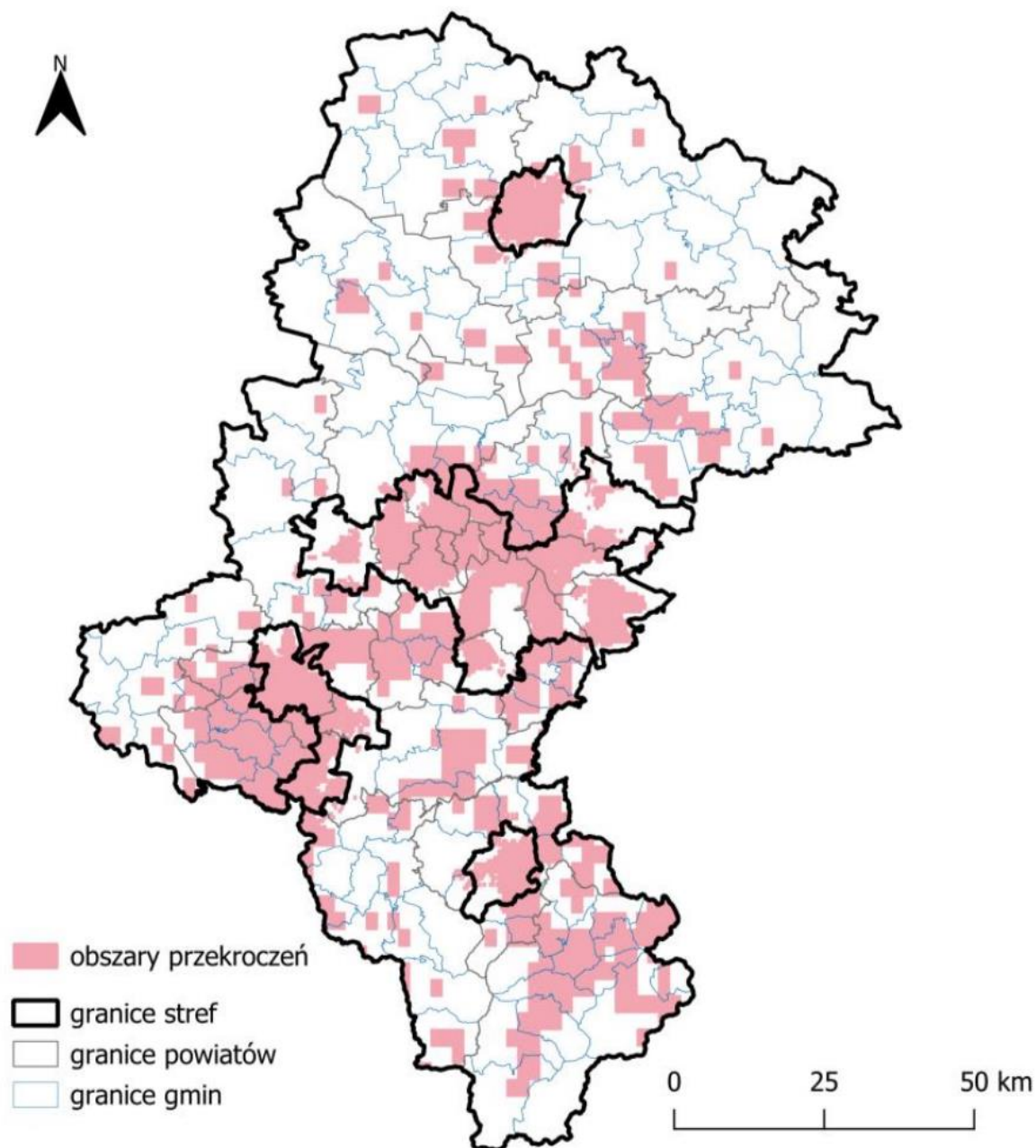
Na poniższych rysunkach zaprezentowano zasięg przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i docelowego benzo(a)pirenu na terenie województwa śląskiego.

Rysunek 7. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 w województwie śląskim w 2024 r.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Rysunek 8. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)p w województwie śląskim w 2024 r.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Gmina Węgierska Górką została zaliczona do obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ – 4,7 km² powierzchni gminy, co stanowi 6,1% całkowitej powierzchni, oraz przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu – 35,8 km² powierzchni gminy, co stanowi 46,8% całkowitej powierzchni¹³.

Nadal największym problemem w województwie śląskim w zakresie jakości powietrza są występujące w okresie sezonu grzewczego wysokie stężenia pyłu zawieszonego i przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Główną przyczyną występowania przekroczeń wartości dobowej oraz poziomu informowania

¹³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024, RWMS GIOŚ, Katowice 2025.

i alarmowego dla pyłu zawieszzonego PM10 i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (komunalno-bytowa) tzw. „niska emisja”. Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego, trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszzonego i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa (komunikacyjna)¹⁴.

W poniższej tabeli zestawiono stężenia dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Węgierska Górką zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2023 i 2024 wykonanego przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

Tabela 13. Stężenia dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Węgierska Górką

Wskaźnik	Wynik	
	2023 r.	2024 r.
PM10 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (poziom dopuszczalny 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
min.	13,6	16,5
max.	26,5	32,5
średnia	19,2	21,7
PM10 36 maksimum [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (poziom dopuszczalny 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
min.	23	29,7
max.	47,6	55,3
średnia	32,3	37,9
PM2,5 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (poziom dopuszczalny 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
min.	10,0	10,0
max.	19,9	20,4
średnia	14,2	13,6
B(a)P średnia roczna [ng/m^3] (poziom docelowy po zaokrągleniu 1,5 ng/m^3)		
min.	0,59	0,60
max.	4,16	6,91
średnia	1,88	1,77

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2023, 2024

Poniżej przedstawiono stan jakości powietrza (tło substancji) określany na podstawie ostatnich rocznych ocen jakości powietrza.

Tabela 14. Wartości stężeń średniorocznych w latach 2022-2024 na terenie gminy Węgierska Górką

Substancja	Wartość dopuszczalna	Stężenie		
		2022	2023	2024
NO ₂ (nr CAS 10102-44-0): S _a ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	D _a =40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	7-11	7-11	8-12
SO ₂ (nr CAS 7446-09-5)*: S _a ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	-	5-8	4-6	3-6
Pył zawieszony PM10: S _a ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	D _a =40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	11-38	14-27	17-33

¹⁴ Dane z RWMŚ GIOŚ w Katowicach.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Substancja	Wartość dopuszczalna	Stężenie		
		2022	2023	2024
Pył zawieszony PM _{2,5} : S _a (µg/m ³)	D _a =20µg/m ³ , faza II	6-25	10-20	10-20
Benzen (nr CAS 71-43-2): S _a (µg/m ³)	S _a > 5 µg/m ³	1	1	1
Ołów (nr CAS 7439-92-1)**: S _a (µg/m ³)	S _a > 0,5 µg/m ³	0,01	0,01	0,01
Tlenek węgla (nr CAS 630-08-0)***: S _a (mg/m ³)	D _{8max} =10mg/m ³	0,2	0,2	0,2
Arsen (nr CAS 7440-38-2)****: S _a (ng/m ³)	S _a > 6 ng/m ³	0,5	0,4-1,0	0,4-0,8
Kadm (nr CAS 7440-43-9)****: S _a (ng/m ³)	S _a > 5 ng/m ³	0,1	0,1	0,2
Nikiel (nr CAS 7440-02-0)****: S _a (ng/m ³)	S _a > 20 ng/m ³	2,0	2,0	0,8
Benzo(a)piren (nr CAS 50-32-8)*****: S _a (ng/m ³)	D _{dc} =1ng/m ³	2-7	1-4	1-7

* Poziom dopuszczalny jako wartość średnioroczna dla SO₂ jest określony w polskim prawie jedynie pod kątem ochrony roślin, co oznacza, że norma ta nie dotyczy stref będących aglomeracjami lub miastami, o których mowa w ustawie Prawo ochrony Środowiska.

** Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM₁₀.

*** W polskim prawie nie został określony dopuszczalny poziom średniej rocznej wartości stężenia CO, poziom ten został określony jedynie w odniesieniu do wartości średniej 8-godzinnej.

**** Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM₁₀. Dla arsenu, kadmu i niklu w pyłe PM₁₀ nie zostały w polskim prawie określone poziomy dopuszczalne. Oceny jakości powietrza w odniesieniu do tych zanieczyszczeń dokonuje się w oparciu o poziomy docelowe, które są wartościami średniorocznymi.

***** Stężenie w pyłe zawieszonym PM₁₀. Dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ nie został w polskim prawie określony poziom dopuszczalny. Oceny jakości powietrza w odniesieniu do benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ dokonuje się w oparciu o poziom docelowy, który jest wartością średnioroczną.

źródło: RWMŚ GIOŚ w Katowicach

Projekt „Śląskie. Przywracamy błękit”

Gmina Węgierska Górką uczestniczy w projekcie LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”. Celem jest ocena skuteczności realizacji zapisów śląskiej uchwały antysmogowej w grupie źródeł tworzących tzw. hot-spot (grupa kilkudziesięciu budynków indywidualnych w gęstej zabudowie). W ramach projektu, obok instalacji czujników pyłu zawieszzonego, wykonywane są pomiary stężeń pyłu zawieszzonego w powietrzu w bezpośrednim sąsiedztwie kominów wybranych domów jednorodzinnych, z użyciem drona. Okres trwania projektu obejmuje 6 lat, począwszy od sezonu grzewczego 2022/2023. W jego trakcie cykle pomiarowe będą wykonywane 5-krotnie, przy czym pierwszy cykl ma charakter pomiaru bazowego – zapewniającego dane wyjściowe do oceny spadku emisji. Monitoring pozwoli na bieżącą kontrolę postępu wdrażania działania naprawczego PL240X-ZSO. W jego ramach przewidziano wymianę przestarzałych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła na paliwa stałe na źródła niskoemisyjne.

Zgromadzone dane, wraz z danymi pozyskanymi w kolejnych latach trwania projektu, umożliwią wykonanie działań pozwalających na monitorowanie dynamiki zmian emisji pyłów pochodzących ze źródeł ciepła zlokalizowanych na obszarze „hot-spotu”. W przypadku wykrycia w spalinach gazów świadczących o współspalaniu odpadów, będą o tym natychmiast informowane odpowiednie dla danego rejonu służby mające uprawnienia do przeprowadzenia bezpośredniej kontroli źródła emisji i kotłowni. Pojedynczy pomiar dla każdego emitora będzie

skutkowało obliczeniem wskaźnika PDW (stosunek CO₂ do PM₁₀). Drugie z realizowanych działań, obejmujące ciągłe pomiary stężeń pyłu PM₁₀ przez urządzenia stacjonarne zainstalowane w wybranych punktach „hot-spotów”, realizuje wprost monitoring jakości powietrza pod kątem stężenia pyłu PM₁₀.

Rysunek 9. Trasa przelotów dronem nad hot-spotem w Węgierskiej Górcie oraz lokalizacja hot-spotu względem czujników stacjonarnych

źródło: Raport roczny z monitoringu wybranych hot-spotów. Ocena stanu bazowego w hot-spotach
Kolor pomarańczowy – 28.02.2023 r., granatowy – 06.03.2023 r., różowy – 15.03.2023 r.
Pomarańczowe punkty określają lokalizację czujników stacjonarnych

Poniżej przedstawiono ocenę stanu bazowego hot-spotu obejmującą zestawienie wartości stężeń PM₁₀ i CO₂ (średnia z 3 dni pomiarowych) zmierzonych za pomocą dronów, ich stosunków (wskaźnik PDW) oraz średnich wartości PM₁₀ zmierzonych za pomocą pomiarów stacjonarnych. Wskaźnik PDW jest ilorazem stężenia CO₂ oraz pyłu PM₁₀ w punkcie pomiarowym. Jego malejąca wartość wskazuje na zwiększoną zawartość pyłu w strumieniu spalin. Poprawa jakości powietrza na skutek działań samorządu w następstwie wdrażania zapisów śląskiej uchwały „antysmogowej” powinna skutkować zwiększaniem się wartości wskaźnika PDW w kolejnych okresach pomiarowych. Wskaźnik PDW stanowi wartość odniesienia będącą podstawą do szacowania dynamiki zmian wielkości emisji będących skutkiem realizacji działań naprawczych, w oparciu o analogiczne pomiary planowane w kolejnych etapach. Stężenia PM₁₀ mierzone w powietrzu w sposób stacjonarny stanowią

wprost podstawę do oceny zmian jakości powietrza w kolejnych latach trwania projektu, po uwzględnieniu wyników pomiarów prowadzonych w kolejnych sezonach grzewczych.

Tabela 15. Ocena stanu bazowego hot-spotu w Węgierskiej Górcie

Pomiar za pomocą drona	Emitor	PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	633,2
		CO ₂ [ppm]	519,3
		PDW	2,6
	Tło	PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	37,4
		CO ₂ [ppm]	513,9
		PDW	15,2
Emitor/tło	PM10	16,9	
	CO ₂	1,0	
Pomiar stacjonarny		PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	61,4

źródło: Raport roczny z monitoringu wybranych hot-spotów. Ocena stanu bazowego w hot-spotach

Zmierzone wartości stężeń PM10 pokazują, że stężenie nad emitorem (spaliny) jest średnio 10-krotnie większe od stężenia w tle. Średnie wartości stężeń CO₂ niemal nie wykazują różnicy pomiędzy tłem a emitorem, chociaż są wyższe w spalinach¹⁵.

5.1.4. Odnawialne źródła energii

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.

¹⁵ Raport roczny z monitoringu wybranych „hot-spotów”. Ocena stanu bazowego w „hot-spotach”, Zabrze 2023.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spad określany jest jako różnica wysokości poziomu wody na dwóch stanowiskach. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin), wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000), prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka).

Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym.

Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, teren gminy Węgierska Górka leży w strefie III (korzystnej). Poniższy rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 10. Strefy energetyczne warunków wiatrowych

źródło: imgw.pl

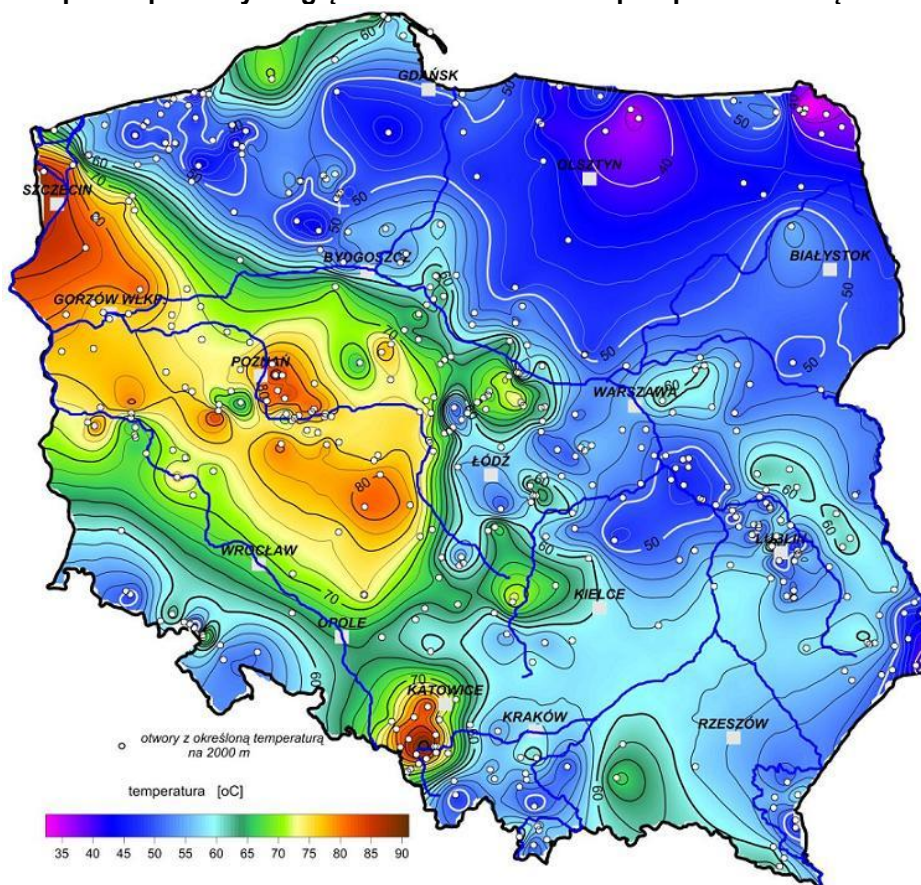
Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie i pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze podatne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane są w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością wykonania kosztownych odwiertów próbnych. Warunkiem opłacalności jest odpowiednia temperatura podziemnych wód (minimum 65°C na głębokości 2 km), ich wydajność oraz niskie zasolenie. Opłacalność wzrasta w sytuacjach, gdy ciepłe wody są umieszczone płycej (mniejsze koszty wiercenia i instalacji) oraz gdy ich temperatura jest wyższa. Wykorzystanie energii geotermalnej jest nieefektywne ekonomicznie na terenie miasta. Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

Gmina Węgierska Górka znajduje się w jednostce geologicznej zwanej „Karpaty fliszowe” na której obszarze zbiorniki wód termalnych związane są z zbiornikami dewońskim i karbońskim oraz z przykrywającym je zbiornikiem mioceniowym. Interesujący nas obszar występuje w przedziale głębokości 1300-3500 m. Wody termalne osiągają tu temperatury od 35 do 100 oC, średnia wydajności charakteryzuje się na poziomie 10 m³/h. Stosując pompy ciepła możliwe jest pozyskanie z jednego ujęcia średniej mocy termicznej rzędu 0,45 MW i energii cieplnej około 4,3 TJ/rok. Budowa instalacji geotermalnej na omawianym obszarze, pomimo

przedstawionego potencjału, będzie możliwa wyłącznie wtedy, gdy przeprowadzone ekspertyzy w zakresie występowania złoża geotermalnego potwierdzą ekonomiczną zasadność jego wykorzystania lub gdy wystąpi znaczny wzrost zapotrzebowania na ciepło¹⁶.

Rysunek 11. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu

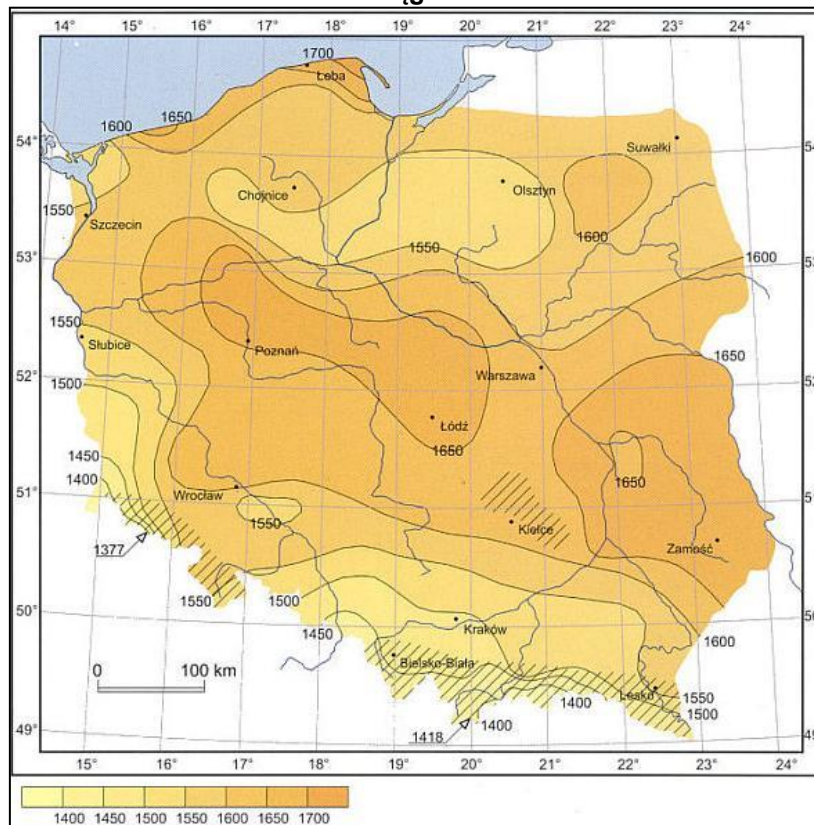
źródło: PIG-PIB

Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób – do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy ciekowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

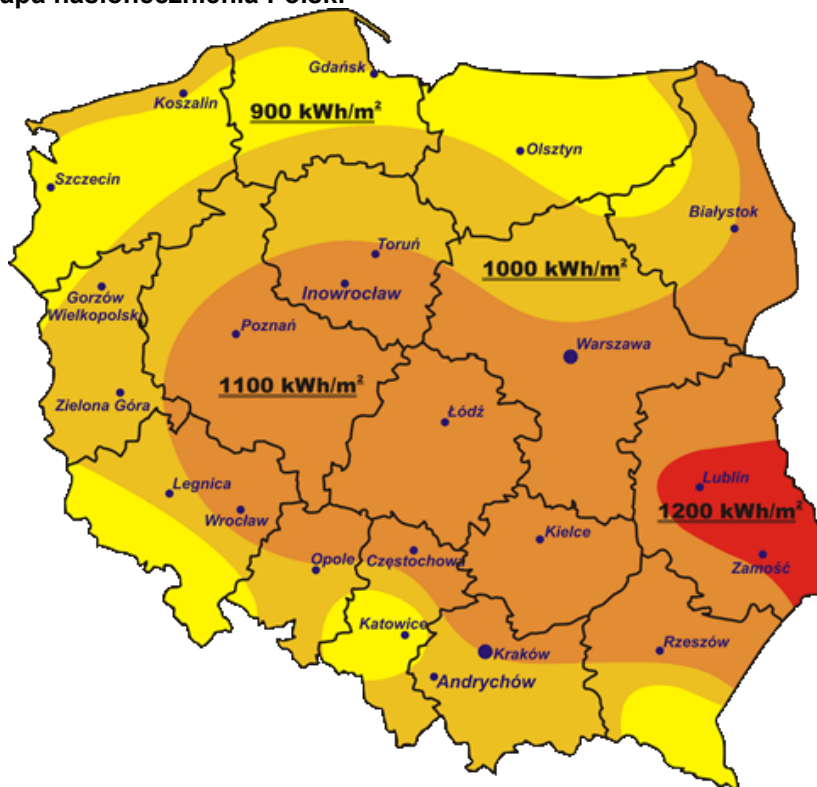
¹⁶ Program efektywności energetycznej z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii dla Gminy Węgierska Górk, 2014.

Rysunek 12. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

źródło: imgw.pl

Rysunek 13. Mapa nasłonecznienia Polski

źródło: cire.pl

Gmina Węgierska Górnka zlokalizowana jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1 100 kWh/m². Nasłonecznienie na terenie całej gminy

szacowane jest na 1 400 h/rok. Opisane powyżej warunki panujące na terenie gminy określane są jako korzystne.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu arealu upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha. Wykorzystywanie biomasy w celu pozyskiwania energii należy prowadzić w sposób przemyślany i zrównoważony, gdyż zgodnie z prognozami Agencji Ochrony Środowiska zaorywanie ziemi pod uprawy roślin energetycznych może przyczynić się do większej produkcji CO₂ do roku 2030 niż preferowane dotychczas spalanie paliw kopalnych.

Jak wynika z prowadzonych badań, najbardziej sprzyjające środowisku jest pozyskiwanie energii z odpadów drewna. Uprawa roślin energetycznych niesie ze sobą ryzyko niebezpieczeństwa biologicznego, polegającego na niekontrolowanym rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. Podczas produkcji energii z biomasy, należy także pamiętać o niskoemisyjnym sposobie jej produkcji.

Instalacje OZE na terenie gminy Węgierska Górką

W ramach modernizacji termooenergetycznej budynków Szkoły Podstawowej w Węgierskiej Górcie, Żabnicy oraz Cięcinnie zamontowano instalacje OZE.

W 2023 r. zrealizowano projekt „Czysta energia – czyste środowisko, odnawialne źródła energii dla gospodarstw indywidualnych z terenu Gminy Węgierska Górką i Gminy Wisła”. Zadanie to objęło 610 gospodarstw domowych prywatnych mieszkańców gminy Węgierska Górką i polegało na montażu odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię słoneczną do wytwarzania energii elektrycznej (panele fotowoltaiczne – 239 instalacji) oraz celem wspomaganie przygotowania ciepłej wody użytkowej (CWU) (kolektory słoneczne – 41 instalacji), energię aerotermalną (pompy ciepła do CWU – 52 instalacje, powietrzne pompy ciepła do centralnego ogrzewania i CWU – 50 instalacji), energię geotermalną (gruntowe pompy ciepła – 131 instalacji), energię biomasy (kotły na pellet – 97 instalacji)¹⁷.

¹⁷ Dane z Urzędu Gminy Węgierska Górką.

Liczba mikroinstalacji fotowoltaicznych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej Tauron Dystrybucja S.A. mających zawarte umowy na terenie gminy Węgierska Górką na koniec 2024 r. wynosiła 1 253 szt., w tym o mocy zainstalowanej do 10 kW 1 185 szt., o mocy większej niż 10 kW 68 instalacji. Łączna moc zainstalowana instalacji fotowoltaicznych wynosiła:

- 2022 rok – 5,56 MW,
- 2023 rok – 8,12 MW,
- 2024 rok – 9,13 MW¹⁸.

5.1.5. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby programu KLIMADA 2.0, zamieszczonymi w *Raporcie skróconym zmiany temperatury i opady na obszarze Polski w warunkach przyszłego klimatu do roku 2100*, na przestrzeni następných lat warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się do 2100 r. średniej rocznej temperatury o 1,3° (umiarkowany scenariusz) lub o ponad 3°C (scenariusz ekstrapolacyjny), liczby dni upalnych (z temperaturą maksymalną powyżej 30°C), nocy tropikalnych (z temperaturą minimalną powyżej 20°C) oraz zmniejszenie się ilości dni z temperaturami poniżej 0°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie ochrony powietrza, można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie sieci przesyłowych oraz awarie w zakładach przemysłowych. Awaria instalacji przemysłowych lub przesyłowych może doprowadzić do uwolnienia dużych ilości lotnych związków chemicznych do powietrza. Substancje takie mogą cechować się negatywnym wpływem na organizmy żywe oraz środowisko naturalne. Zasięg skażenia po awarii przemysłowej jest zależny od lokalnych uwarunkowań terenowych, klimatu oraz pogody i w zależności od tych parametrów może pokryć bardzo duży obszar.

Działania edukacyjne

Jednym z najważniejszych zadań Gminy jest zwiększanie świadomości ekologicznej ich mieszkańców – zarówno dorosłych jak i dzieci i młodzieży. Cel ten można osiągnąć poprzez organizowanie szkoleń oraz akcji edukacyjnych podejmujących tematykę zmian klimatu, sposobów minimalizowania ich skutków, ograniczania niskiej emisji oraz minimalizacji negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.

Monitoring środowiska

Monitoring powietrza w województwie śląskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ w Katowicach. W ramach systemu monitoringu jakości

¹⁸ Dane od Tauron Dystrybucja S.A.

powietrza w województwie śląskim funkcjonują stacje pomiarowe, które prowadzą monitoring w sposób automatyczny lub manualny.

5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez zanieczyszczone powietrze, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, podejmowane przez mieszkańców działania związane z poprawą jakości powietrza – wymiana kotłów, termomodernizacje. 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymujące się wysokie stężenia zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM10 i benzo(a)pirenem, występowanie zjawisk ekstremalnych takich jak intensywne opady deszczu oraz występowanie fal upałów i susz.

5.1.7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Ochrona klimatu i jakości powietrza

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> występowanie na terenie gminy tradycyjnych, nie ekologicznych źródeł ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości, przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza w przypadku benzo(a)pirenu i pyłu PM10, występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń, niska efektywność energetyczna budynków, ukształtowanie terenu nie sprzyjające budowie sieci ciepłowniczej i gazowej, zły stan techniczny odcinków dróg. 	<ul style="list-style-type: none"> zastąpienie ogrzewania węglowego bardziej ekologicznym systemem – OZE, zwiększenie świadomości mieszkańców gminy na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza, termomodernizacja budynków, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, optymalizacja infrastruktury drogowej, rozbudowa oraz popularyzacja ekologicznych środków transportu oraz rozwój alternatywnych form mobilności takich jak transport rowerowy i publiczny.

5.1.8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Ochrona klimatu i jakości powietrza

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza pochodzących z niskiej emisji, takie jak zastąpienie ogrzewania węglowego bardziej ekologicznym systemem (OZE) w budynkach, termomodernizacje budynków, modernizacje kotłowni opartych na spalaniu węgla, 	<ul style="list-style-type: none"> 610 zainstalowanych instalacji OZE w ramach projektu „Czysta energia – czyste środowisko” 657 zrealizowanych umów w ramach programu „Czyste Powietrze” w latach 2019-2024, 895 wymienionych pozaklasowych źródeł ciepła w latach 2020-2024, 	<ul style="list-style-type: none"> kontynuacja wymiany źródeł ciepła, minimalizujących emisje zanieczyszczeń powietrza, w tym przede wszystkim eliminujących wykorzystanie węgla, rozwój oraz promocja odnawialnych źródeł energii, dalsza termomodernizacja budynków,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> – coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji odnawialnych źródeł energii, – monitoring urządzeń grzewczych i jakości powietrza, – modernizacja, przebudowa infrastruktury drogowej, – budowa drogi ekspresowej S1 wyprowadzającej ruch z terenów zabudowanych gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – 165 przeprowadzonych termomodernizacji budynków w latach 2020-2024, – 1 253 zainstalowane instalacje mikrofotowoltaiczne, – realizacja projektu „Śląskie. Przywracamy błękit”, – wybudowana droga ekspresowa S1 – obejście Węgierskiej Górki. 	<ul style="list-style-type: none"> – dalsze modernizacje sieci drogowej, – budowa ciągów pieszo-rowerowych, – kontynuacja działalności kontrolnej, edukacji ekologicznej.

5.1.9. Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzone przez gminę programy dotacyjne dla mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła. 2. Realizacja inwestycji z zakresu modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej, wymiany urządzeń grzewczych oraz instalacji OZE. 3. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej. 4. Korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 5. Brak dużych emitorów (zakładów przemysłowych) zanieczyszczających powietrze. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dominujące systemy ogrzewania indywidualnego na kotły/piece niskiej efektywności. 2. Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczenia. 3. Niska efektywność energetyczna części budynków. 4. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu PM10 i docelowych poziomów benzo(a)pirenu. 5. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura (chodniki, ścieżki rowerowe) służąca zmianie zachowań transportowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój niskoemisyjnych technologii wytwarzania energii cieplnej. 2. Termomodernizacja budynków. 3. Realizacja zapisów uchwały antysmogowej i dokumentów strategicznych z zakresu ochrony powietrza. 4. Dostępność środków krajowych i unijnych na realizację inwestycji w zakresie ochrony powietrza. 5. Edukacja ekologiczna mieszkańców, promowanie OZE. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zanieczyszczenia powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji. 2. Wysokie ceny przyjaznych środowisku nośników energii. 3. Brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza. 4. Wzrost natężenie ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi. 5. Napływowa emisja zanieczyszczeń.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalne poziomy hałasu, wg następujących wskaźników:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00).
- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00),
- L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),

- L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB							
	Drogi lub linie kolejowe*				Pozostałe objekty i działalność będąca źródłem hałasu			
	L_{DWN}	L_N	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{DWN}	L_N	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45	45	40	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	64	59	61	56	50	40	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe** d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	65	56	55	45	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	70	65	68	60	55	45	55	45

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112)

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie gminy Węgierska Górką na przestrzeni lat ulega zwiększeniu. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Największy poziom hałasu może występować na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej i krajowej. Drogi te charakteryzuje duży udział pojazdów ciężkich. Drogi powiatowe i gminne charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Na terenie gminy nie występują zabezpieczenia w postaci ekranów akustycznych. W latach 2019-2025 budowana była na terenie gminy droga ekspresowa S1 od węzła Przybędza (z węzłem) do węzła Milówka (z węzłem) wraz z budową estakad, tuneli, wiaduktów, mostów i przepustów, która ma usprawnić ruch na trasie Bielsko-Biała – Zwardoń oraz wyprowadzić ruch z centrum miejscowości, a tym samym zmniejszyć zatory drogowe, zwiększyć bezpieczeństwo ruchu.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych.

W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu, odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Nie wydano decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu dla podmiotów gospodarczych na terenie gminy Węgierska Górką¹⁹.

5.2.3. Stan środowiska akustycznego

Monitoring GIOŚ

Celem podsystemu monitoringu klimatu akustycznego jest gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o stanie akustycznym środowiska. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje GIOŚ w ramach PMŚ. Działania te prowadzone są zarówno dla terenów objętych obowiązkiem sporządzania map strategicznych, jak i terenów pozostałych, na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu lub innych metod oceny poziomu hałasu. W ostatnich latach na terenie gminy Węgierska Górką nie prowadzono monitoringu hałasu w ramach PMŚ²⁰.

Monitoring GDDKiA

GDDKiA realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) opracowała w 2022 r. w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. Mapa nie objęła

¹⁹ Dane ze Starostwa Powiatowego w Żywcu i Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach.

²⁰ Dane z RWMS GIOŚ w Łodzi.

dróg na terenie gminy Węgierska Górka, ale obejmowała odcinek drogi ekspresowej S1 węzeł Żywiec Browar – węzeł Węgierska Górka na długości 4,270 km. Tereny zagrożone hałasem występują m.in. wzdłuż sąsiadującej z omawianą gminą miejscowości Przybędza²¹.

Monitoring PZD

Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) opracował w 2022 r. strategiczną mapę hałasu dla dróg głównych w sieci dróg powiatowych na terenie powiatu żywieckiego.

Analizie poddano 13 odcinków 5 dróg powiatowych o łącznej długości 29,324 km, w tym przebiegające przez gminę Węgierska Górka. Obserwacją objęto pas terenu o szerokości 2 x 500 m, położony po obu stronach analizowanych odcinków drogi²².

Tabela 17. Zestawienie odcinków dróg powiatowych objętych strategiczną mapą hałasu

L.p.	Numer drogi	Nazwa	Opis odcinka	Długość [km]
1.	1435S	Cięcina - Węgierska Górka - Milówka	odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1483 S Żywiec - Przybędza w m. Przybędza do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1433 S Cięcina Dolna - Cięcina Górna w m. Cięcina	1,666
2.			odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1433 S w m. Cięcina do skrzyżowania z ul. Zieloną w m. Węgierska Górka	2,151
3.			odcinek od skrzyżowania z ul. Zieloną do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1434 S Węgierska Górka - Żabnica w m. Węgierska Górka (rondo)	0,414
4.			odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1434 S w m. Węgierska Górka do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1439 S Kamesznica - Milówka - Rajcza - Ujsoły - gr. państwa w m. Milówka (rondo)	5,564

źródło: Strategiczna mapa hałasu dla dróg głównych w sieci dróg powiatowych na terenie powiatu żywieckiego

Tabela 18. Wyniki pomiarów hałasu od drogi powiatowej

L.p.	Odcinek drogi	Zmierzony poziom dla pory dnia L_{AeqD} [dB]	Zmierzony poziom dla pory nocy L_{AeqN} [dB]
1.	odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1483 S Żywiec - Przybędza w m. Przybędza do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1433 S Cięcina Dolna - Cięcina Górna w m. Cięcina	67,0	60,1
2.	odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1433 S w m. Cięcina do skrzyżowania z ul. Zieloną w m. Węgierska Górka	64,4	56,7

²¹ Strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie śląskim (streszczenie w języku niespecjalistycznym), GDDKiA, Wrocław 2022.

²² Strategiczna mapa hałasu dla dróg głównych w sieci dróg powiatowych na terenie powiatu żywieckiego, Wrocław 2022.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

L.p.	Odcinek drogi	Zmierzony poziom dla pory dnia L_{AeqD} [dB]	Zmierzony poziom dla pory nocy L_{AeqN} [dB]
3.	odcinek od skrzyżowania z ul. Zieloną do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1434 S Węgierska Górka - Żabnica w m. Węgierska Górka (rondo)	69,3	66,2
4.	odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1434 S w m. Węgierska Górka do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1439 S Kamesznica - Milówka - Rajcza - Ujsoły - gr. państwa w m. Milówka (rondo).	71,3	67,5

źródło: Strategiczna mapa hałasu dla dróg głównych w sieci dróg powiatowych na terenie powiatu żywieckiego

Jak wynika z powyższej tabeli na badanych odcinkach występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu (wskazane w tabeli nr 15).

Tabela 19. Tereny zagrożone hałasem na obszarze gminy Węgierska Górka

Nr drogi	Przekroczenia L_{DWN}	Przekroczenia L_N
1435S	Cięcina Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 1 budynku chronionego.	Cięcina Brak przekroczeń.
	Cisiec Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 156 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 11 budynków chronionych.	Cisiec Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 179 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 54 budynków chronionych.
	Węgierska Górka Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 18 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 7 budynków chronionych.	Węgierska Górka Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 19 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 10 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 2 budynków chronionych.

źródło: Strategiczna mapa hałasu dla dróg głównych w sieci dróg powiatowych na terenie powiatu żywieckiego

Monitoring WIOŚ

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach działalności kontrolnej w latach 2021-2024 przeprowadził 4 kontrole w zakładach przemysłowych, w dwóch przypadkach, dotyczących WGB Firma Usługowo-Handlowa Wojciech Gawel stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu, nałożono administracyjną karę pieniężną²³.

5.2.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby

²³ Dane z WIOŚ.

zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem można zaliczyć wszelkiego rodzaju zdarzenia losowe powodujące nagłe zwiększenie emisji dźwięku.

Działania edukacyjne

Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej zagrożenia nadmiernym poziomem dźwięku w powietrzu, zwłaszcza przy nieustannie rosnącej ilości pojazdów mechanicznych, powinno być jednym z priorytetów jednostek samorządu terytorialnego. Ważnym krokiem w tym kierunku może być organizacja szkoleń, dla mieszkańców gminy, mających na celu propagowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z hałasem oraz sposobów niwelowania ich skutków.

Monitoring środowiska

Monitoring poziomów hałasu w województwie śląskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ w Katowicach. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotnisk. Dodatkowo zarządcy dróg sporządzają co 5 lat mapy akustyczne terenów, na których eksploatacja obiektów komunikacyjnych może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none">rozwój inwestycji drogowych, poprawa infrastruktury drogowej,	<ul style="list-style-type: none">dynamiczny przyrost liczby pojazdów i wzrost natężenia ruchu.

5.2.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zagrożenia hałasem

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none">występowanie dróg o złym stanie technicznym,obszary zagrożone ponadnormatywnym hałasem.	<ul style="list-style-type: none">ograniczenie nadmiernych poziomów hałasu,zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego.

5.2.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zagrożenia hałasem

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none">modernizacja, przebudowa infrastruktury drogowej,budowa drogi ekspresowej S1 wyprowadzającej ruch z terenów zabudowanych gminy.	<ul style="list-style-type: none">wybudowana droga ekspresowa S1 – obejście Węgierskiej Górką.	<ul style="list-style-type: none">modernizacje sieci drogowej,montaż zabezpieczeń akustycznych,budowa dróg dla rowerów i pieszych,

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
		<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystywanie technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia, – monitoring hałasu drogowego i przemysłowego.

5.2.8. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu na terenie gminy – remonty, modernizacje, przebudowy dróg. 2. Prowadzony monitoring hałasu przemysłowego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Występowanie dróg o złym stanie technicznym. 2. Nadmierny poziom hałasu drogowego i przemysłowego w wybranych obiektach.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie transportu rowerowego, zbiorowego. 2. Dbanie o poprawny stan techniczny nawierzchni ciągów komunikacyjnych. 3. Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu oraz monitorowanie poziomów emisji hałasu przemysłowego. 4. Możliwość uzyskania wsparcia zewnętrznego w zakresie inwestycji transportowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie koszty realizacji inwestycji z zakresu modernizacji infrastruktury drogowej. 2. Wzrost ilości pojazdów. 3. Pogorszenie jakości dróg wskutek ich eksploatacji przez zwiększającą się ilość pojazdów.

5.3. Pola elektromagnetyczne

Źródłami naturalnego pola elektromagnetycznego są: Ziemia (wytwarzająca w swoim jądrze pole magnetyczne), zjawiska atmosferyczne (związane z wyładowaniami piorunowymi), Słońce (wytwarzające promieniowanie w zakresie od podczerwieni do nadfioletu, w tym światło widzialne, jak również wiatr słoneczny), zjawiska kosmiczne oraz każda materia o temperaturze przekraczającej temperaturę zera bezwzględnego.

Człowiek wskutek rozwoju cywilizacyjnego rozpoczął wytwarzanie sztucznych źródeł pola elektromagnetycznego. Każde urządzenie zasilane energią elektryczną, czy to z sieci energetycznej, czy baterijne, wytwarza pole elektromagnetyczne. Sztuczne pole elektromagnetyczne może więc stanowić efekt zamierzony lub uboczny. Z wytwarzanym polem elektromagnetycznym mamy do czynienia w przypadku wszystkich urządzeń radiowych czy mikrofalowych. Należą do nich zarówno duże obiekty, takie jak nadawcze stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, jak również zdecydowanie mniejsze urządzenia, m.in. CB radio, radiotelefony wykorzystywane np. przez służby ratunkowe, telefony komórkowe, piloty do zdalnego sterowania (np.

centralnym zamkiem w samochodzie lub bramą garażową), urządzenia do identyfikacji radiowej RFID, punkty dostępne sieci Wi-Fi, telefony bezsznurowe DECT, urządzenia wyposażone w interfejs Bluetooth. Szczególny rodzaj urządzeń celowo wytwarzających pole elektromagnetyczne stanowią urządzenia stosowane w medycynie: do diagnozowania pacjentów oraz w fizykoterapii i rehabilitacji.

Zgodnie z art. 121 Ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz na zmniejszeniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).

Tabela 20. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności

L.p.	Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Parametr fizyczny		
		Składowa elektryczna E (V/m)	Składowa magnetyczna H (A/m)	Gęstość mocy S (W/m ²)
1	0 Hz	10000	2500	ND
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	ND	2500	ND
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	10000	60	ND
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	ND	3 / f	ND
5	od 1 kHz do 3 kHz	250 / f	5	ND
6	od 3 kHz do 150 kHz	87	5	ND
7	od 0,15 MHz do 1 MHz	87	0,73 / f	ND
8	od 1 MHz do 10 MHz	87 / f 0,5	0,73 / f	ND
9	od 10 MHz do 400 MHz	28	0,073	2
10	od 400 MHz do 2000 MHz	1,375 × f 0,5	0,0037 × f 0,5	f / 200
11	od 2 GHz do 300 GHz	61	0,16	10

źródło: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448)

Oznaczenia:

f – wartość częstotliwości pola elektromagnetycznego z tego samego wiersza kolumny „Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego”;

ND – nie dotyczy.

Objaśnienia:

Dopuszczalne poziomy podane w tabeli określono do oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych emitowanych podczas użytkowania stałych sieci elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych.

Wymagania te nie mają zastosowania do oceny pól elektromagnetycznych emitowanych przez elektryczne urządzenia przenośne i urządzenia użytkowane w mieszkaniach. Ocena oddziaływania pola elektromagnetycznego w środowisku pracy określona jest odrębnymi przepisami.

5.3.1. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Elektroenergetyka

Operatorem sieci dystrybucyjnej na terenie gminy Węgierska Górka jest Tauron Dystrybcja S.A. W tabeli przedstawiono długości poszczególnych linii sieci elektroenergetycznych w gminie.

Tabela 21. Długość sieci elektroenergetycznej w gminie Węgierska Górka (stan na 31.12.2024 r.)

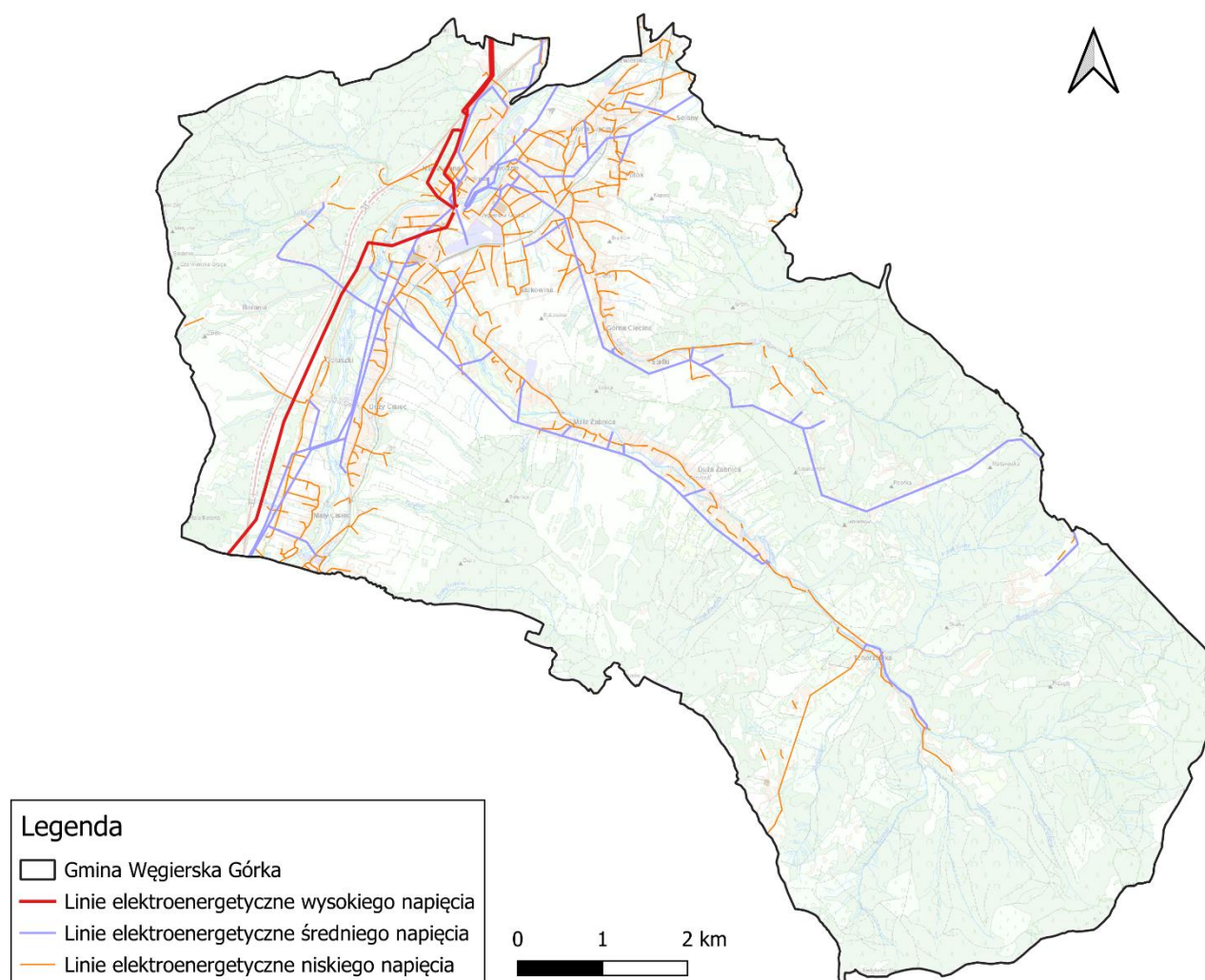
Wskaźnik	Wartość [m]
Długość linii napowietrznych WN (wysokiego napięcia)	14 933,15
Długość linii napowietrznych SN (średniego napięcia)	63 114,00
Długość linii kablowych SN (średniego napięcia)	10 227,00
Długość linii napowietrznych nN (niskiego napięcia)	161 260,71
Długość linii kablowych nN (niskiego napięcia)	70 341,70

źródło: Tauron Dystrybcja S.A.

Głównym źródłem zasilania sieci 15 kV na obszarze gminy jest stacja transformatorowa 110/15 KV GPZ (Główny Punkt Zasilania) Węgierska Górka zlokalizowana na terenie miejscowości Węgierska Górka, wyposażona w 3 transformatory 110/15 kV o mocy 16 MVA. GPZ Węgierska Górka zasilany jest liniami 110 kV relacji Węgirska Górka – Zabłocie, Węgierska Górka – Rajcza. Ilość stacji transformatorowych SN/nN wynosi 95 szt., w tym 68 stacji stanowi własność Tauron Dystrybcja, natomiast 27 stacji jest własnością odbiorców²⁴.

²⁴ Dane od Tauron Dystrybcja S.A.

Rysunek 14. Układ sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Węgierska Górk

źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Stacje bazowe telefonii komórkowej

Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie gminy Węgierska Górk przedstawiono poniżej.

Tabela 22. Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Węgierska Górk

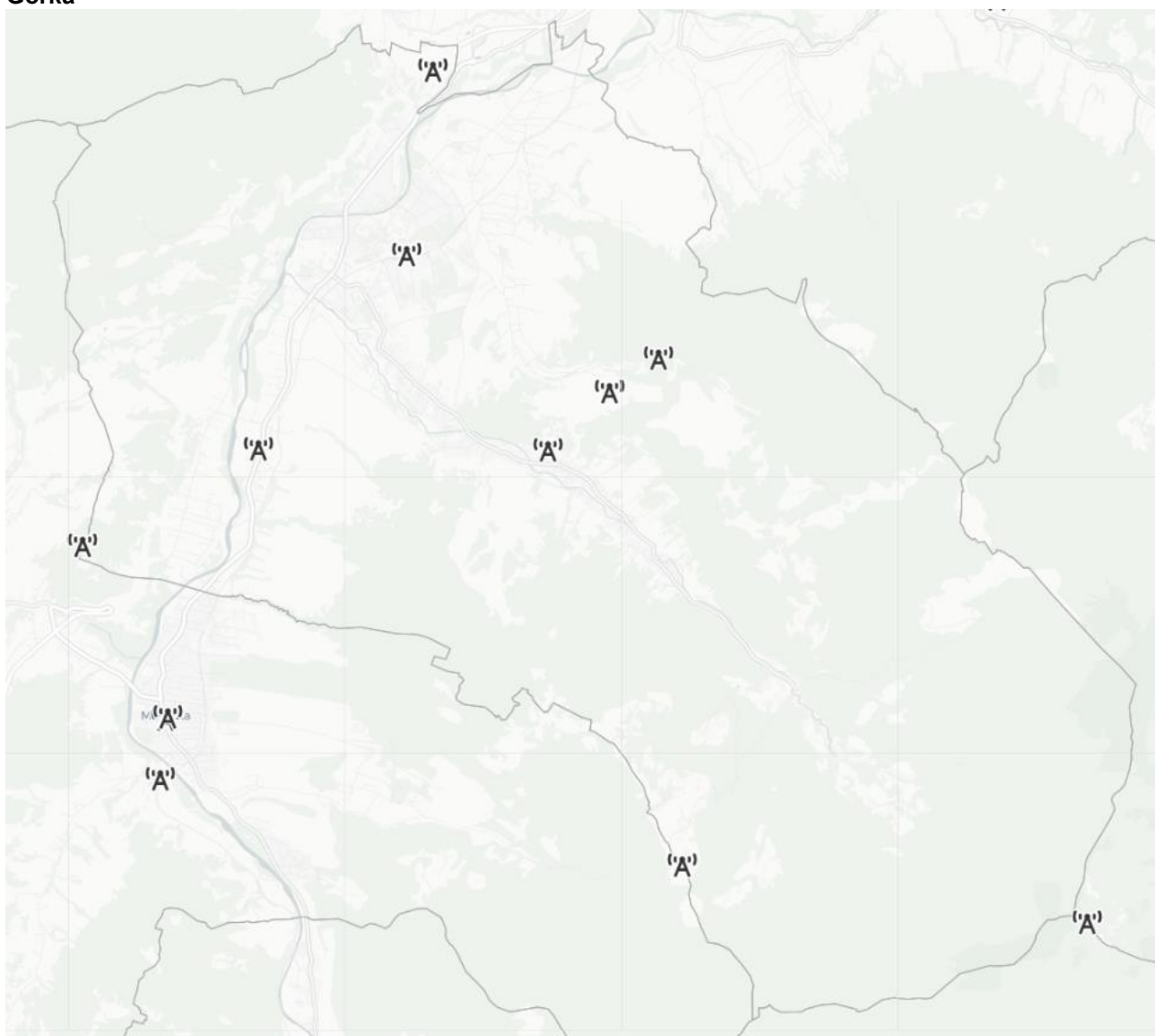
Nazwa sieci komórkowej i stacji bazowej	Lokalizacja
Orange 31134N!	Węgierska Górk, dz. nr 4598/57
T-Mobile 54134	
Plus BT22343	Węgierska Górk, dz. nr 4598/78
Plus BT24987	Węgierska Górk, ul. Wyzwolenia 28
Orange 31488	Węgierska Górk, ul. Wyzwolenia 28
T-Mobile 31488N!	
Play ZYW2007	Węgierska Górk, ul. Dworcowa 12
Play ZYW7002	Węgierska Górk, ul. Wyszyńskiego 178
Plus BT22940	Cisiec, Mała Barania Góra
Play ZYW2521	Cisiec, dz. nr 4164

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Nazwa sieci komórkowej i stacji bazowej	Lokalizacja
Plus BT22964	Żabnica, ul. Cicha 15
Play ZYW2018	
Orange 2121N!	Cięcina dz. nr 318
T-Mobile 54212	
T-Mobile 31190N!	Cięcina, ul. Świętej Katarzyny 187
T-Mobile 31914N!	Żabnica, ul. Boracza 23
Orange 31914	
Plus BT26067	Żabnica, Schronisko PTTK na Hali Boraczej

źródło: si2pem.gov.pl

Rysunek 15. Ulokowanie stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Węgierska Górką

źródło: si2pem.gov.pl

5.3.2. Monitoring pól elektromagnetycznych

Od 2021 r. monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2020 r., poz. 2311).

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców – w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego. Wartości dopuszczalne od 2020 r. wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Ostatnie wyniki na terenie gminy Węgierska Górką zaprezentowano w tabeli.

Tabela 23. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie gminy Węgierska Górką

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Wynik pomiaru [V/m]
Cisiec, ul. Szkolna	02.09.2021	<0,7

źródło: Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2021 roku

Pomiary natężenia wykazały, że zmierzone wartości dla częstotliwości objętych badaniami w ramach monitoringu PEM były znacznie poniżej wartości dopuszczalnych.

Ponadto, zgodnie z danymi zawartymi w Rejestrze zawierającym informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na podstawie pomiarów innych niż monitoringowe, w granicach gminy Węgierska Górką, nie wykazano występowania takich terenów²⁵.

5.3.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów, a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

²⁵ Dane od RWMŚ GIOŚ w Katowicach.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie PEM można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie urządzeń powodujące nadmierną emisję promieniowania mogącą negatywnie wpłynąć na środowisko oraz organizmy żywe.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne na terenie gminy powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz urządzeniami, które takie promieniowanie emitują.

Monitoring środowiska

Monitoring poziomów PEM w województwie śląskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ w Katowicach. Badania prowadzi się w każdym mieście w dwuletnim cyklu pomiarowym oraz w każdej gminie wiejskiej w cyklu czteroletnim.

5.3.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none"> utrzymujące się bardzo niskie wartości pól elektromagnetycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> brak.

5.3.5. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Pola elektromagnetyczne

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w pobliżu zabudowy mieszkaniowej, rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymanie promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowym bardzo niskim poziomie.

5.3.6. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Pola elektromagnetyczne

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych, stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie zagrożenia PEM. 	<ul style="list-style-type: none"> brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie gminy, dobry stan techniczny sieci elektroenergetycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> prawidłowa lokalizacja urządzeń emitujących PEM oraz stały monitoring poziomu promieniowania elektromagnetycznego, modernizacja sieci elektroenergetycznej.

5.3.7. Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Znacznie niższy od dopuszczalnego poziom promieniowania PEM. 2. Stały monitoring pól elektromagnetycznych. 3. Dobry stan techniczny sieci elektroenergetycznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalizacja potencjalnych źródeł PEM w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. 2. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować PEM. 2. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych lokalizacji źródeł PEM, w sposób jak najmniej negatywnie wpływający na mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery. 2. Dynamiczny rozwój telekomunikacji oraz wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

5.4. Gospodarowanie wodami

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w myśl polskiego prawa, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) jest jednolita część wód. Jednolite części wód dzielimy na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

- **Jednolita część wód powierzchniowych** – rozumie się przez to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak:
 - jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny,
 - sztuczny zbiornik wodny,
 - struga, strumień, potok, rzeka i kanał lub ich części,
 - morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne;
- **Jednolita część wód podziemnych** – rozumie się przez to określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

5.4.1. Wody powierzchniowe

Gmina Węgierska Górką leży w obrębie dorzecza Soły – pierwszego wybitnego dopływu Wisły. W obszarze gminy znajduje się ośmiokilometrowy odcinek rzeki Soły, płynący szeroką sedymentacyjną doliną rzeki górskiej. Koryto Soły jest na ogół żwirowe z lokalnie występującymi wychodniami skalnymi. Naniesiony przez rzekę żwir kształtuje również terasy doliny. Soła charakteryzuje się dużą rozpiętością wartości przepływów (typowe dla rzek górskich) ze średnim 8,8 m³/s i maksymalnym 300 m³/s.

Soła posiada dorzecze niesymetryczne. Lewe dopływy są krótkie, natomiast prawe znacznie dłuższe. Prawobrzeżnymi dopływami Soły w obszarze gminy są Potok Żabniczanka oraz Potok Cięcinka. Wszystkie spływają ze stoków Beskidu Żywieckiego.

Układ sieci rzecznej w zlewni Żabniczanki jest symetryczny. Główne dopływy źródłowe Żabniczanki to dziewięć bezimiennych potoków łączących się dalej w dwa główne, spadające spod głównego grzbietu na odcinku od Radykalnego Wierchu po Romankę oraz Potok Romanka z Suchym Potokiem i Studziański Potok. Liczne dopływy o dużych spadkach zbiegają się razem na krótkim odcinku między Żabnicą Kamienna i Żabnicą Skalką.

W środkowym biegu Żabniczanka otrzymuje nieliczne, bardzo krótkie dopływy. W dolnym biegu ciek nie otrzymuje już żadnych dopływów. Koryto Potoku Żabniczanka oraz jej dopływów charakteryzuje się licznym występowaniem naturalnych progów skalnych tworzących malownicze niewielkie wodospady. Dorzecze Żabniczanki jest bardzo zasobne w wody powierzchniowe, zwłaszcza najwyżej położone obszary. Średnio z 1 km górnego obszaru zlewni odpływa 25 l wody na sekundę. Jest to wynikiem dużej ilości opadów, niewielkiej zdolności do długotrwałego zatrzymywania wody (znaczne nachylenie stoków, słaba przepuszczalność podłoża fliszowego) oraz licznym występowaniem źródeł i obszarów źródłiskowych. Potok Żabniczanka charakteryzuje się dużym odpływem wody. W dolnym biegu potoku przepływa średnio 0,7 m³ wody/s, przy czym maksymalne przepływy osiągają 61 m³/s.

Podobny, ale mniejszy jest układ sieci rzecznej w zlewni Cięcinki. Główne dopływy źródłowe Cięcinki to cztery bezimienne cieki łączące się w rejonie Cięciny Górnej Leśniczówki. W dolnym biegu Cięcinka otrzymuje jeden wybitny ciek – Luraniec, wypływający spod Kiczery. Lewobrzeżna część gminy jest odwadniana przez nieliczne bezimienne cieki wypływające spod grzbietu na odcinku Mała Barania – Czerwieńska – Grapa – Glinne²⁶.

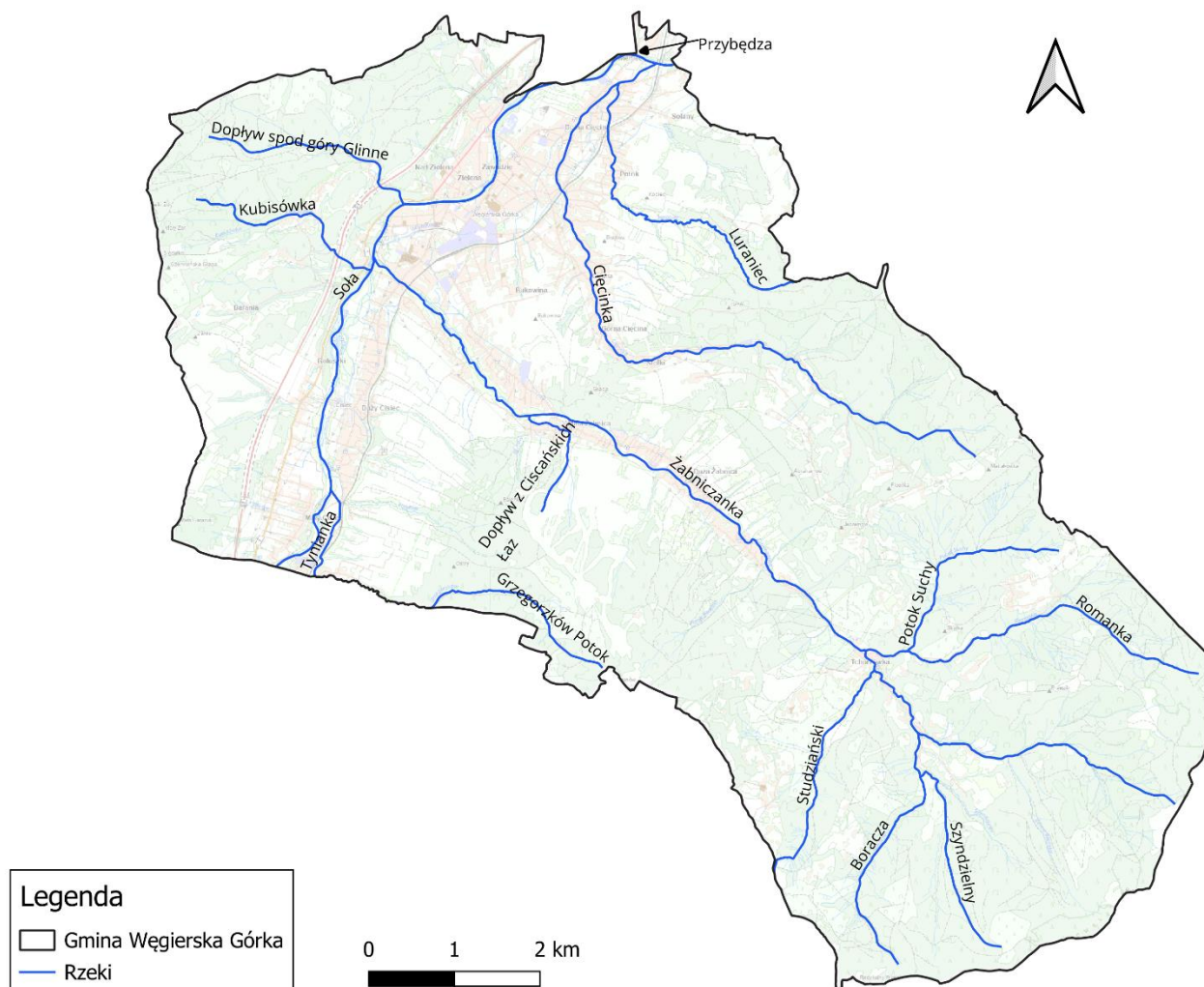
Tabela 24. Wykaz głównych cieków przepływających przez Gminę Węgierską Górkę

Nazwa cieku	Długość cieku [m]
Boracza	3 243,60
Cięcinka	9 158,94
Dopływ spod góry Glinne	2 778,66
Dopływ z Ciscańskich Łaz	1 573,67
Grzegorzaków Potok	4 133,57
Kubisówka	2 658,48
Luraniec	5 423,87
Potok Suchy	2 596,71
Przybędza	7 155,11
Romanka	4 471,30
Soła	91 923,34
Studziański	2 887,25
Szyndzielny	2 511,78
Tynianka	4 464,85
Żabniczanka	12 838,36

źródło: RZGW w Krakowie

²⁶ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgierska Górka, 2019.

Rysunek 16. Układ głównej sieci hydrograficznej na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych RZGW w Krakowie

Obszar gminy Węgierska Górka zgodnie z II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300) leży w zlewniach 3 rzecznych JCWP, które zostały przedstawione poniżej.

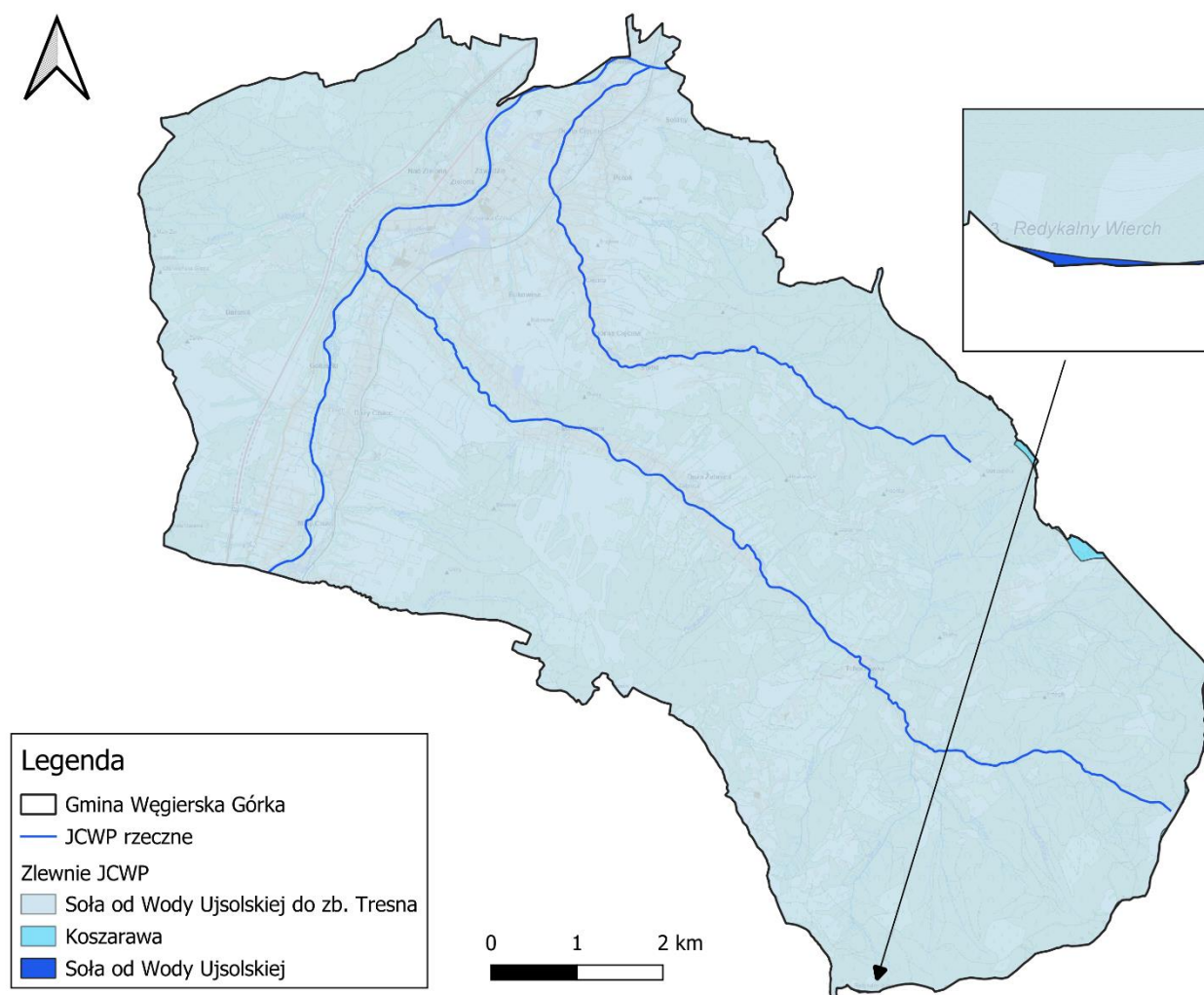
Tabela 25. JCWP znajdujące się na terenie gminy Węgierska Górka

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP*	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
RW20000421327999	Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna	SZCW	zagrożona
RW200004213219	Soła do Wody Ujsolskiej	NAT	zagrożona
RW2000042132499	Koszarawa	SZCW	zagrożona

źródło: Karty charakterystyki JCWP, PGW WP

*NAT – naturalna,
SZCW – silnie zmieniona część wód

Rysunek 17. Gmina Węgierska Górka na tle JCWP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

5.4.2. Jakość wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r., poz. 960) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych oraz obserwacje elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego należą do kompetencji organów Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Podstawę prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału

ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475). Ocena stanu wykonana została na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.).

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym klasyfikacje stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych są wykonywane nie rzadziej niż co 3 lata, na podstawie najbardziej aktualnych wyników badań z ostatnich 6 lat. Corocznie wykonywana jest klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych, hydromorfologicznych oraz klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego. Teren gminy zajmuje prawie w całości JCWP Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna. Punkt pomiarowo-kontrolny dla tej JCWP: Soła – wpływ do zbiornika Tresna, znajduje się na terenie miasta Żywiec.

Tabela 26. Klasyfikacje poszczególnych grup wskaźników w JCWP Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna za lata 2022-2024

Nazwa JCWP	Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna		
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Soła – wpływ do zbiornika Tresna		
Rok prowadzenia badań	2022	2023	2024
Klasa elementów biologicznych*	3	2	nie badano
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)*	1	1	1
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.6)*	2	nie badano	nie badano
Klasa wskaźników chemicznych*	2	2	2
Wskaźniki chemiczne decydujące o klasie 2	Benzo(a)piren	Fluoranten, Benzo(a)piren	Benzo(a)piren

źródło: RWMŚ GIOŚ w Katowicach

*klasa elementów biologicznych:

- 1 – stan bardzo dobry,
- 2 - stan dobry,
- 3 – stan umiarkowany,
- 4 – stan słaby,
- 5 – stan zły

klasa elementów fizykochemicznych:

- 1 – stan bardzo dobry,
- 2 – stan dobry,

klasa wskaźników chemicznych:

- 1 – dobry,
- 2 – poniżej dobrego.

Tabela 27. Ocena stanu JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Węgierska Górką

Nazwa JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan ogólny	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP
Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna	umiarkowany	makrofity	poniżej dobrego	benzo(a)piren, heptachlor; bromowane difenylotery, heptachlor	zły	Główne źródło presji hydromorfologicznych: rostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznanne (substancje zakazane)
Soła do Wody Ujsolskiej	umiarkowany	fitobentos	poniżej dobrego	benzo(a)piren	zły	Główne źródło presji hydromorfologicznych: obiekty mostowe - rzeki główne, Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo
Koszarawa	umiarkowany	makrofity	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenylotery, rtęć	zły	Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo

źródło: Karty charakterystyki JCWP, PGW WP

5.4.3. Wody podziemne

Obszary występowania zasobów wód podziemnych o najwyższej wartości użytkowej powinny podlegać szczególnej ochronie, zwłaszcza na terenach pozbawionych osadów izolujących warstwę wodonośną od powierzchni terenu. Z tego względu wydzielono tzw. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), o zasobach znaczących w skali kraju, wymagające ochrony prawnej. Część z udokumentowanych w latach 2009-2016 zbiorników nie spełnia kryteriów głównych zbiorników wód podziemnych i zostały przekwalifikowane na Lokalne Zbiorniki Wód Podziemnych (LZWP) – istotne dla lokalnych użytkowników wód podziemnych, nie pozwalających jednak na budowę dużych ujęć mogących stanowić zaopatrzenie dla większych miejscowości, aglomeracji lub zakładów przemysłowych wymagających dużych ilości czystej wody. Gmina Węgierska Górka położona jest w następujących LZWP:

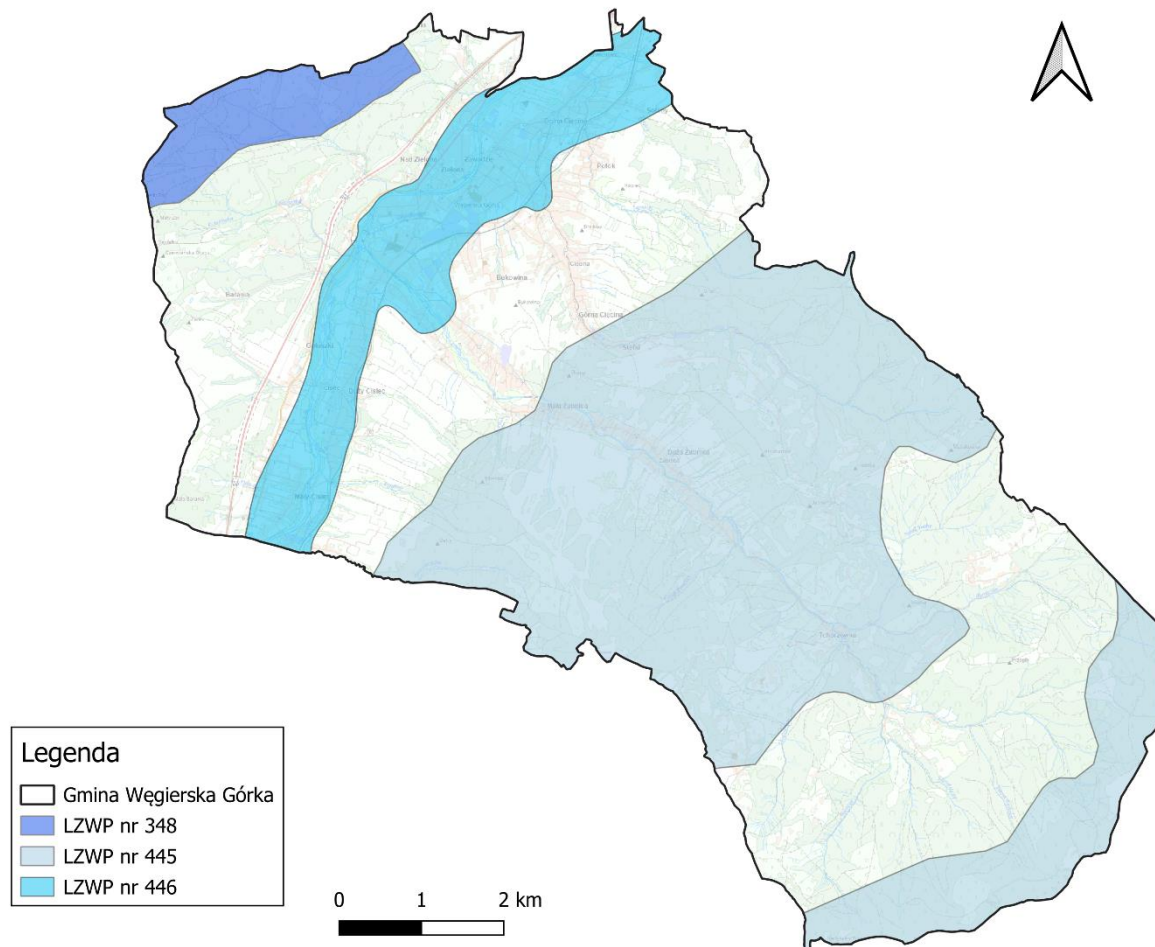
LZWP nr 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski) – o powierzchni 374,8 km². Wodonośny poziom zbiornikowy jest zbudowany z utworów fliszowych kredy (warstwy istebniańskie i godulskie), w przewodzie z piaskowców grubo- i średnioławicowych, a także zlepieńców (zlepieniec malinowski). Zasilanie wód podziemnych tego zbiornika następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika. Pobór wód podziemnych ze wszystkich ujęć zlokalizowanych w obrębie LZWP nr 348, wynosił zaledwie ok. 596 m³/d, stanowiąc ok. 0,7% oszacowanych zasobów dyspozycyjnych. Zapotrzebowanie na wody podziemne w tym rejonie jest niewielkie. Zbiornika warstw Godula charakteryzuje się wysokim i bardzo wysokim stopniem podatności na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.

LZWP nr 445 Zbiornik warstw Magura (Babia Góra) – o powierzchni 601 km². Na obszarze zbiornika występują dwa piętra wodonośne czwartorzędowe ograniczone do dolin rzecznych oraz paleogeńsko-kredowe we fliszu karpackim. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 138 240 m³/d. Pobór wód podziemnych wynosi ok. 1% szacunkowych zasobów dostępnych. Zasilanie wód podziemnych zbiornika następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych. Na obszarze Zbiornika warstw Magura (Babia Góra) wydzielono dwie klasy podatności. W obrębie wzniesień warstwa wodonośna zbiornika jest podatna na zanieczyszczenie z powierzchni terenu, natomiast w obrębie dolin bardzo podatna.

LZWP nr 446 Dolina rzeki Soła – o powierzchni 44,4 km². Na obszarze zbiornika wyróżniono dwa poziomy wodonośne: aluwialny poziom czwartorzędowy (obejmujący czwartorzędowe osady aluwialne fragmentów doliny Soły oraz jej dopływów) oraz poziom fliszowy (związany głównie z warstwami godulskimi, rzadziej z warstwami istebniańskimi jednostki śląskiej Karpat zewnętrznych), ogólnie połączone ze sobą więzią hydrauliczną. Wielkość zasobów dyspozycyjnych poziomu zbiornikowego w granicach wyznaczonego LZWP Dolina rzeki Soła wynosi 38 507,0 m³/d. Wartość ta stanowi 80% wielkości zasobów odnawialnych. Pobór wód podziemnych z poziomu zbiornikowego wynosi łącznie 1 532,5 m³/d, co stanowi ok. 4% wielkości zasobów dyspozycyjnych. Możliwości eksploatacyjne zbiornika są więc jeszcze bardzo duże, na wet biorąc pod uwagę pobór nierejestrowany ²⁷.

²⁷ Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, PIG-PIB, Warszawa 2017.

Rysunek 18. Gmina Węgierska Górka na tle LZWP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Gmina Węgierska Górka znajduje się w zasięgu jednej jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) scharakteryzowanych poniżej na podstawie II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300).

Tabela 28. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Węgierska Górka

JCWPd	158
Powierzchnia [km ²]	1 483,93
Dorzecze	Wisły
Region wodny	Górnej-Zachodniej Wisły
Obszar bilansowy	Wag (Czadeczka), Mała Wisła do ujścia Przemszy, Górna Odra (Odra po Koźle), Wisła od Przemszy do Skawy, Wisła od Skawy do Dunajca

źródło: Karty charakterystyk JCWPd, PGW WP

5.4.4. Jakość wód podziemnych

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r., poz. 960) zobowiązuje Państwową Służbę Hydrogeologiczną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. Badania i klasyfikację wód podziemnych w punktach sieci krajowej w ramach PMS wykonuje Państwowy Instytut

Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie przy koordynacji i na zlecenie GIOŚ, natomiast w sieci regionalnej wykonuje RWMS GIOŚ.

Celem monitoringu wód podziemnych jest dostarczenie informacji o jakości tych wód, obserwacja zachodzących zmian chemizmu oraz sygnalizacja zagrożeń w skali regionu i kraju. Wyniki badań i ocen są pomocne do optymalizacji związanych z ochroną i gospodarowaniem zasobami wód działających, mających na celu utrzymanie lub osiągnięcie ich dobrego stanu.

Kompleksowa ocena stanu JCWPd 158 została wykonana w roku 2023 na podstawie wyników badań realizowanych w 2022 roku. W ostatnich latach na terenie gminy Węgierska Górka nie były prowadzone badania wód podziemnych w ramach PMŚ.

Tabela 29. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie gminy Węgierska Górka wykonana w 2023 r.

Wskaźnik	Wynik
Numer JCWPd	158
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego na lata 2022-2027	niezagrożona
Ocena stanu chemicznego	dobry
Ocena stanu ilościowego	dobry
Ocena stanu JCWPd	dobry

źródło: RWMS GIOŚ w Katowicach

5.4.5. Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r., poz. 960) powódź to: czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych. Ze względu na źródło oraz mechanizmy powstania, powódzie występujące na obszarze Polski dzieli się na:

- powódzie rzeczne o mechanizmie naturalnego wezbrania,
- powódzie rzeczne powstałe w wyniku przelania lub zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych,
- powódzie rzeczne zimowe o mechanizmie zatorowym,
- powódzie opadowe, związane z zalaniem terenu wodami pochodzącymi bezpośrednio z opadów deszczu lub z topnienia śniegu,
- powódzie od wód podziemnych,
- powódzie od strony morza,
- powódzie powstałe w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie województwa śląskiego odpowiadają Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Krakowie oraz organy administracji rządowej i samorządowej.

Mapy zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego

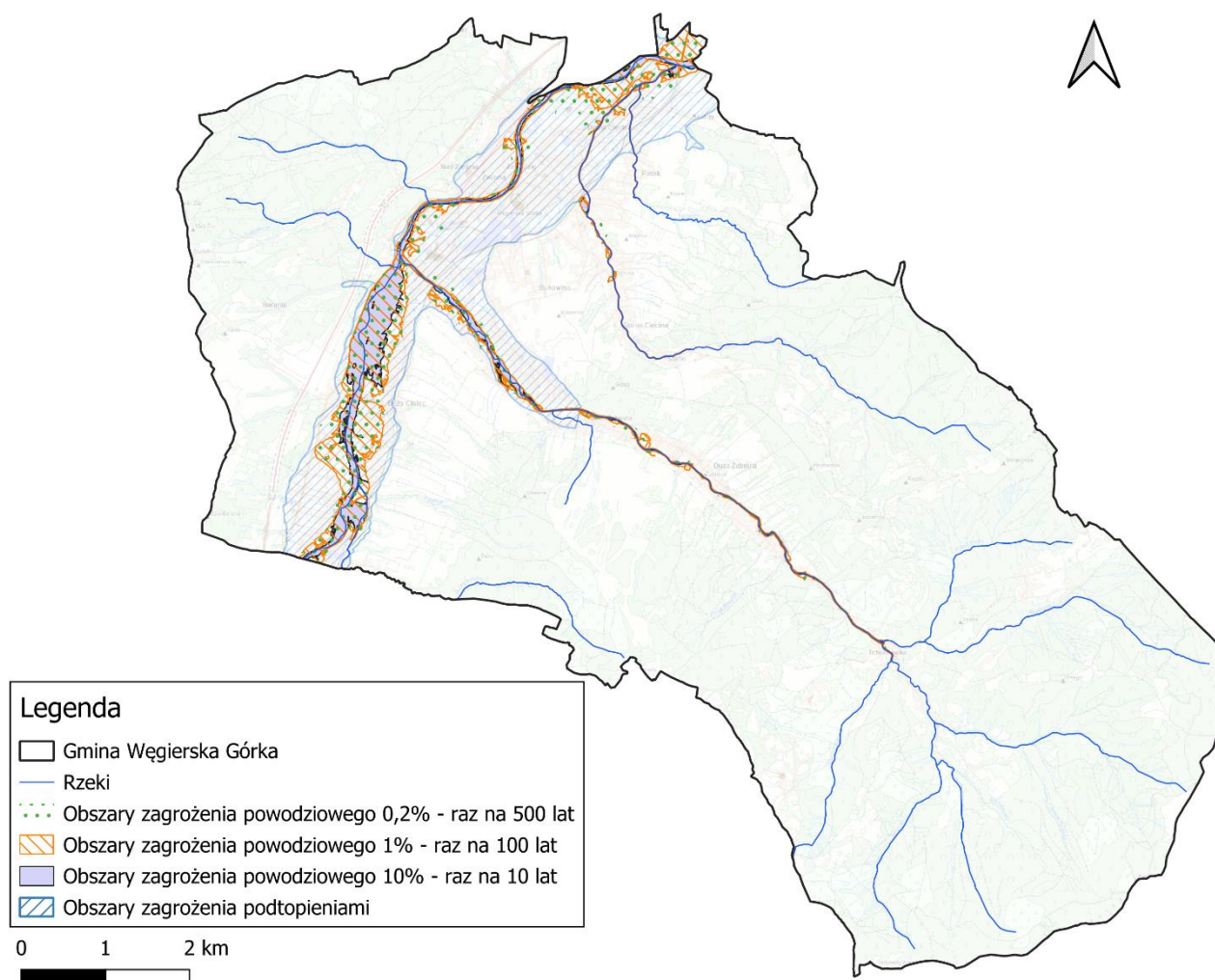
Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - wału przeciwpowodziowego,
 - wału przeciwsztormowego,
 - budowli piętrzącej.

MRP określają natomiast wartości potencjalnych strat powodziowych, gdzie uwzględniane są obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Obiekty te pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują od rzeki Soły, Żabniczanki i Cięcinki.

Rysunek 19. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

5.4.6. Zagrożenie suszą

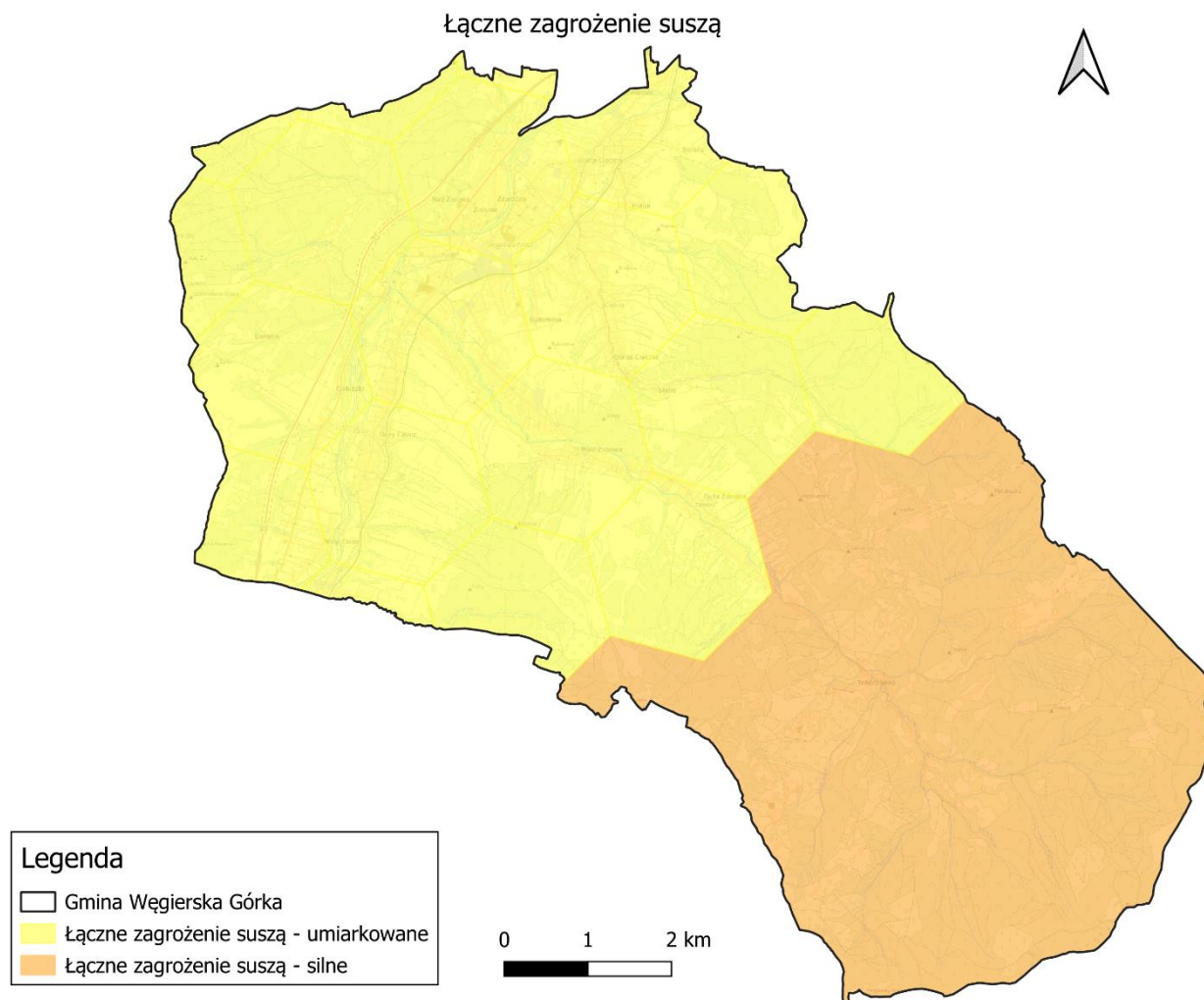
Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Wyróżnia się następujące typy suszy:

- Susza atmosferyczna – związana z deficytem opadów atmosferycznych, niemożliwe jest zminimalizowanie czy usunięcie suszy atmosferycznej,
- Susza rolnicza – definiowana jako okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- Susza hydrologiczna – odnosząca się do okresu, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych,
- Susza hydrogeologiczna – nazywana również niżówką hydrogeologiczną, przejawia się obniżeniem zwierciadła wód podziemnych poniżej stanów niskich ostrzegawczych.

W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne, które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu

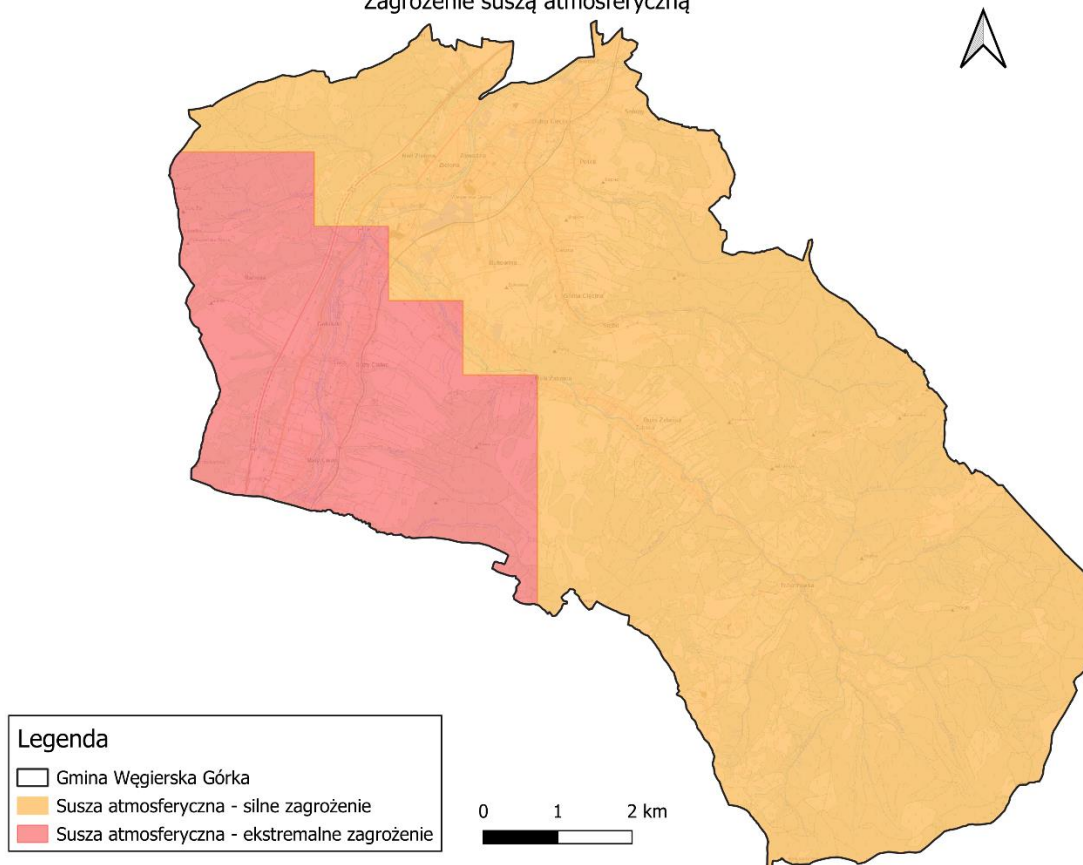
przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą. Zgodnie z danymi zawartymi w dokumencie, gmina Węgierska Górka położona jest w obszarze umiarkowanie i silnie zagrożonym suszą. Największe zagrożenie dotyczy suszy hydrologicznej²⁸.

Rysunek 20. Obszary zagrożenia suszą na terenie gminy Węgierska Górka

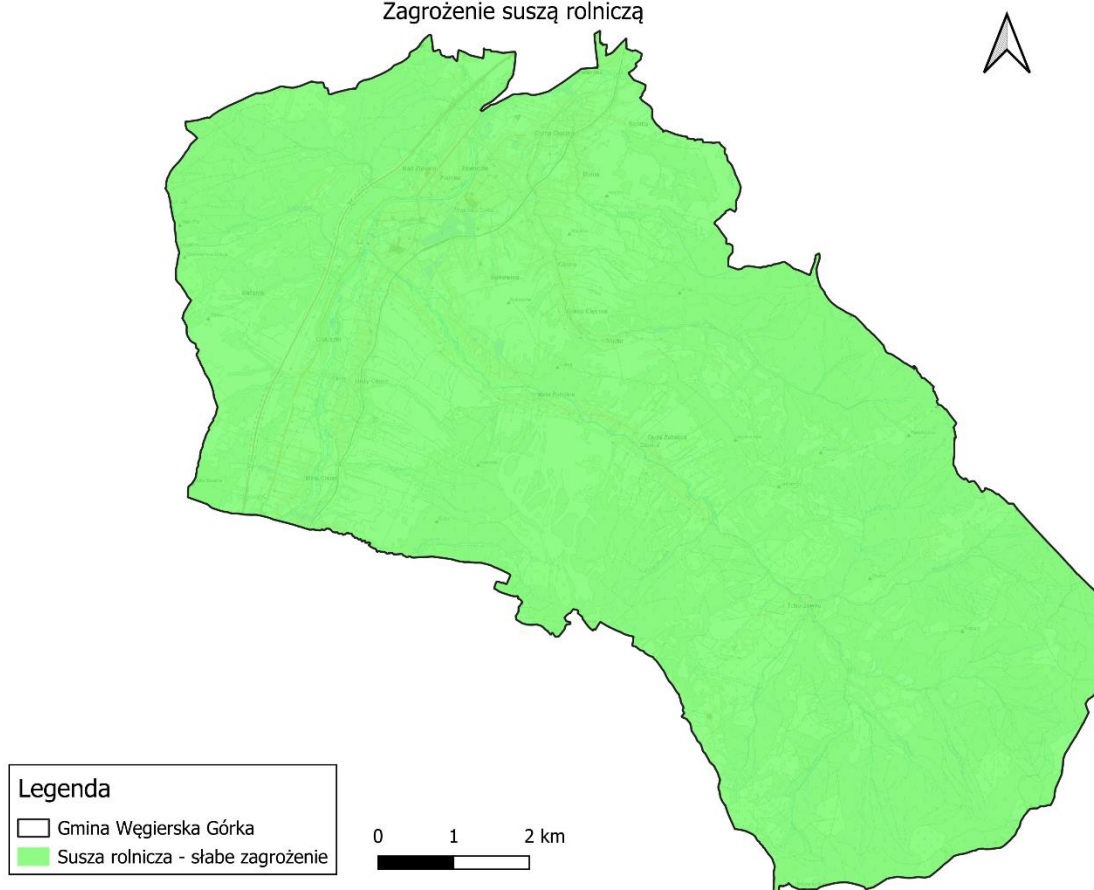

²⁸ Plan przeciwdziałania skutkom suszy, Załącznik do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (poz. 1615), Warszawa 2021.

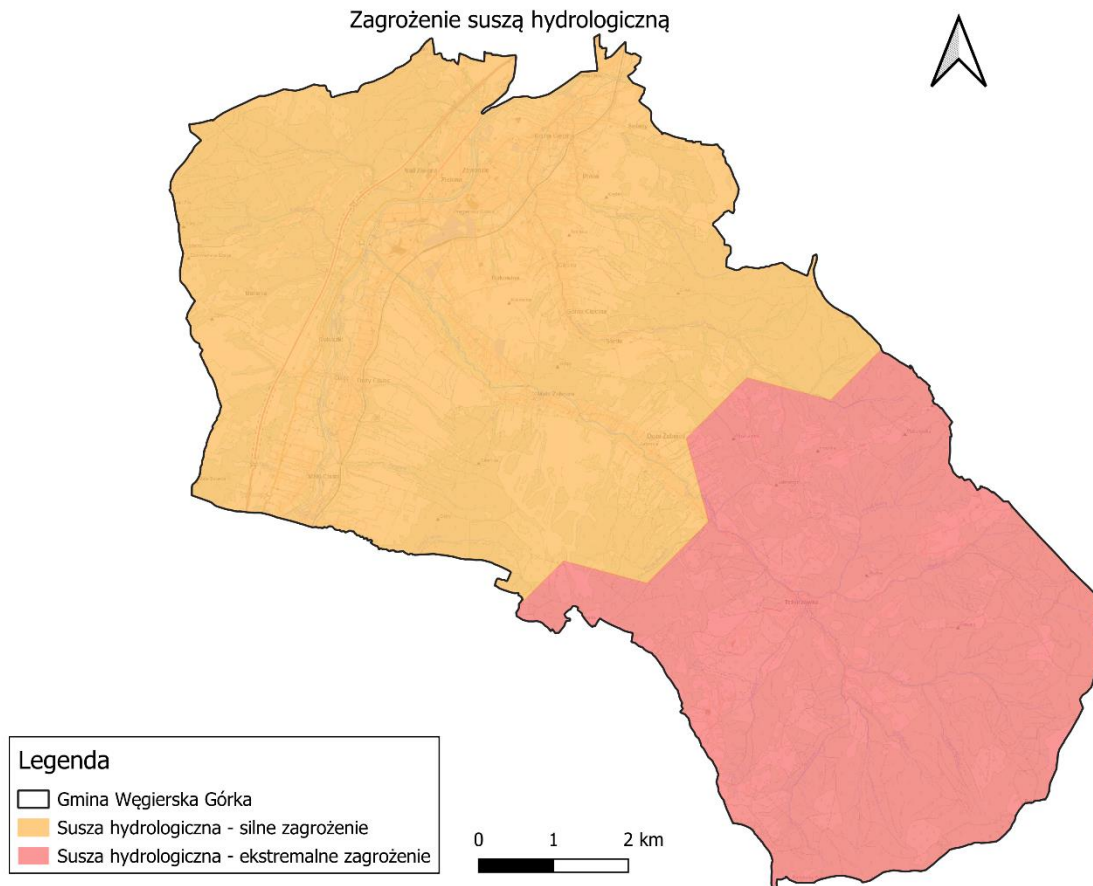
Zagrożenie suszą atmosferyczną

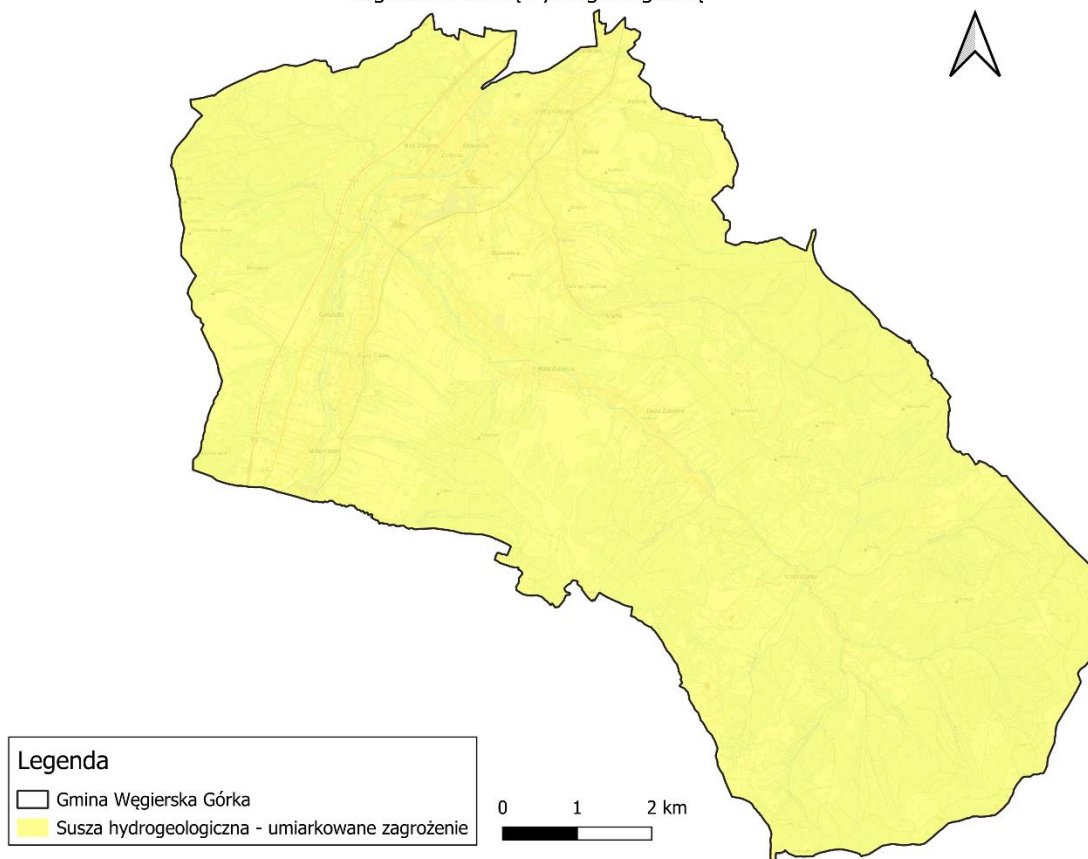
Zagrożenie suszą rolniczą

Zagrożenie suszą hydrologiczną

Zagrożenie suszą hydrogeologiczną

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Mieszkańcy z terenu gminy Węgierska Górką mają możliwość korzystania z programów ogólnokrajowych. W ramach realizowanego Programu Priorytetowego „Moja Woda” na realizację przedsięwzięć polegających na budowie instalacji pozwalających na zbieranie, retencjonowanie i wykorzystywanie wód opadowych oraz roztopowych na terenie nieruchomości, na terenie gminy Węgierska Górką WFOŚiGW w Katowicach zawarł umowy i wypłacił dotację na budowę zbiorników retencyjnych:

- 2020 r. – 3 szt., pojemność 10 m³, 17 400,00 zł dotacji,
- 2021 r. – 2 szt., pojemność 8,2 m³, 25 000,00 zł dotacji,
- 2022 r. – 0 szt.,
- 2023 r. – 0 szt.,
- 2024 r. – 5 szt., pojemność 18,2 m³, 41 499,20 zł dotacji²⁹.

5.4.7. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w zakresie gospodarowania wodami należą powódzie, podtopienia oraz susze.

Zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie podtopieniami

MZP oraz MRP wskazują, iż teren gminy Węgierska Górką jest zagrożony powodzią od strony rzek Soła, Żabniczanka i Cięcinka.

Susza

Gmina Węgierska Górką leży w obszarze umiarkowanie i silnie zagrożonym suszą.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona wód przed zanieczyszczeniami oraz zwiększenie świadomości na temat wpływu rolnictwa na stan wód.

Monitoring środowiska

Monitoring wód powierzchniowych w województwie śląskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ w Katowicach. W ramach monitoringu prowadzone są badania wód rzecznych i jeziornych. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych

²⁹ Dane z WFOŚiGW w Katowicach.

(chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna na zlecenie GIOŚ. Kontrolą sytuacji hydrologicznej zajmują się również RZGW w Krakowie.

5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none"> stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, dotacje na realizację zadań w zakresie małej retencji. 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymywanie się złego stanu wód powierzchniowych, zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu suszy i powodzi, podtopień.

5.4.9. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarowanie wodami

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> zły stan ogólny wód powierzchniowych, silne i umiarkowane łączne zagrożenie suszą, narażenie na występowanie powodzi. 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości wód powierzchniowych, wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji, zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej, lepsze zarządzanie wodami opadowymi.

5.4.10. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarowanie wodami

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, dofinansowanie do przedsięwzięć związanych z budową i rozbudową systemów małej retencji, realizacja zadań w zakresie utrzymania urządzeń wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> prowadzony monitoring JCWP i JCWPd w obrębie których leży gmina, dobry stan wód podziemnych na terenie gminy, 10 zamontowanych zbiorników retencyjnych w ramach Programu „Moja Woda” w latach 2020-2024 	<ul style="list-style-type: none"> konserwacja urządzeń wodnych, zwiększenie retencji wodnej poprzez budowę i zbiorników małej retencji, błękitno-zielonej infrastruktury, dalsza edukacja społeczeństwa dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów wodnych, realizacja inwestycji w dziedzinie infrastruktury przeciwpowodziowej.

5.4.11. Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych. 2. Dobra jakość wód podziemnych na terenie gminy. 3. Wystarczające zasoby wód podziemnych. 4. Rozwinięta sieć wodna pełniąca funkcję przyrodniczą i klimatyczną. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan JCWP w obrębie których leży gmina. 2. Silne i umiarkowane zagrożenie suszą. 3. Narażenie na występowanie powodzi i podtopień. 4. Ograniczona retencja wód opadowych i roztopowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie oszczędzania wody oraz zapobiegania jej zanieczyszczeniu. 2. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie i zgodne z przepisami prawa 4. Realizacja inwestycji w dziedzinie infrastruktury przeciwpowodziowej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawianie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych i kanalizacji. 2. Zanieczyszczenie wód spływem powierzchniowym z terenów rolniczych. 3. Ekstremalne zjawiska pogodowe: ulewne i intensywne deszcze, upały. 4. Podatność wód na zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Dostarczaniem wody oraz odbiorem i oczyszczaniem ścieków z terenu gminy Węgierska Górką zajmuje się Beskid Ekosystem Sp. z o.o. w Cięcinie.

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Beskid Ekosystem Sp. z o. o. w Cięcinie posiada dwa eksploatowane ujęcia wody powierzchniowej, cztery eksploatowane ujęcia wód podziemnych oraz jedno ujęcie wody podziemnej aktualnie nie eksploatowane. W poniższej tabeli scharakteryzowano ujęcia wód należące do Beskid Ekosystem Sp. z o. o. w Cięcinie, zaopatrujące wodociąg sieciowy na terenie gminy Węgierska Górką³⁰.

³⁰ Dane od Beskid Ekosystem Sp. z o.o.

Tabela 30. Ujęcia wód należące do Beskid Ekosystem

Rodzaj ujęcia	Użytkownik	Miejscowość	Ciek	Decyzja wodnoprawna		Status decyzji	Status obiektu	Rodzaj ujęcia
				wystawienie	ważność			
powierzchniowe	Beskid Ekosystem	Żabnica	Romanka	16.09.2021	08.10.2051	aktualna	istniejący	komunalne
powierzchniowe	Beskid Ekosystem	Cięcina	Cięcinka	04.07.2023	30 lat	aktywna	istniejący	komunalne
podziemne	Beskid Ekosystem	Węgierska Górka	1090/46	07.08.2025	10 lat	aktualna	istniejący	komunalne
podziemne	Beskid Ekosystem	Węgierska Górka	853/7	31.03.2016	31.03.2036	aktualna	istniejący	komunalne
podziemne	Beskid Ekosystem	Cisiec	4459	20.09.2021r.	30 lat	aktualna	istniejący	komunalne
podziemne	Beskid Ekosystem	Węgierska Górka	1075/11	30.07.2025	10 lat	aktualna	istniejący	komunalne
podziemne	Beskid Ekosystem	Cięcina	5095/22	29.04.2024	21.05.2034	aktualna	planowany	komunalne

źródło: Beskid Ekosystem Sp. z o.o.

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy ustanawianie stref ochronnych ujęć wody. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony pośredniej może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia. Działania wymagające korzystania z wód lub mogące mieć wpływ na stan wód wymagają uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Pozwolenie wymagane jest m.in. na usługi wodne (np. pobór, uzdatnianie i dystrybucję wód, odbiór, oczyszczanie i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), szczególne korzystanie z wód (np. w stawach hodowlanych, odwodnianie i nawadnianie gruntów), rekultywację wód czy wykonanie urządzeń wodnych³¹.

Charakterystykę sieci wodociągowej w ostatnich latach przedstawiono w tabeli.

Tabela 31. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Węgierska Górką

L.p.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
			2022	2023	2024
1.	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	66,4	66,4	70,4
2.	Przyłącza sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 391	2 406	2 450
3.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	os.	8 897	8 854	8 822
4.	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	%	61,2	61,4	61,8
5.	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	180,0	180,8	194,0
6.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	12,4	12,5	13,5
7.	Zużycie wody na cele przemysłu	dam ³	57	51	53
8.	Udział przemysłu z zużyciu wody	%	18,7	17,1	17,2

źródło: GUS

5.5.2. Oczyszczanie ścieków komunalnych

Na terenie gminy Węgierska Górką istnieje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Cięcinnie przy ul. Granicznej 1. Odbiera ona także ścieki z gmin Milówka, Ujsoły i Rajcza. Wielkość oczyszczalni wynosi 42 000 RLM. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Soła. Osady ściekowe wykorzystywane są do produkcji organiczno-mineralnego środka poprawiającego właściwości gleby. Charakterystykę systemu kanalizacyjnego na terenie gminy Węgierska Górką w ostatnich latach przedstawiono w tabeli.

³¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r. poz. 960).

Tabela 32. Charakterystyka systemu kanalizacyjnego na terenie gminy Węgierska Górką

L.p.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
			2022	2023	2024
1.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	115,4	115,4	116,2
2.	Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 704	3 744	3 768
3.	Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	405,5	377,7	359,8
4.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	12 704	12 630	12 508
5.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	87,4	87,5	87,6
6.	Ścieki przemysłowe odprowadzone do sieci kanalizacyjnej	dam ³	7	6	7
7.	Ilość zbiorników bezodpływowych	szt.	167	173	266
8.	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	6	6	17

źródło: GUS

Kontrole zbiorników bezodpływowych

Tekst ujednoczony z 28 października 2022 r. Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r. (Dz.U. z 2025 r., poz. 733) zobowiązał (zgodnie z art. 6, ust 5a i 5aa) wójta, burmistrza lub prezydenta miasta do prowadzenia kontroli posiadania umów na pozbywanie się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych i dowodów uiszczenia opłat za te usługi co najmniej raz na dwa lata zgodnie z planem kontroli, określającym co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym.

W przypadku gdy wójt, burmistrz lub prezydent miasta nie będzie wykonywał obowiązku przeprowadzenia kontroli, gmina podlega karze pieniężnej w wysokości od 10 000 zł do 50 000 zł (art. 9z, ust. 7 powyższej Ustawy).

Zgodnie z art. 3 ust. 5 powyższej Ustawy, od 1 stycznia 2023 r. wójt, burmistrz lub prezydent miasta sporządza sprawozdanie dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi za poprzedni rok kalendarzowy zawierające informacje o liczbie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy; liczbie właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, oraz liczbie osób zameldowanych pod adresem nieruchomości, na której znajduje się dany zbiornik bezodpływowy lub dana przydomowa oczyszczalnia ścieków; liczbie zawartych umów na pozbywanie się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych w okresie sprawozdawczym, a także przed okresem sprawozdawczym, jeżeli obejmują działania realizowane w okresie sprawozdawczym; liczbie zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, których opróżnianie zorganizowała gmina; częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków; ilości nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy w podziale na nieczystości ciekłe bytowe oraz przemysłowe; ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej; stacjach zlewnych, do których przekazane zostały odebrane z terenu gminy nieczystości ciekłe, w postaci wykazu tych stacji oraz liczbie przeprowadzonych kontroli umów na pozbywanie się z terenu

nieruchomości nieczystości ciekłych i dowodów uiszczania opłat za te usługi oraz wynikach tych kontroli.

Sprawozdanie przekazuje się właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie corocznie, nie później niż do końca kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy.

Tabela 33. Wyniki rocznego sprawozdania z kontroli zbiorników bezodpływowych

Wskaźnik	2023 r.	2024 r.
Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie gminy	173	266
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy	6	17
Liczba nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe	173	266
Liczba nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków	6	17
Liczba nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z których <u>odebrano</u> nieczystości ciekłe	163	266
Liczba nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z których <u>nie odebrano</u> nieczystości ciekłe	10	0
Liczba nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków z których <u>odebrano</u> nieczystości ciekłe	3	10
Liczba nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków z których <u>nie odebrano</u> nieczystości ciekłe	3	7
Liczba kontroli posiadania umów na wywóz nieczystości ciekłych	52	293
Liczba kontroli dowodów uiszczania opłat za usługi pozbywania się nieczystości ciekłych zebranych na terenie nieruchomości	52	293
Liczba kontroli posiadania umów, z których wynika brak posiadania takich umów	11	1
Liczba kontroli dowodów uiszczania opłat za usługi pozbywania się nieczystości ciekłych, z których wynika brak posiadania takich dowodów	8	1

źródło: Urząd Gminy Węgierska Górką

Brak posiadania umów i dowodów posiadania opłat za usługi wynika m.in brakiem możliwości dojazdu pojazdu asenizacyjnego do posesji. Dodatkowo teren górski i złe warunki pogodowe (zimą) stanowią dodatkowe utrudnienia. Na terenie gminy znajdują się również domki letniskowe które są zamieszkałe okresowo lub niezamieszkałe.

5.5.3. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W *Programie* opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM³²>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków. Zgodnie z dyrektywą 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia dla aglomeracji jest:

- wydajność oczyszczalni powinna być dostosowana do odbioru 100% ładunków zanieczyszczeń powstających w aglomeracji,

³² RLM – równoważna liczba mieszkańców: ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT5), w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 86 ust. 3 punkt 2 ustawy Prawo wodne).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

- standardy oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie powinny zostać zapewnione poprzez zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM,
- wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące przynajmniej 98% poziom obsługi, przy czym pozostałe 2% nie zebranego siecią kanalizacyjną ładunku jest mniejsze niż 2 000 RLM³³.

Gmina Węgierska Górka należy do aglomeracji Węgierska Górka funkcjonującej na podstawie Uchwały nr XVII/197/2020 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Węgierska Górka.

Tabela 34. Charakterystyka aglomeracji Węgierska Górka (stan na 31.12.2024 r.)

Nazwa aglomeracji	Węgierska Górka
ID aglomeracji	PLSL030
Gmina wiodąca w aglomeracji	Węgierska Górka
Gminy w aglomeracji	Węgierska Górka, Milówka, Rajcza, Ujsoty
RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującą uchwałą	36 076
Liczba stałych mieszkańców w granicach aglomeracji – RLM	36 232
Liczba mieszkańców stałych korzystających z sieci kanalizacyjnej	35 690
Liczba mieszkańców stałych korzystających ze zbiorników bezodpływowych (szamb) mieszkających na terenie skanalizowanym	468
Liczba mieszkańców stałych korzystających ze zbiorników bezodpływowych (szamb) mieszkających na terenie nieskanalizowanym	0
Liczba mieszkańców stałych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie skanalizowanym	74
Liczba mieszkańców stałych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie nieskanalizowanym	0
Liczba mieszkańców nieprzyrządkowanych do żadnego systemu zbierania	0
Liczba zarejestrowanych miejsc noclegowych w granicach aglomeracji	2 814
RLM przemysłu podłączonego do sieci kanalizacyjnej	0
Całkowity, rzeczywisty ładunek zanieczyszczeń w aglomeracji – RLM	39 046
RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	37 986
RLM korzystających ze zbiorników bezodpływowych	981
RLM korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	79
Procent skanalizowania aglomeracji	97,29%
Liczba zbiorników bezodpływowych	247
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	55
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w aglomeracji:	
ogółem [km]	463,30
w tym sieci grawitacyjnej [km]	450,10
Długość kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]	0,50

³³ VI Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Ministerstwo Infrastruktury, PGW WP, Warszawa 2022.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Liczba mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej w roku sprawozdawczym	0
Ilość ścieków komunalnych wytworzonych w aglomeracji ogółem [tys. m ³ /r]	1 203,85
Ilość ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni [tys. m ³ /r]	977,25
Ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym [tys. m ³ /r]	4,60
Ilość ścieków oczyszczanych systemami indywidualnymi (przydomowymi oczyszczalniami ścieków) [tys. m ³ /r]	222,00
Liczba oczyszczalni ścieków w aglomeracji	1
Nazwa oczyszczalni ścieków w aglomeracji	Beskid Ekosystem
Adres oczyszczalni	Cięcina, ul. Graniczna 1
Projektowa dobową przepustowość oczyszczalni:	
średnia [m ³ /d]	7 200
maksymalna [m ³ /d]	14 000
docelowa maksymalna [m ³ /d]	14 000
Aktualna maksymalna wydajność oczyszczalni w RLM	42 000

źródło: Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2024 r.

5.5.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody, wraz z zanieczyszczeniami, z sieci kanalizacji sanitarnej. Również przepustowość kanalizacji deszczowej może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej można zaliczyć wszelkiego rodzaju wycieki i awarie sieci kanalizacyjnej powodujące zanieczyszczenie środowiska. Ponadto istnieje zagrożenie przedostania ścieków przemysłowych do środowiska jak i sieci kanalizacyjnej. Przyczyną mogą być awarie w zakładach przemysłowych oraz awarie podczas transportu ścieków. Awarie sieci wodociągowej mogą doprowadzić do przerw w dostawie wód lub skażenia wody pitnej co niesie za sobą bezpośrednie zagrożenie zdrowia ludności.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne na terenie gminy powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat roli sieci wodno-kanalizacyjnych w ochronie wód oraz propagowaniu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

Monitoring środowiska

Monitoring jakości wód przeznaczonych do spożycia prowadzony jest przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Żywcu. Badania jakości ścieków są natomiast prowadzone przez jednostki zarządzające oczyszczalniami ścieków oraz sieciami kanalizacyjnymi.

5.5.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none"> • przyrost długości sieci wodociągowej i przyłączy, • przyrost przyłączy sieci kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca.

5.5.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Gospodarka wodno-ściekowa

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> – niewielki poziom zwodociągowania gminy, – wydajność istniejących ujęć wody i systemu wodociągowego w nieznacznym stopniu pokrywa zapotrzebowanie ludności na wodę, – konieczność zaopatrzenia w wodę ze studni kopanych i wodociągów lokalnych bazujących na źródłach i potokach, – zabudowa mieszkaniowa o znacznej rozciągłości utrudniająca realizację zbiorowych system zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, – możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> – budowa ujęć wody, sieci wodociągowej i podłączanie do sieci nowych odbiorców tam, gdzie jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione, – modernizacja infrastruktury do dostarczania wody i oczyszczania ścieków, – systematyczne kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.5.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górka w obszarze Gospodarka wodno-ściekowa

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> – systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy, – wysokosprawna oczyszczalnia ścieków zapewniająca obsługę gminy Węgierska Górka i sąsiednich. 	<ul style="list-style-type: none"> – 87,5% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, – wyznaczona aglomeracja Węgierska Górka. 	<ul style="list-style-type: none"> – dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej mające doprowadzić do zwiększenia liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

5.5.8. Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-SCIEKOWA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki poziom skanalizowania gminy. 2. Nowoczesna oczyszczalnia ścieków. 3. Systematyczny rozwój systemu zaopatrywania w wodę oraz odbioru i oczyszczania ścieków. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom zwodociągowania gminy. 2. Brak kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój nowych technologii w zakresie gospodarowania wodą. 2. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 3. Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie potrzeb oszczędzania wody i właściwego oczyszczania ścieków. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie koszty inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej. 2. Zmiany klimatyczne wpływające na wzrost częstotliwości występowania suszy (okresowe niedobory wody, spadek ciśnienia w sieci wodociągowej). 3. Uszkodzenia infrastruktury (sieci, ujęcia wody) w wyniku gwałtownych zjawisk pogodowych. 4. Niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej.

5.6. Zasoby geologiczne

Zgodnie z danymi PIG-PIB na terenie gminy Węgierska Górką nie występują złoża surowców naturalnych.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Na terenie gminy występują:

Gleby o niewykształconym profilu:

- litogeniczne – inicjalne skaliste i rumoszowe gleby pokrywające miejscami grzbiety masywów górskich (Lipowska, Romanka),
- szkieletowe – zajmują duże powierzchnie, oprócz kamienistego szkieletu zawierają pewną domieszkę zwierzelin przeważnie o składzie mechanicznym gliny średniej pylastej. Są to gleby leśne: można je zaliczyć do słabo rozwiniętych gleb brunatnych próchnicznych, miejscami do gleb szarych,

Gleby autogeniczne

- brunatne kwaśne, płowe – niższe partie stoków,
- bielcowe – rozwinięte tylko w najwyższej wzniesionych partiach grzbietów górskich na utworach bezwęglanowych i bardzo przepuszczalnych zwierzelinach,

Gleby napływowe

- mady rzeczne – w dolinie Soły i w dolinach większych potoków,
- gleby deluwialne – rozwinięte na łagodnie nachylonych podnóżach stoków,

Gleby hydrogeniczne

- glejowe - towarzyszą wyciekom i wysiękom wód, młakom (torfowiska niskie), źródłiskom, gdzie w utworach stokowych gromadzi się duża ilość płytkich wód zaskórnych,
- torfowe, murszowe - rozwinięte pod torfowiskami wysokimi i przejściowymi.

Obszary rolnicze gminy położone są na wysokości 400 do 700 m n.p.m. Występują w dolinie Soły oraz na stokach dolin i grzbietów górskich. W większości położone są na terenach o dużych spadkach. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz trudne warunki morfologiczne sprzyjają występowaniu licznych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych tworząc mozaikę zróżnicowanych biocenoz. Gleby orne należą przede wszystkim do V (gleby słabe) i VI (gleby najslabsze) klasy bonitacyjnej. Jedynie na zachodnich stokach Beskidu Żywieckiego miejscami występują gleby klasy III (dobre i średnio dobre). Są to gleby wietrzeniowe, fliszowe o różnej miąższości (przewaga płytkich) i o zróżnicowanej szkieletowości, brunatne kwaśne i wylugowane. W dolinie Soły występują mady o urozmaiconym składzie mechanicznym oraz fragmentami gleby mułowo-torfowe, okresowo nadmiernie wilgotne.

Według mapy bonitacyjnej gleb ornych gmina znajduje się w regionie:

1. Kotliny Żywieckiej i Jeleśniańskiej – obejmującym obszar stoków i dna doliny Soły położony na wysokości ok. 400 do 550 m n.p.m. W warunkach glebowo-klimatycznych tego regionu udaje się większość roślin rolniczych. Polowa produkcja warzyw jest wyraźnie ograniczona. Możliwa jest mechanizacja rolnictwa.

2. Owsiano-pastewnym górskim żywieckim – obejmującym obszar stoków masywów górskich położony na wysokości 550-850 (950) m n.p.m. Czynniki klimatyczne (krótki okres wegetacyjny – 180 do 190 dni) powodują wykluczenie z uprawy zbóż ozimych, a silne zakwaszenie gleb ogranicza uprawę jęczmienia. Powszechnie uprawianymi roślinami są na tym terenie: owies, ziemniaki oraz koniczyny z trawami. Mechanizacja upraw jest ograniczona, a lokalnie nawet wykluczona. Układ siedliskowy tych terenów sprzyja wyłącznie hodowlanemu kierunkowi produkcji rolniczej³⁴.

Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Węgierska Górka

Grunty rolne zajmują 3 184,5773 ha powierzchni, co stanowi 41,60% całego obszaru gminy. Dane na temat struktury użytkowania powierzchni ziemi na terenie gminy zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 35. Struktura użytkowania powierzchni ziemi na terenie gminy Węgierska Górka (stan na 01.01.2025 r.)

Lp.	Nazwa	Wielkość obszaru [ha]
1.	użytki rolne – razem	3 184,5773
2.	użytki rolne – grunty orne	1 844,1711
3.	użytki rolne – sady	11,3903
4.	użytki rolne – łąki trwałe	254,8649
5.	użytki rolne – pastwiska trwałe	554,7394
6.	użytki rolne – grunty zabudowane	136,7683

³⁴ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgierska Górka, 2019.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Lp.	Nazwa	Wielkość obszaru [ha]
7.	użytki rolne – grunty zadrzewione i zakrzewione	367,5960
8.	użytki rolne – grunty pod stawami	0,3177
9.	użytki rolne – grunty pod rowami	0,8816
10.	użytki rolne – nieużytki	13,8480
Pozostałe grunty		
11.	grunty leśne razem	3 913,8298
12.	grunty leśne – zadrzewione i zakrzewione	0
13.	grunty leśne – lasy	3 913,8298
14.	grunty pod wodami razem	137,0421
15.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	137,0421
16.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	396,8561
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny mieszkaniowe	141,7530
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny przemysłowe	16,7260
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny zabudowane inne	33,8229
21.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny zurbanizowane niezabudowane	3,1451
22.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	5,4828
23.	grunty zabudowane i zurbanizowane – użytki kopalne	0,1341
24.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – drogi	165,5844
25.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – tereny kolejowe	22,7243
26.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – inne tereny komunikacyjne	0
27.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne – grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	7,4835
28.	tereny różne	21,2583
POWIERZCHNIA OGÓŁEM		7 654

źródło: Starostwo Powiatowe w Żywcu

5.7.2. Stan środowiska glebowego

Monitoring chemizmu gleb ornych

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Realizowany jest od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBIKŚ Polska Sp. z o.o., na

zlecenie GIOŚ. Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu pozwala na określenie stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo.

Na terenie gminy Węgierska Górką, w miejscowości Cięcina, znajduje się punkt pomiarowy nr 413. Kompleks rolniczej przydatności gleb punktu to pszenno-górski, typ gleb to mady brunatne, klasa bonitacyjna IIIb. Gatunek gleby wg normy BN-78/9180-11 to piasek gliniasty mocny pylasty, a wg klasyfikacji Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego z 2008 r. (PTG 2008) to glina piaszczysta.

Wyniki badań wskazują na niski odczyn pH. W warunkach zbyt niskiego pH zmniejsza się pobranie składników nawozowych przez rośliny, które w wyniku wymywania przedostają się do wód gruntowych (azot) lub uwsteczniają (fosfor). Gleby charakteryzują się wysoką, znacznie wyższą od średniej krajowej, zawartością próchnicy. Wysoka zawartość próchnicy w glebach jest czynnikiem stabilizującym ich strukturę, zmniejszającym podatność na zagęszczenie oraz degradację w wyniku erozji wodnej i wietrznej. Postępuje zakwaszenie gleb, będące dużo wyższe od średniej krajowej. Gleby posiadają bardzo niską zawartość fosforu, niezbędnego dla rozwoju roślin, oraz wysoką potasu odgrywającego istotną rolę w gospodarce wodnej roślin, i magnezu mającego duże znaczenie fizjologiczne dla roślin. Zauważalny jest wzrost ilości pierwiastków śladowych, które w nadmiernych stężeniach mogą oddziaływać toksycznie. Mimo, że ich zawartość w glebach jest znacznie powyżej średniej krajowej, to nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych zawartości³⁵. Pełne wyniki badań dostępne są na stronie www.gios.gov.pl/chemizm_gleb.

Grunty wymagające rekultywacji

Grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej określane są mianem gruntów zdegradowanych.

Grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe, określane są mianem gruntów zdewastowanych.

Osoby powodujące utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów są obowiązane do ich rekultywacji, czyli nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych. Według danych Starostwa Powiatowego w Żywcu na terenie gminy, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 82), nie występują grunty zrehabilitowane bądź wymagające rekultywacji³⁶.

Historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Zgodnie z art. 3 pkt 5a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r. Rozumie się przez to także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy

³⁵ Raport z III etapu realizacji zamówienia „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2020-2022”, GIOŚ, Katowice 2022.

³⁶ Dane ze Starostwa Powiatowego w Żywcu.

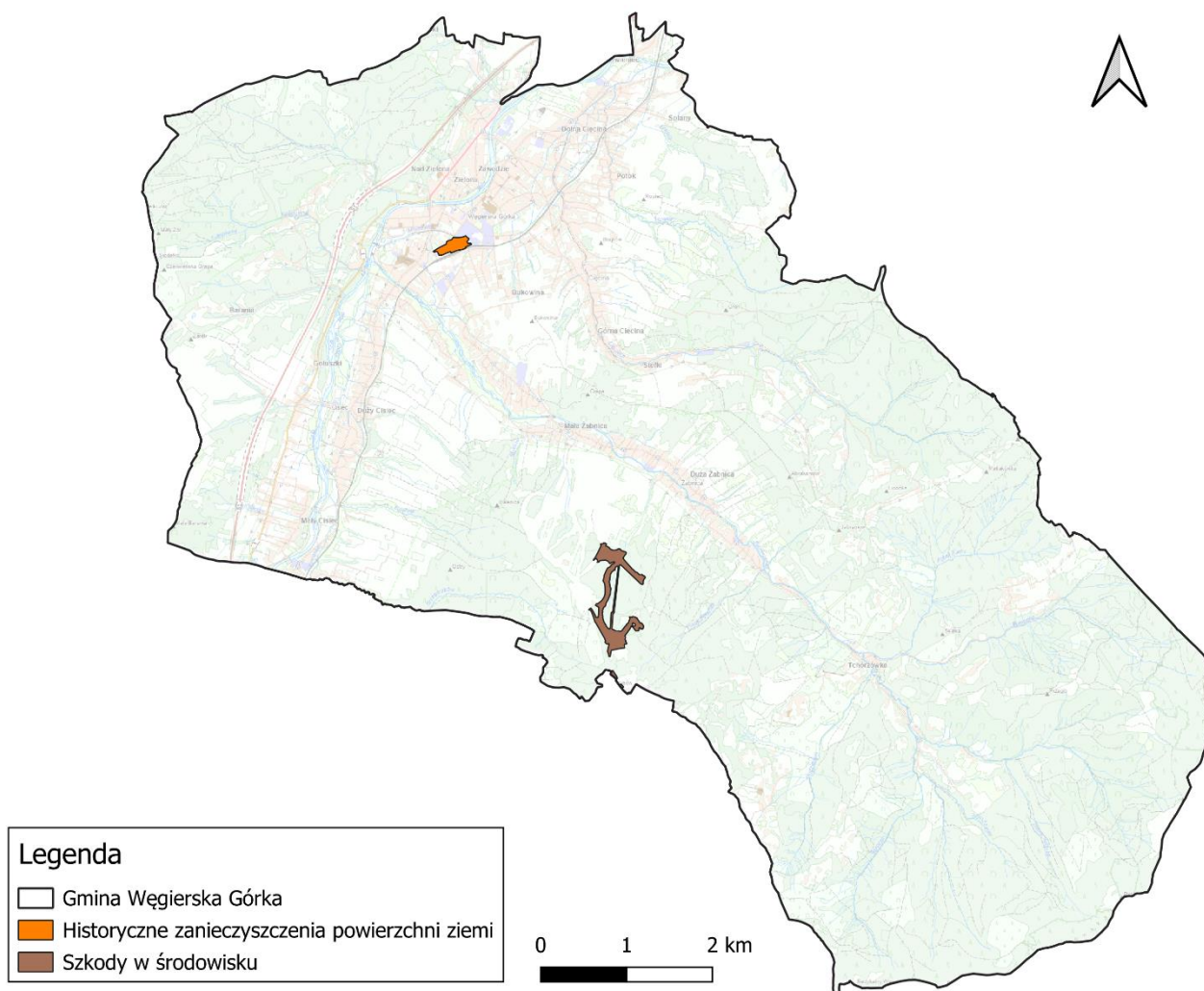
z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2020 r. poz. 2187), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat. Zanieczyszczenie powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi.

Na terenie gminy Węgierska Górką występuje historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi o powierzchni 0,095 ha w północnej części Zakładu METALPOL Węgierska Górką przy ul. Kolejowej 6 w Węgierskiej Górcie. Na terenie Zakładu stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych stężeń w zakresie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Na terenie, na którym stwierdzono obecność zanieczyszczeń w przeszłości znajdowała się smołownia ze zbiornikiem na smołę oraz kotłownią do wstępnego nagrzewania rur przed smołowaniem. Instalacje te funkcjonowały na terenie Zakładu do ok. 1992 r. Zanieczyszczenie występowało na głębokości od 2 do 15 m p.p.t. Decyzją RDOŚ w Katowicach z 2016 r. przeprowadzono remediację zanieczyszczonej powierzchni ziemi metodą „ex-situ”, polegającą na wydobyciu gleby i ziemi zanieczyszczonej wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi. Szacowana kubatura zanieczyszczonej gleby i ziemi wynosiła 171 Mg. Wydobyty zanieczyszczony grunt został zmagazynowany na uszczelnionym podłożu, a następnie przekazany jako odpad niebezpieczny uprawnionemu podmiotowi posiadającemu stosowne pozwolenia w zakresie gospodarki odpadami. Remediacja, zakończona 4 sierpnia 2016 r. doprowadziła do osiągnięcia standardów jakości gleby i ziemi określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi dla gruntów grupy C.

Występują również tereny wpisane do rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku. Ustalono możliwość wystąpienia szkody w środowisku w gatunkach chronionych oraz chronionych siedliskach przyrodniczych w wyniku wycinki siedlisk leśnych oraz prac ziemnych, przeprowadzonych w zachodniej i północnej części Góry Prusów na terenie gminy Węgierska Górką oraz gminy Milówka, w granicach Żywieckiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000: Beskid Żywiecki PLH240006 i Beskid Żywiecki PLB240002. Zgłoszenie wpłynęło w 2019 r. RDOŚ w Katowicach decyzją z 24 maja 2024 r. umorzył w całości, jako bezprzedmiotowe, postępowanie w sprawie wydania decyzji nakładającej na podmiot korzystający ze środowiska obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych. Stwierdzono, iż pogorszenie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych nie wpłynie znacząco negatywnie na stan ochrony tych siedlisk w skali kraju oraz Unii Europejskiej, gdyż żaden z ubytków w siedliskach nie przekracza 1% powierzchni siedliska, a tym samym nie przekracza 1% w skali kraju lub obszaru UE. Dodatkowo możliwe jest samoistne otworzenie łąki na przedmiotowym terenie, a zniszczenie lub uszkodzenie części chronionego siedliska przyrodniczego jest odwracalne³⁷.

³⁷ Dane z RDOŚ w Katowicach.

Rysunek 21. Historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi i szkody w środowisku na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ w Katowicach

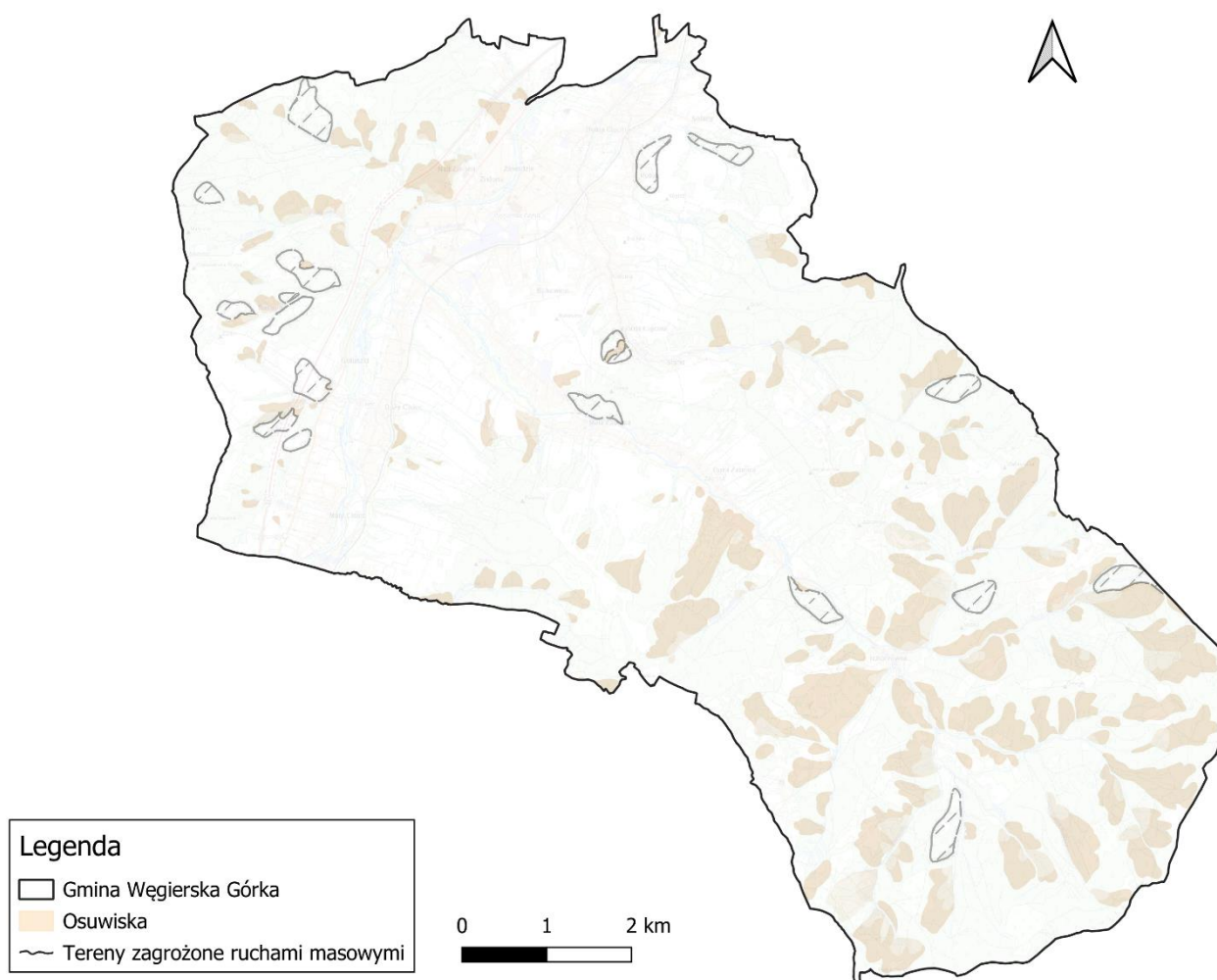
5.7.3. Osuwiska

Osuwiska należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. Ze względu na charakter i tempo procesu wyróżnia się zjawiska: osuwania, spleźywania, odpadania, osiadania, spleźywania i ześlizgiwania się skał. Szybkość osuwania się ziemi jest różna i wynosi od kilku centymetrów do kilku metrów na sekundę. Osuwanie następuje nagle i niespodziewanie, albo jest poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny, otwierające się na granicy obszaru oderwania.

W 2006 r. powstał System Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO) by skutecznie zapobiegać zniszczeniom infrastruktury budowlanej i komunikacyjnej. Projekt jest realizowany przez PIG-PIB.

Na obszarze gminy Węgierska Górka rozpoznano 162 osuwiska oraz wyznaczono 18 terenów zagrożonych ruchami osuwiskowymi. Pod względem częstości występowania osuwisk gminę Węgierska Górka można podzielić na trzy odmienne obszary. Pierwszy obszar północno-zachodni, usytuowany jest w obrębie Beskidu Śląskiego. Charakteryzuje się umiarkowaną gęstością występowania osuwisk. Drugi obszar położony jest w środkowej części gminy w okolicach miejscowości Żabnica i Cięcina Górna. Trzeci obszar o zdecydowanie największej gęstości osuwisk, usytuowany jest w południowo-wschodniej części gminy. Największe osuwiska udokumentowano w Żabnicy Górnej oraz w rejonie Romanki i Rysianki. Obszary osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych powinny być z zasady wyłączone z planowanej zabudowy. W przypadkach koniecznych np. budowy lub remontu w tych obszarach dróg, należy przewidzieć specjalne badania geologiczno-inżynierskie. Są to badania kosztowne, a ze względu na konieczność obserwacji długotrwałe³⁸.

Rysunek 22. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi na obszarze gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych

³⁸ Kucharska Magdalena, Kamiński Mirosław: Objaśnienia do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi skala 1:10 000 Gmina Węgierska Górka, PIG-PIB, Warszawa 2009.

5.7.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Efektom przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń gleb można zaliczyć brak stosowania tzw. „dobrych praktyk rolniczych”, awarie w zakładach przemysłowych, zanieczyszczenia powstające podczas ruchu komunikacyjnego, ruchy masowe ziemi, odprowadzanie ścieków do gleby oraz gromadzenie odpadów na dzikich wysypiskach.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące rolnictwa oraz zagospodarowania gleb powinny dotyczyć tematów takich jak dobre praktyki rolnicze, ochrona gleb, bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin oraz nawozów oraz ograniczanie erozji gleb. Płatne i bezpłatne szkolenia poruszające tematy rolnicze organizowane są przez Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie oraz jego oddziały. W szkoleniach tych mogą brać udział zainteresowani właściciele gospodarstw rolnych. Rolnicy mają także możliwość składania do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wniosków w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Monitoring środowiska

Monitoringiem jakości gleb zajmuje się GIOŚ poprzez Program „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski” w ramach PMŚ, którego celem jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Na terenie gminy Węgierska Górką wyznaczono punkt pomiarowy. Monitoringiem zajmuje się także Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach na zlecenie rolników i innych podmiotów gospodarczych.

5.7.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none">rolnicze użytkowanie terenu,stały punkt monitoringu chemizmu gleb ornych.	<ul style="list-style-type: none">występowanie osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi,występowanie historycznych zanieczyszczeń środowiska i szkód w środowisku.

5.7.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gleby

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none">występowanie historycznych zanieczyszczeń środowiska i szkód w środowisku,duża ilość i powierzchnia osuwisk,	<ul style="list-style-type: none">prowadzenie działań naprawczych na gruntach objętych szkodami w środowisku,prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb i zagospodarowanie powierzchni ziemi.

Stan aktualny	Cel poprawy
– średnio sprzyjające produkcji rolniczej warunki przyrodniczo-glebowe.	

5.7.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gleby

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> – wdrażanie i przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej, – remediacja gleb, – opracowanie systemu informacji o osuwiskach. 	<ul style="list-style-type: none"> – stały monitoring gleb, – grunty poddane remediacji, – zinwentaryzowane osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – dalsza edukacja rolników, – dalsze przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej.

5.7.8. Analiza SWOT

GLEBY	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Spory udział gruntów rolnych w ogólnej powierzchni. 2. Zasobność gleb w makroelementy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przewaga gleb niskich klas bonitacyjnych. 2. Duże zakwaszenie gleb. 3. Zidentyfikowane historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi i szkody w środowisku. 4. Duża ilość osuwisk.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrażanie kodeksu dobrej praktyki rolniczej. 2. Szkolenie rolników z zakresu zasad dobrej praktyki rolniczej przez Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie. 3. Programy rolno-środowiskowe oraz zalesieniowe. 4. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieprawidłowe praktyki rolnicze (m.in. wypalanie traw, nieprawidłowa gospodarka nawozami). 2. Degradacja gleb. 3. Zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów. 4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi. 5. Presja urbanizacyjna i gospodarcza.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Zagospodarowanie odpadów komunalnych

Odpady komunalne są przetwarzane w instalacjach komunalnych. Mogą być przetwarzane także w instalacjach znajdujących się na terenie innych województw, z zachowaniem kryteriów takich jak odległość od miejsca wytworzenia odpadów, stosowane technologie przetwarzania odpadów, koszt zagospodarowania odpadów. Listy instalacji komunalnych prowadzone są przez marszałków województw. Na terenie województwa śląskiego znajduje się 17 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz 6 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Tabela 36. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego

Instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub części do odzysku		
L.p.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
1.	Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Sobuczyna, ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa	ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa
2.	PZOM STRACH Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska	ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska
3.	ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Starocmentarna 2, 41-300 Dąbrowa Górnicza	ul. Główna 144A, 42-530 Dąbrowa Górnicza
4.	FCC Śląsk, ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze	ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze
5.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Obroki 140, 40-833 Katowice	ul. Milowicka 7a, 40-312 Katowice
6.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Grenadierów 21, 41- 216 Sosnowiec	ul. Grenadierów, 41-200 Sosnowiec
7.	PreZero Recycling Południe Sp. z o.o., ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów	ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów
8.	COFINCO POLAND Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-017 Katowice	ul. Dębina 36, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
9.	Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, ul. Krakowska 315 d, 43-300 Bielsko-Biała	ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko Biała
10.	BESKID ŻYWIEC Sp. z o.o., ul Kabaty 2, 34-300 Żywiec	ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec
11.	BM Recykling Sp. z o.o., ul. Tkacka 30, 34-120 Andrychów	ul. Konopnickiej 11, 41-100 Siemianowice Śląskie
12.	MASTER - Odpady i Energia Sp. z o.o., ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy	ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy
13.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” Sp. z o.o., os. Rzeka 133, 34-451 Tylmanowa	ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz
14.	SEGO Sp. z o.o., ul. Oskara Kolberga 65, 44-251 Rybnik	ul. Oskara Kolberga 65, 44-251 Rybnik
15.	Śląskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o., ul. Rybnicka 199G, 44-100 Gliwice	ul. Rybnicka 199G, 44-100 Gliwice
16.	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie	ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie
17.	PTS ALBA Sp. z o.o., ul. Bytkowska 15, 41-503 Chorzów	ul. Brzezińska, 41-503 Chorzów
Instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych		
L.p.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
1.	Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, ul. Krakowska 315 d, 43-300 Bielsko-Biała	ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko Biała
2.	PreZero Recycling Południe Sp. z o.o., ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów	ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

3.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Obroki 140, 40-833 Katowice	ul. Żwirowa, 40-307 Katowice
4.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o., ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	ul. Wojska Polskiego, 41-600 Świętochłowice
5.	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie	ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie
6.	COFINCO POLAND Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-017 Katowice	ul. Dębina 36, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
7.	Hossa Sp. z o.o., ul. B. Chrobrego 6; 44-200 Rybnik	ul. Oskara Kolberga 67, 44-251 Rybnik
8.	IT.O.Ś. Spółka z o.o. ul. Wilcza 33/11, 00-544 Warszawa	ul. Cegielniana 22, 42-700 Lipie Śląskie
9.	SOBREKO Sp. z o.o., ul. Fabryczna 5, 42-263 Wrzosowa	ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa
10.	Raciborskie Centrum Recyklingu R3 Racibórz Sp. z o.o., ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz	ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz
11.	BESKID ŻYWIEC Sp. z o.o., ul Kabaty 2, 34-300 Żywiec	ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec
12.	MASTER - Odpady i Energia Sp. z o.o., ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy	ul. Serdeczna 100, 43-100 Tychy
13.	Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Rybnicka 199A, 44-122 Gliwice	ul. Rybnicka, 44-100 Gliwice
14.	Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., ul. Plac Tadeusza Kościuszki 11, 41-902 Bytom	ul. Jana Pawła II 10, 41-902 Bytom
15.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Grenadierów 21, 41- 216 Sosnowiec	ul. Grenadierów 21, 41-216 Sosnowiec
16.	Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o.o. ul. Parkowa 1, 47-451 Tworków	ul. Dworcowa, 47-451 Tworków
17.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., ul. Energetyków 5, 43-170 Łaziska Górne	ul. Łazy, 43-170 Łaziska Górne

źródło: Lista instalacji komunalnych prowadzona przez Marszałka Województwa Śląskiego

Odpady zmieszane z terenu gminy Węgierska Górka są przekazywane do instalacji w Beskid Żywiec Sp. z o.o. w Żywcu.

5.8.2. System gospodarowania odpadami na terenie gminy Węgierska Górka

Odpady komunalne na terenie gminy Węgierska Górka odbierane są od mieszkańców z nieruchomości zamieszkałych i z domków letniskowych. Mieszkańcy mogą także do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Ciężynie przy ul. Granicznej dowieźć własnym transportem: odpady segregowane (w workach), sprzęt komputerowy, RTV i AGD, baterie, akumulatory, przeterminowane leki i chemikalia, opakowania po środkach ochrony roślin i nawozach, odpady wielkogabarytowe, opony, zużyte tekstylia, w tym ubrania, odpady budowlane i rozbiórkowe (odpłatnie), odpady organiczne (w workach)³⁹.

Ilość wszystkich odpadów odebranych z terenu nieruchomości oraz z PSZOK na terenie gminy Węgierska Górka w ostatnich latach przedstawiono w tabeli.

³⁹ Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Węgierska Górka za 2024 r.

Tabela 37. Ilość odpadów odebranych na terenie gminy Węgierska Górka w latach 2022-2024

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów (Mg)		
		2022	2023	2024
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	29,30	32,65	39,36
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	9,735	8,66	8,06
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	449,812	472,70	520,34
15 01 07	Opakowania ze szkła	349,987	324,703	320,38
16 01 03	Zużyte opony	33,878	36,74	37,88
-	Wymieszany gruz	342,98	149,16	159,58
-	Popiół	793,90	742,78	648,16
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	20,36	17,86	23,50
17 03 80	Odpadowa papa	-	-	18,66
20 01 23*	Urządzenia zawierające freon	9,58	7,38	7,815
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,025	0,036	0,055
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	12,939	6,803	9,08
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	405,751	308,17	301,26
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	63,36	50,64	44,04
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 989,23	2 114,00	1 970,58
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	218,25	231,79	44,04
Razem		4 729,087	4 504,072	4 647,78

*Odpady niebezpieczne zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. poz. 1923 w sprawie katalogu odpadów

źródło: Raport o stanie Gminy Węgierska Górka w roku 2022, 2023 i 2024

Udział odpadów selektywnie zebranych wyniósł 42,06% w 2022 r., 46,93% w 2023 r. i 42,39% w 2024 r. Do PSZOK oddano 672,117 Mg odpadów w 2022 r., 639,752 Mg w 2023 r. i 749,498 Mg w 2024 r.

Poziomy recyklingu i składowania odpadów komunalnych

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2025 r., poz. 733) gminy są zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 20% wagowo – za rok 2021,
- 25% wagowo – za rok 2022,
- 35% wagowo – za rok 2023,
- 45% wagowo – za rok 2024,

- 55% wagowo – za rok 2025,
- 56% wagowo – za rok 2026,
- 57% wagowo – za rok 2027,
- 58% wagowo – za rok 2028,
- 59% wagowo – za rok 2029,
- 60% wagowo – za rok 2030,
- 61% wagowo – za rok 2031,
- 62% wagowo – za rok 2032,
- 63% wagowo – za rok 2033,
- 64% wagowo – za rok 2034,
- 65% wagowo – za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Przy obliczaniu poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne.

Od 2025 r. gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości:

- 30% wagowo – za każdy rok w latach 2025-2029,
- 20% wagowo – za każdy rok w latach 2030-2034,
- 10% wagowo – w 2035 r. i za każdy kolejny rok w latach następnych

Poziom składowania oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Dla potrzeb obliczania poziomu składowania do odpadów przekazanych do składowania zalicza się również odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów.

Gminy, które nie osiągną wymaganych poziomów recyklingu i składowania podlegać będą karze pieniężnej.

Zgodnie z obowiązującym nadal Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. z 2017 r., poz. 2412) gminy miały obowiązek ograniczyć do dnia 16 lipca 2020 r. masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania do nie więcej niż 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Osiągnięcie tego poziomu nie jest obecnie wymagane, ale jego obliczenie jest konieczne.

Tabela 38. Osiągnięte poziomy recyklingu i ograniczania odpadów na terenie gminy Węgierska Górką w latach 2022-2024

Kategoria	2022	2023	2024
Poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]	15,87 Wymagane ≥ 25	19,83 Wymagane ≥ 35	48,65 Wymagane ≥ 45
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych	49,06	30,87	20,48

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Kategoria	2022	2023	2024
ulegających biodegradacji przekazanych do składowania [%]			

Źródło: Urząd Gminy Węgierska Górką

Odpady zawierające azbest

Azbest należy definiować jako grupę włóknistych krzemianów, naturalnych minerałów o budowie krystalicznej. Głównymi właściwościami fizykochemicznymi azbestu są odporność na wysoką temperaturę, wysoka odporność na agresywne środowisko chemiczne, wysoka wytrzymałość mechaniczna oraz wysoka odporność na korozję. Wpływ azbestu na organizm człowieka związany jest bezpośrednio z wnikaniem włókien azbestowych do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy. Włókna azbestu gromadzą się i zalegają w płucach. Występuje także w niewielkim stopniu wchłanianie azbestu przez skórę.

W związku z przyjęciem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38 poz. 373), przyjęta została Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2020 r., poz. 1680) oraz Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032. Ustawa reguluje zakaz produkowania wyrobów zawierających azbest oraz sposoby jego bezpiecznego użytkowania i usuwania. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032 określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 23 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Usunięcie wyrobów zawierających azbest przyniesie korzyści społeczne, ekonomiczne i ekologiczne polegające na zmniejszeniu emisji włókien azbestu do środowiska, uzyskaniu poprawy ochrony zdrowia mieszkańców, poprawie wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych i ich stanu technicznego.

Jednym z narzędzi monitoringu realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii, jest Baza Azbestowa (www.bazaazbestowa.gov.pl). Baza Azbestowa to narzędzie informatyczne do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, dostępne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Wprowadzanie i aktualizowanie danych w Bazie Azbestowej jest obowiązkiem każdego wójta, burmistrza i prezydenta gminy, a także marszałka województwa. Dane wprowadzane do Bazy Azbestowej pochodzą od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Aktualne dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest są podstawą do ubiegania się o środki finansowe na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Bazie Azbestowej (stan na dzień 09.09.2025 r.) na terenie gminy Węgierska Górką:

- zinwentaryzowanych zostało 1 919,760 Mg wyrobów zawierających azbest,
- dotychczas unieszkodliwiono 1 040,760 Mg wyrobów zawierających azbest,
- pozostało do unieszkodliwienia 879,000 Mg wyrobów zawierających azbest.

Odpady przemysłowe

Zezwolenie Starosty Powiatu Żywieckiego na zbieranie odpadów (gromadzenie odpadów przed ich transportem do miejsc przetwarzania, w tym wstępne sortowanie) posiadają:

- Magazyn Towarów Masowych Skup i sprzedaż Żłomu Jacek Czech, Cięcina ul. Targowa, decyzja z dnia 29.11.2024 r.,

- METAL-KEL Krzysztof Lalik, ul. Obrońców Węgierskiej Górki, Węgierska Górką, decyzja z dnia 13.03.2024 r.,
- Beskid Ekosystem Sp. z o.o., Cięcina ul. Graniczna 1, decyzja z dnia 13.03.2023 r.⁴⁰

5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO)

W dniu 1 lipca 2017 r. wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), zgodnie z którym odpady są zbierane w sposób określony w ówczynie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. 2019 r. poz. 2028)⁴¹.

Realizowana na terenie gminy Węgierska Górką gospodarka odpadami komunalnymi nakierowana jest na tworzenie warunków właściwego zbierania odpadów w sposób selektywny oraz zagospodarowania odpadów, zapewniających osiągnięcie określonych przepisami poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 r. poz. 906) pojemniki oraz worki do zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych oznaczone powinny być w następujący sposób:

- 1) papier – odpady z papieru, w tym odpady z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru niebieskiego, oznaczonych napisem „Papier”;
- 2) szkło – odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło”;
- 3) metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe – odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”;
- 4) bioodpady - zbiera się w pojemnikach lub workach koloru brązowego, oznaczonych napisem „BIO”.

Gospodarka o obiegu zamkniętym – nowe wytyczne Komisji Europejskiej

2 grudnia 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dotyczący budowania gospodarki o obiegu zamkniętym (tzw. circular economy). Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na zamknięciu cyklu życia produktu, który w ujęciu linearnym oznacza sekwencję: produkcja - użytkowanie - usunięcie odpadu (ujęcie zwane "od kołyski do grobu" – ang. "from cradle to grave"). Zamykając cykl życia otrzymujemy zaś sekwencję: produkcja – użytkowanie – wykorzystanie odpadu w kolejnym cyklu produkcyjnym (ujęcie zwane "od kołyski do kołyski" – ang. "from cradle to cradle"). Istotą tego podejścia jest wykorzystanie odpadów powstałych w cyklu życia produktu i tym samym ograniczenie zużycia surowców, zmniejszenie ilości

⁴⁰ Dane ze Starostwa Powiatowego w Żywcu.

⁴¹ Akt zastąpiony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. z2021 r., poz. 906)

składowanych odpadów oraz zwiększenie strumienia odpadów wykorzystywanych w ramach odzysku i recyklingu.

Poprzez wdrożenie proponowanych rozwiązań planuje się na terenie poszczególnych gmin całego kraju m.in. osiągnięcie do 2035 r. poziomu 65% w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Strumień odpadów przeznaczonych do składowania ma wynieść do 2035 r. maksymalnie 10%. Zagadnienia te uwzględnia zarówno *Krajowy plan gospodarki odpadami 2028*, jak również *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2023-2028*. W celu wdrożenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym zostały już uruchomione fundusze na pilotażowe programy, których celem jest upowszechnienie doświadczeń we wdrażaniu gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym na poziomie gminy.

W *Krajowym planie gospodarki odpadami 2028* wyznaczono następujące kierunki działań w zakresie powstawania odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi:

- 1) Stosowanie działań na rzecz ZPO komunalnych m.in. przez: promowanie ponownego użycia produktów, tworzenie punktów napraw produktów, promowanie wytwarzania i użytkowania produktów o wydłużonym okresie użytkowania, tworzenie punktów ponownego użycia przy PSZOK-ach lub innych miejscach ogólnodostępnych dla społeczności lokalnej;
- 2) monitorowanie składu morfologicznego odpadów komunalnych, w tym fizycznych i chemicznych właściwości odpadów;
- 3) organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu zarówno ogólnokrajowym, jak i gminnym, mających na celu między innymi: podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, właściwe postępowanie z odpadami, promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz korzyści z tego wynikających;
- 4) zapewnienie finansowania w obszarze ZPO w zakresie podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa;
- 5) zwiększenie dostępności PSZOK-ów dla mieszkańców;
- 6) zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji;
- 7) zagospodarowanie bioodpadów w biogazowniach rolniczych lub we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych, również na terenach z zabudową jednorodzinną;
- 8) tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników);
- 9) budowa lub modernizacja instalacji recyklingu zgodnie z określonym zakresem zapotrzebowania, w tym instalacji do fermentacji bioodpadów z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu;
- 10) modernizacja instalacji MBP w kierunku przetwarzania odpadów selektywnie zbieranych; po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach powinna służyć do efektywnego sortowania odpadów zebranych selektywnie u źródła, natomiast część biologiczna powinna być wykorzystywana do fermentacji lub kompostowania zbieranych selektywnie bioodpadów i odpadów zielonych;

- 11) zmniejszenie ilości kierowanych do składowania odpadów komunalnych oraz pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, które nie nadają się do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, przez zagospodarowanie tych odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w innych procesach odzysku, w tym przez termiczne przekształcanie z odzyskiem energii;
- 12) zapewnienie wysokiej automatyzacji linii sortowniczych w celu maksymalizacji odzysku surowcowego;
- 13) zapewnienie finansowania przedsięwzięć niwelujących zapotrzebowanie na obiekty i instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, o których mowa w załączniku nr 2 do KPGO 2028, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji do fermentacji bioodpadów;
- 14) zapewnienie finansowania przedsięwzięć w zakresie modernizacji instalacji przetwarzających odpady komunalne i pochodzące z przetworzenia odpadów komunalnych, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, w celu zapewnienia wysokich standardów ochrony środowiska ich funkcjonowania;
- 15) w przypadku odpadów żywności preferowanie technologii fermentacji z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu, a dla pozostałych odpadów i przy mniejszych wydajnościach technologii tlenowych;
- 16) kontynuacja zapewnienia bezpiecznego składowania odpadów powstałych po przetwarzaniu odpadów, w tym stabilizatu, które nie mogą zostać poddane innym procesom przetwarzania, w tym recyklingowi; budowa składowisk lub ich rozbudowa powinna zostać ograniczona wyłącznie do potrzeb wynikających z ilości odpadów wytwarzanych w instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych i odpadów, dla których nie ma innej możliwości przetwarzania;
- 17) monitorowanie i kontrola przez gminy funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ograniczanie nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
- 18) poprawa jakości zbieranych i gromadzonych danych w BDO.

5.8.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK i składowisk odpadów.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Większość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska dotyczących gospodarki odpadami, jest związana ze składowiskami odpadów. Można do nich zaliczyć przedostawanie się odpadów poza miejsce wyznaczone do ich składowania, ruchy masowe ziemi, a także samozapłon gazów składowiskowych.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarki powinny dotyczyć zagadnień, takich jak prawidłowa gospodarka odpadami, w tym przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, znaczenie segregacji odpadów oraz obejmować akcje, takie jak „Sprzątanie Świata”.

Monitoring środowiska

Monitoringiem składowisk odpadów zajmują się jednostki zarządzające takimi instalacjami oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który zajmuje się działalnością kontrolną.

5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się masa odpadów oddawanych do PSZOK, przewodzenie akcji informacyjno-edukacyjnych, systematycznie usuwane wyroby zawierające azbest. 	<ul style="list-style-type: none"> brak spadku ilości wytwarzanych odpadów, poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych utrzymujący się na tym samym, zbyt niskim poziomie.

5.8.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> niska świadomość ekologiczna mieszkańców skutkująca brakiem prawidłowej segregacji odpadów, wytwarzana coraz większa ilość odpadów, duży udział odpadów zmieszanych w ogólnym strumieniu odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami, zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych.

5.8.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> przewodzenie akcji informacyjno-edukacyjnych, rozwój systemu odbioru odpadów komunalnych, usuwanie wyrobów azbestowych. 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększające się zainteresowanie oddawaniem odpadów do PSZOK, usunięcie 54% wyrobów zawierających azbest. 	<ul style="list-style-type: none"> racjonalna gospodarka odpadami, edukacja ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami, dalsze usuwanie wyrobów zawierających azbest.

5.8.8. Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonujący na terenie gminy PSZOK. 2. Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych. 3. Systematyczne usuwanie azbestu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nadmierna produkcja odpadów. 2. Niski udział odpadów selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój selektywnego zbierania odpadów. 2. Wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego. 3. Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie zwiększenia świadomości na temat należytego gospodarowania odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów. 4. Dotacje zewnętrzne na usuwanie wyrobów zawierających azbest. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnące koszty zagospodarowania odpadów komunalnych. 2. Nieprzepisowe składowanie odpadów. 3. Coraz wyższe wymagane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych i składowania odpadów. 4. Wzrost ilości wytwarzanych odpadów wskutek rozwoju społeczno-gospodarczego. 5. Brak wystarczających środków finansowych pozwalających na całkowite usunięcie wyrobów azbestowych do 2032 r.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r., poz. 2380),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1408).

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Węgierska Górką występują następujące formy ochrony przyrody⁴²:

1. Parki krajobrazowe – obejmują obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

⁴² crfop.gdos.gov.pl/crfop

2. Obszary Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

3. Rezerwy przyrody – obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

4. Pomniki przyrody – pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie⁴³.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Województwo: śląskie

Powiaty: bielski, Bielsko-Biała, żywiecki, cieszyński

Gminy: Węgierska Górką, Szczyrk, Jaworze, Jasienica, Brenna, Buczkowice, Bielsko-Biała, Wilkowice, Radziechowy-Wieprz, Milówka, Wisła, Ustroń, Lipowa, Golezów, Istebna

Data utworzenia: 11.07.1998

Powierzchnia: 38 620,00 ha

Powierzchnia otuliny: 22 285,00 ha

Akt prawny o utworzeniu: Rozporządzenie Nr 10/98 Woj. Bielskiego z 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego

Plan ochrony: nie

Piętro pogórza (do ok. 500 m n.p.m.) zajmują pola rolne i łąki oraz tereny zurbanizowane, a niewielki fragment stanowią łągi i grądy. Dla piętra regla dolnego (500-1000 m n.p.m.) charakterystycznym typem roślinności są buczyny z domieszką świerka, jodły i jaworu. Obecnie jednak dominują świerczyny wtórnego pochodzenia. Partie szczytowe powyżej 1000 m n.p.m. to regiel górny z wysokogórskim borem świerkowym. Lista ssaków obejmuje łącznie ok. 35 gatunków, m.in. ssaki kopytne, takie jak: jeleń, sarna, dzik, czy drapieżniki – wilk, ryś, lis i rzadziej niedźwiedź. W jaskiniach odnotowano wiele gatunków zimujących nietoperzy. W celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, przy równoczesnym rozwoju funkcji dydaktyczno-naukowych, turystycznych i rekreacyjnych, na terenie Parku i jego otuliny obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, ochrona środowiska i krajobrazu przed zakłóceniami stosunków wodnych, degradacją gleb i szaty roślinnej, zanieczyszczeniami powietrza, zakłóceniami harmonii w krajobrazie; czynna ochrona środowiska poprzez likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska, prawidłową politykę przestrzenną, utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację wymienionych celów.

⁴³ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 września 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478).

Żywiecki Park Krajobrazowy

Województwo: śląskie

Powiat: żywiecki

Gminy: Świnna, Rajcza, Jeleśnia, Ujszoły, Węgierska Górka, Radziechowy-Wieprz, Milówka

Data utworzenia: 13.03.1986

Powierzchnia: 35 870,00 ha

Powierzchnia otuliny: 21 790,00 ha

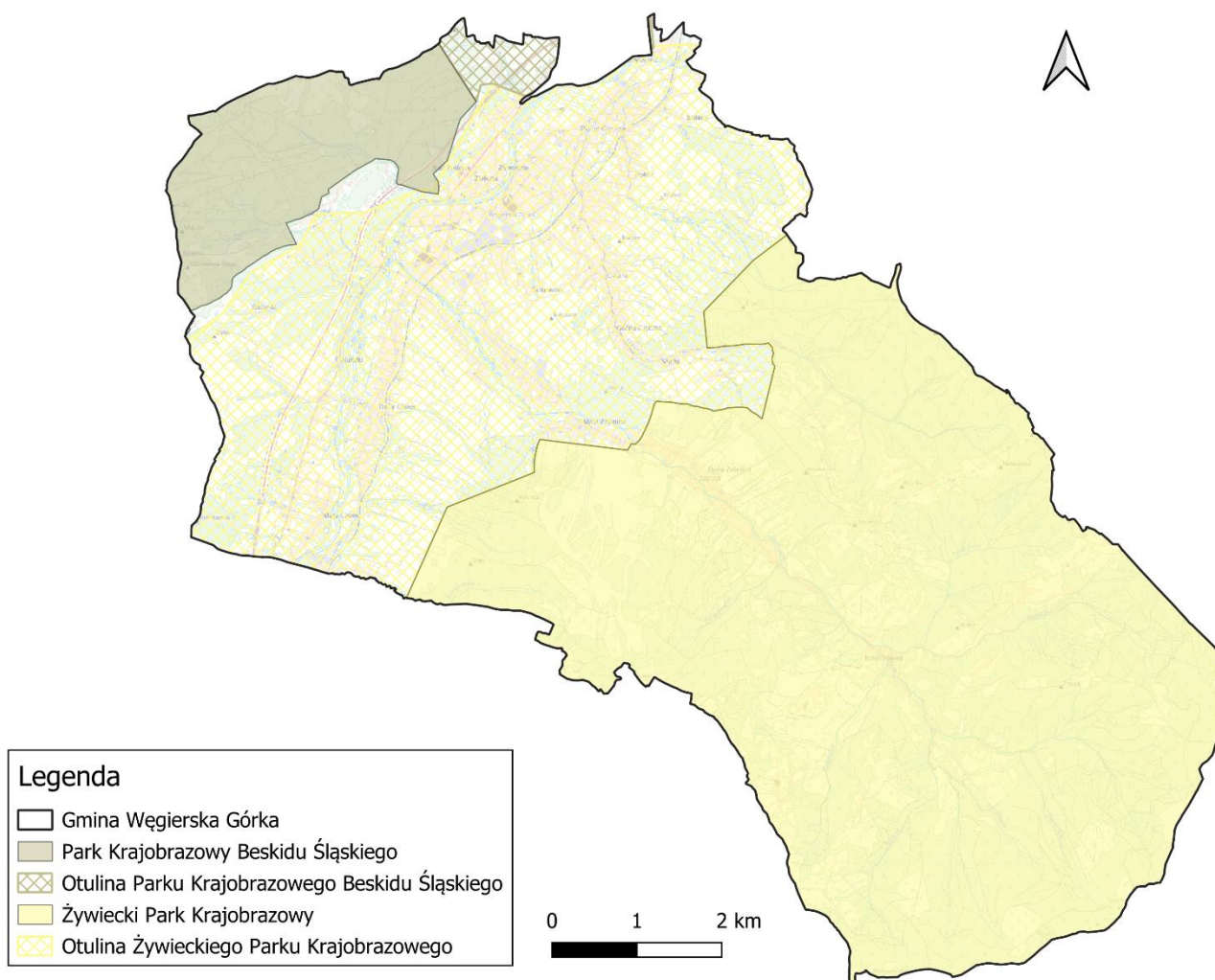
Akt prawny o utworzeniu: Uchwała nr XII 79/86 WRN w Bielsku Białej z 13 marca 1986 r. w sprawie utworzenia Żywieckiego Parku Krajobrazowego

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie nr 7/98 Wojewody Bielskiego z 20 maja 1998 r. w sprawie utworzenia Żywieckiego Parku Krajobrazowego

Plan ochrony: nie

Zróżnicowanie wysokościowe terenu Parku powoduje, iż leży on w zasięgu czterech pięter roślinnych. Do wysokości ok. 600 m n.p.m. sięga piętro pogórza, niemal całkowicie zajęte pod uprawy rolne i zabudowę gospodarczą. Piętro regła dolnego (600-1150 m n.p.m.) zajmowała niegdyś prawie całkowicie buczyna karpacka, z dużym udziałem jodły oraz domieszką świerka i jawora. Obecnie ww. gatunki stanowią zazwyczaj tylko domieszkę w drzewostanach świerkowych. Najbardziej naturalny charakter ma piętro górnoreglowe (1150-1400 m n.p.m.) porośnięte przez zachodniokarpacką świerczynę górnoreglową. Drzewa mają tu często wiek 200-300 lat. Jedyne szczyt na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego z pięciem kosodrzewiny (subalpejskim) to Pilsko (1557 m n.p.m.). Na terenie Parku zostało stwierdzonych ponad 1000 gatunków roślin naczyniowych. Fauna Parku reprezentowana jest przez około 40 gatunków ssaków, ponad 100 gatunków ptaków lęgowych, 5 gatunków gadów, 12 gatunków płazów, 23 gatunki ryb oraz 1 gatunek minoga.

Rysunek 23. Usytuowanie parków krajobrazowych na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Obszar Natura 2000 „Beskid Śląski”

Kod: PLH240005

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: śląskie

Powiaty: bielski, Bielsko-Biała, żywiecki, cieszyński

Gminy: Węgierska Górka, Szczyrk, Jaworze, Jasienica, Brenna, Bielsko-Biała, Wilkowice, Radziechowy-Wieprz, Milówka, Wiśla, Ustroń, Lipowa, Goleszów, Istebna

Data wyznaczenia przez KE: 19.03.2008

Data wyznaczenia w Polsce: 08.06.2023

Powierzchnia: 26 405,25 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Śląski (PLH240005)

Dokument planistyczny: nie

Obszar położony jest w masywie Beskidu Śląskiego, z niewielkimi fragmentami w Pogórze Śląskim i Kotlinie Żywieckiej. Trzon obszaru tworzą dwa pasma górskie: Stożka i Czantorii oraz Baraniej Góry, zbudowane głównie z piaskowca godulskiego. Występuje tu szereg malowniczych form skalnych, takich jak: progi i wodospady w dolinach potoków, liczne formy skałkowe oraz różnorodne formy osuwiskowe powierzchniowe i podziemne. Do najcenniejszych siedlisk należą zachowane fragmenty lasów o charakterze naturalnym na północno-wschodnich stokach Baraniej Góry. Na obszarze występują również dolnoregłowe bory jodłowo-świerkowe. Liczne są lasy jaworowe. Beskid Śląski wyróżnia się największą liczbą jaskiń i schronisk skalnych w granicach polskich Karpat Zewnętrznych. Obszar o dużym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej. Zidentyfikowano tu 15 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu 4 gatunki roślin i 16 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ostoja fauny typowej dla Puszczy Karpackiej. Na obszarze odnaleziono też liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych roślin oraz bezkręgowców. Jest tu jedno z kilku rejonów występowania w Polsce tojadu morawskiego i tocji karpackiej.

Obszar Natura 2000 „Beskid Żywiecki”

Kod: PLH240006

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: śląskie

Powiat: żywiecki

Gminy: Świnna, Rajcza, Jeleśnia, Ujsoły, Węgierska Górką, Radziechowy-Wieprz, Milówka, Żywiec

Data wyznaczenia przez KE: 19.03.2008

Data wyznaczenia w Polsce: 06.09.2018

Powierzchnia: 35 276,05 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Żywiecki (PLH240006)

Dokument planistyczny: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 17 czerwca 2016 r. o zmianie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006

Obszar obejmuje fragment Beskidu Żywieckiego, który charakteryzuje się różnorodnością form geomorfologicznych – grzbietów, garbów, żeber, murów skalnych, gołoborzy na stokach i osuwisk skalnych. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górskimi (leśnymi i nieleśnymi). Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu Valeriano-Caricetum flavae, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *Alpestris*. Jest to ostoja fauny typowej dla Puszczy Karpackiej. Kompleksy leśne stanowią ostoje dużych drapieżników (niedźwiedzia, wilka i rysia). Obszar jest jednym z kilku rejonów występowania w Polsce tojadu morawskiego i tocji

karpackiej. Utrzymuje się też populacja dzwonka piłkowanego. Przedmiotem ochrony obszaru jest 19 typów siedlisk przyrodniczych a także 4 gatunki roślin (tojad morawski, dzwonek piłkowany, widłoząb zielony i tocja karpacka) i 15 gatunków zwierząt (biegacz urozmaicony, brzanka, darniówka tatrzańska, głowacz białopletwy, koza, kumak górski, minóg strumieniowy, niedźwiedź brunatny, nocek duży, ryś, sichrawa karpacka, traszka grzebieniasta, traszka górską, wilk i wydra).

Obszar Natura 2000 „Beskid Żywiecki”

Kod: PLB240002

Rodzaj: dyrektywa ptasia

Województwo: śląskie

Powiat: żywiecki

Gminy: Świnna, Rajcza, Jeleśnia, Ujszoły, Węgierska Górka, Radziechowy-Wieprz, Milówka

Data wyznaczenia w Polsce: 14.11.2008

Powierzchnia: 34 988,81 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27.10.2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków

Dokument planistyczny: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 lutego 2016 r. o zmianie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002

Na bogactwo ornitofauny tego obszaru wpłynęły znaczne różnice wysokości i wykształcone cztery piętra roślinno-klimatyczne: pogórza, regla dolnego, regla górnego oraz piętro subalpejskie. W obszarze dominują lasy, a wśród nich spotkać można fragmenty ukazujące charakter dawnej „Puszczy Karpackiej”. W ostoi stwierdzono występowanie 24 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 21 spośród nich należy do lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych. Beskid Żywiecki stanowi jedną z najważniejszych krajowych ostoi głuszca, orla przedniego, drozda obrożnego, dzięcioła trójpalczastego i dzięcioła biało grzbietego. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górskimi (leśnymi i nieleśnymi). Najbardziej rozpowszechnione siedliska leśne to kwaśne i żyzne buczyny. Siedliska nieleśne najliczniej reprezentowane są przez górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu Valeriano-Caricetumflavae, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *Alpestris*. Na podkreślenie zasługuje tu znaczenie obszaru jako ostoi dużych ssaków drapieżnych: wilka, rysia i niedźwiedzia.

Rezerwat przyrody „Romanka”

Województwo: śląskie

Powiat: żywiecki

Gminy: Jeleśnia, Węgierska Górka

Data uznania: 27.08.1963

Powierzchnia: 124,50 ha

Rodzaj rezerwatu: leśny

Akt prawny o uznaniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 8 lipca 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Nr 9/05 Wojewody Śląskiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Romanka”

Plan ochrony: Rozporządzenie Nr 49/06 Wojewody Śląskiego z dnia 21 września 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Romanka”

Zadania ochronne: nie

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i turystycznych pierwotnego fragmentu dawnej Puszczy Karpackiej, w postaci ekosystemów leśnych regla górnego i dolnego wraz z całym bogactwem gatunkowym fauny i flory.

Rezerwat przyrody „Lipowska”

Województwo: śląskie

Powiat: żywiecki

Gminy: Ujszoły, Węgierska Górka

Data uznania: 03.07.2008

Powierzchnia: 62,60 ha

Rodzaj rezerwatu: leśny

Akt prawny o uznaniu: Rozporządzenie Nr 26/08 Wojewody Śląskiego z dnia 9 czerwca 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody

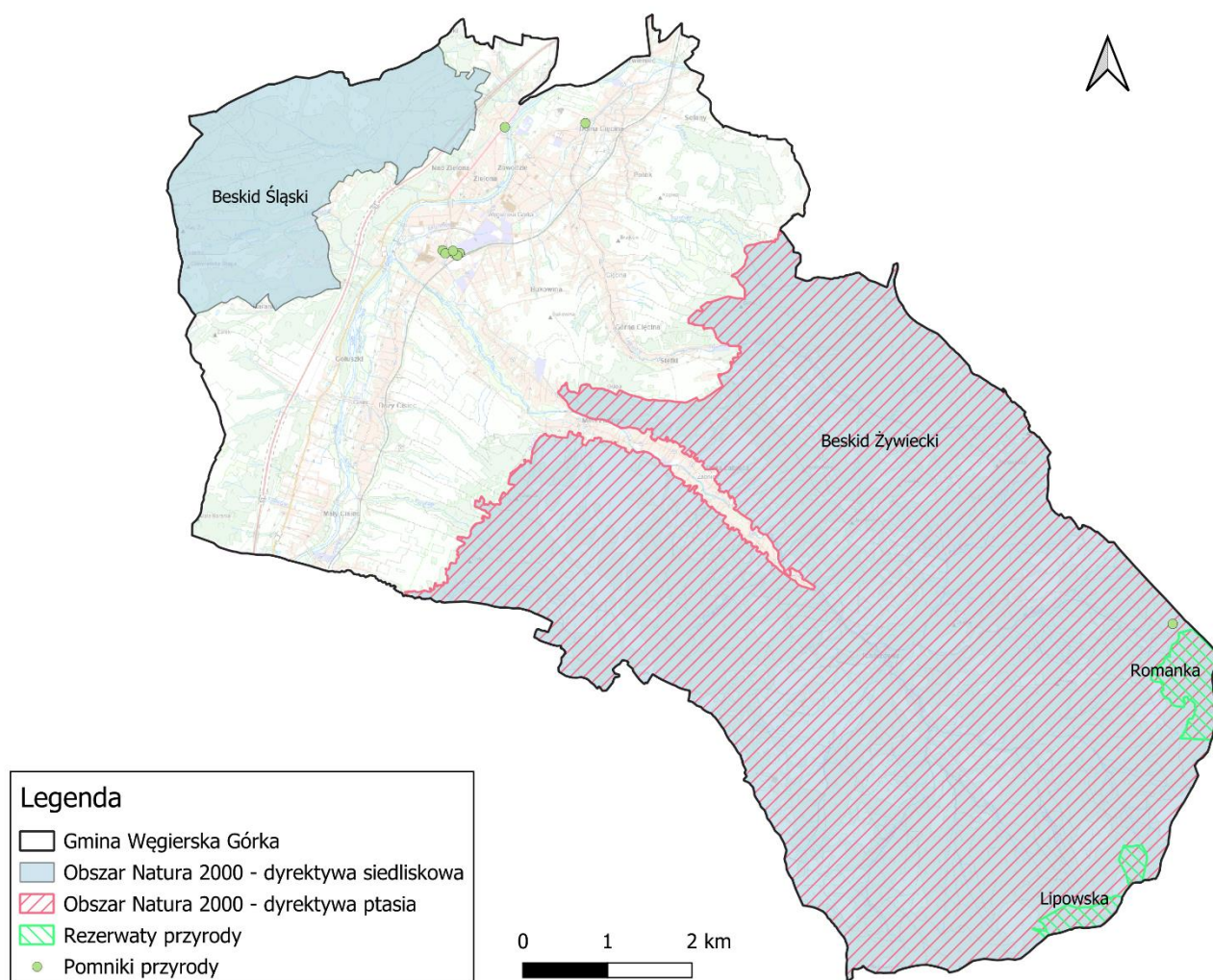
Obowiązujący akt prawny: Zarządzenie Nr 27/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie wyznaczenia szlaku ruchu pieszego w rezerwacie przyrody Lipowska

Plan ochrony: nie

Zadania ochronne: Zarządzenie Nr 6/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 kwietnia 2025 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Lipowska

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych i dydaktycznych górnoreglowego boru świerkowego oraz torfowisk z systemem oczek wodnych wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny.

Rysunek 24. Usytuowanie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody i pomników przyrody na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Na terenie gminy Węgierska Górka znajduje się także 6 pomników przyrody scharakteryzowanych w tabeli.

Tabela 39. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy Węgierska Górka

Lp.	Data ustanowienia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis pomnika przyrody	Pierśnica (obwód na wysokości 1,3 m [cm])	Wys. [m]	Opis lokalizacji
1.	31.12.1984	Decyzja Nr 253/84 Wojewody Bielskiego z dnia 31.12.1984 r.	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> . Wiek ok. 200 lat	108	21	Rośnie w Cięciniu przy drodze państwowej Żywiec-Cięcina-Węgierska Górka-Rajcza przed restauracją „Gronie”
2.	08.10.1993	Rozporządzenie Nr 3/93 Wojewody Bielskiego z dnia 8 października 1993 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	119	20	Rośnie po prawej stronie drogi krajowej Żywiec-Milówka w Węgierskiej Górcie, naprzeciwko budynku szkoły podstawowej
3.	08.10.1993	Rozporządzenie Nr 3/93 Wojewody Bielskiego z dnia 8 października 1993 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	146	25	Rośnie na terenie zajezdni autobusowej PKS w Węgierskiej Górcie, ok. 6 m na wschód od budynku kasy PKS
4.	08.10.1993	Uchwała Nr VI/61/2019 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 30 maja 2019 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody w części dotyczącej drzewa gatunku jesion wyniosły (aleja drzew stanowiących pomniki przyrody)	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - <i>Aesculus hippocastanum</i> – 2 szt. Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i> – 1 szt., klon – <i>Acer sp.</i> – 1 szt. Pierwotnie było 10 drzew, pozostały 4	96, 111, 116	17, 18, 21	Drzewa rosną po obu stronach ul. Kolejowej
5.	08.10.1993	Rozporządzenie Nr 3/93 Wojewody Bielskiego z dnia 8 października 1993 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	Wiąz górski - <i>Ulmus glabra</i> (<i>Ulmus montana</i> , <i>Ulmus scabra</i>)	161	28	Rośnie przy ul. Zielonej stanowiącej odcinek drogi krajowej Żywiec-Milówka w Węgierskiej Górcie, po lewej stronie, naprzeciwko budynku nr 233
6.	23.08.1972	Decyzja PWRN w Krakowie z dnia 23.08.1972 r. RL-op-8311/87/72	Klon jawor (Jawor) - <i>Acer pseudoplatanus</i>	134	25	Rośnie na zachodnim zboczu Romanki (1060 m n.p.m.) w oddziale 47c Leśnictwa Romanki

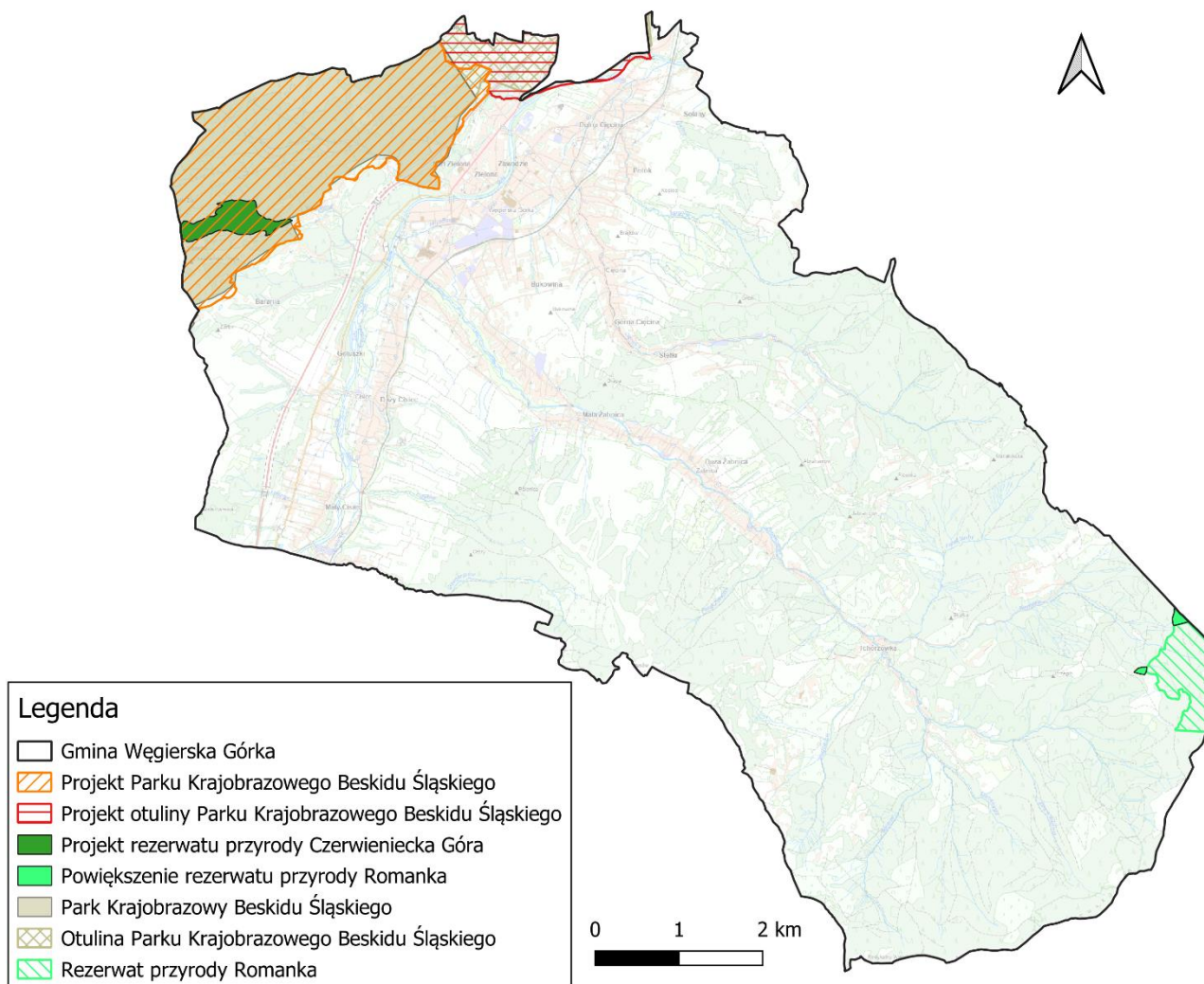
źródło: crfop.gdos.gov.pl/crfop

Proponowane formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Węgierska Górka zlokalizowane są obszary cenne przyrodniczo proponowane do objęcia ochroną w ramach:

1. Zmiana granic i powiększenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego.
2. Zmiana granic i powiększenie otuliny Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego.
3. Powiększenie rezerwatu przyrody Romanka.
4. Utworzenie rezerwatu przyrody Czerwieniecka Góra⁴⁴.

Rysunek 25. Usytuowanie proponowanych form ochrony przyrody na terenie gminy Węgierska Górka

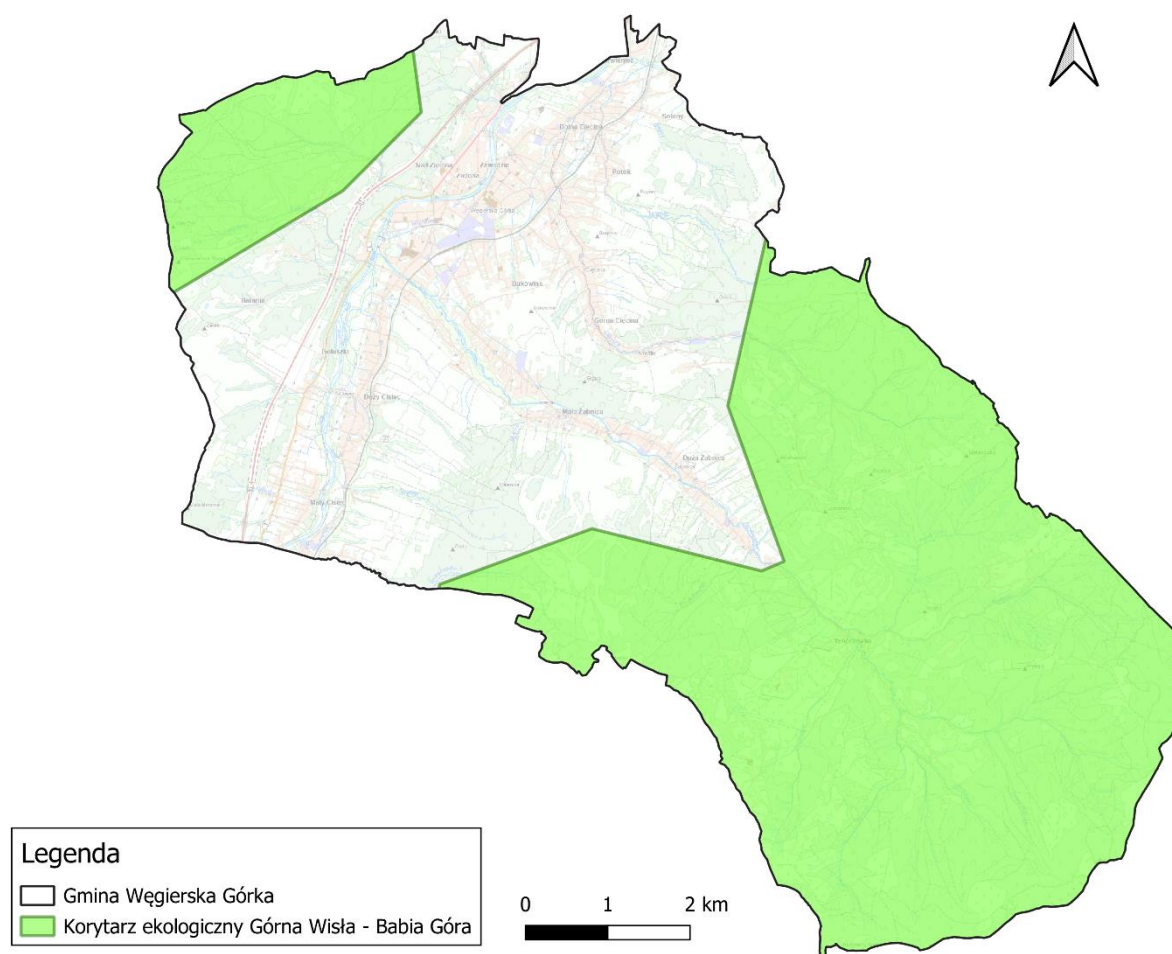
źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ w Katowicach

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające migracje roślin, zwierząt i grzybów, wyznaczone w celu zapewnienia spójności oraz integralności sieci obszarów chronionych. W ekologii krajobrazu ujmuje się go najczęściej jako relatywnie wąski pas terenu, który różni się od otaczającego go tła i stanowi łączność pomiędzy podobnymi ekosystemami. Zgodnie z systematyką dokonaną przez GDOŚ przez obszar gminy przebiega korytarz ekologiczny Górna Wisła – Babia Góra.

⁴⁴ Dane od RDOŚ w Katowicach.

Rysunek 26. Usytuowanie korytarza ekologicznego na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Krajobrazy priorytetowy

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VII/16/16/2025 z dnia 23 czerwca 2025 r. wyznaczył na terenie gminy Węgierska Górka 6 krajobrazów priorytetowych:

1. Lasy Bielsko-Koniaków – leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w masywie Beskidu Śląskiego na wschód i na południe od Ustronia. W granicach jednostki znajdują się liczne obiekty o dużych walorach kulturowych. Rozległa jednostka obejmująca liczne grzbiezy Beskidu Śląskiego, wyróżniona na podstawie typu siedliskowego lasu z dużym udziałem lasu w wieku powyżej 100 lat. Jednostka w większości należy do Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz w północnej i południowej części do Obszaru Natura 2000 Beskid Śląski.

2. Las Rysianka – leśny, z przewagą siedlisk borowych obejmujący lasy w Beskidzie Żywieckim w strefie grzbietowej Romanki, Rysianki i Palenicy – silnie rozczłonkowany kształt jednostki odzwierciedla układ grzbietów. Rozległa jednostka leśna w położeniu grzbietowym, związana głównie z szerokimi grzbietami obejmującymi grzbiet graniczny (Trzy Kopce, Palenica, Munczolik) oraz odchodzące od niego grzbiezy Romanki i Lipowskiego Wierchu. Teren należy w całości do Żywieckiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki. Należy podkreślić, że teren charakteryzuje się dużą różnorodnością form geomorfologicznych i zróżnicowaniem szaty roślinnej z dobrze zachowanymi zbiorowiskami górskimi. Jednostka objęta jest ochroną prawną – rezerwat przyrody Lipowska i Romanka.

3. Hala Pawlusia – krajobraz polany górskiej z przewagą zbiorowisk trawiastych położonej w Beskidzie Żywiecko-Orawskim powyżej Skałki w strefie grzbietu schodzącego od Rysianki do przełęczy Pawlusiej (Hala Pawlusia). Jednostka polany w strefie grzbietu szerokiego z powierzchnią zrównania, jest położona w Żywieckim Parku Krajobrazowym oraz w obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki. Charakteryzuje się dużą różnorodnością form geomorfologicznych i zróżnicowaniem szaty roślinnej z dobrze zachowanymi zbiorowiskami góorskimi. Jednostka jest położona w korytarzu ekologicznym Górna Wisła – Babia Góra.

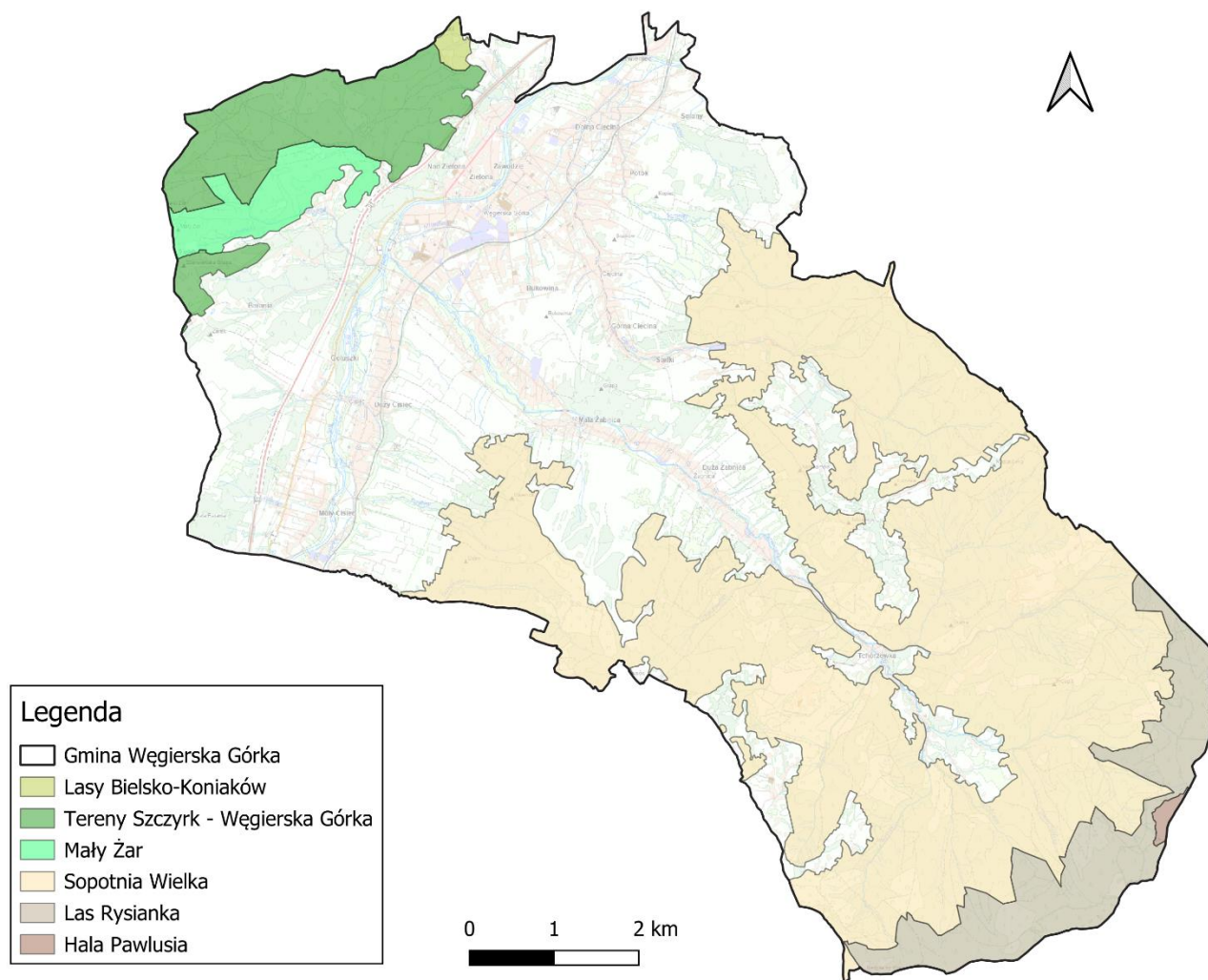
4. Tereny Szczyrk-Węgierska Górką – leśny, z przewagą siedlisk borowych obejmujący lasy w Beskidzie Śląskim z grzbieciem Baraniej Góry. Rozległa jednostka wyróżniona na podstawie typu siedliskowego lasu w położeniu grzbietowym z siedliskami borowymi z widocznym udziałem drzewostanów w wieku powyżej 100 lat. Jednostka znajduje się w zasięgu Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz w większości Obszarze Siedliskowym Natura 2000 Beskid Śląski. W jednostce występują liczne pojedyncze obiekty geologiczne i geomorfologiczne. Cały obszar jest częścią korytarza ekologicznego Babia Góra-Wisła.

5. Sopotnia Wielka – leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w Beskidzie Żywiecko Orawskim. Rozległa jednostka obejmująca liczne grzbiety Beskidu Żywiecko-Orawskiego. Cały obszar jednostki jest położony w Żywieckim Parku Krajobrazowym i w jego otulinie oraz w Obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki. Jednostka zawiera liczne obiekty geologiczno-geomorfologiczne związane z grzbiecami wąskimi i szerokimi, małymi dolinami wciosowymi, wierzchołkami stożkowymi i kopulastymi, przełęczami, powierzchniami zrównań i skałkami ostańcowymi, oraz jaskiniami. Przez jednostkę przechodzi korytarz ekologiczny Górna Wisła – Babia Góra.

6. Mały Żar – leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w Beskidzie Śląskim w sąsiedztwie Węgierskiej Górką. Jednostka wyznaczona według granicy siedliskowej lasu, obejmująca częściowo grzbiet Wielkiego i Małego Żaru i mniejsze wąskie grzbiety schodzące w kierunku wschodnim, porozcinane małymi dolinami wciosowymi. W kulminacjach w większości szerokich grzbiętów występują wierzchołki stożkowe, przełęcze i powierzchnie zrównań. Jednostka w większości położona w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz Obszaru Natura 2000 Beskid Śląski. Jest częścią korytarza ekologicznego Górna Wisła – Babia Góra⁴⁵.

⁴⁵ Audyt krajobrazowy województwa śląskiego, Katowice, Warszawa 2025.

Rysunek 27. Usytuowanie krajobrazów priorytetowych na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ w Katowicach

5.9.2. Fauna i flora

Obszar gminy Węgierska Górka obejmuje trzy piętra roślinne:

Piętro pogórza – dolina Soły (do ok. 600 m n.p.m.) – obszar o potencjalnych biocenozach łąk, czyli lasów grabowo-dębowo-lipowych, obecnie są to tereny użytkowane rolniczo. O dawnych zbiorowiskach łąkowych rosnących na tym terenie świadczą pojedyncze okazy starych drzew, ich kępy lub małe przylaski oraz zachowane miejscami na skarpach i nad potokami gatunki runa łąkowego np. bluszcz zwyczajny, kokoryczka wielokwiatowa.

Piętro regła dolnego – stoki górskie w strefie od ok. 600 do ok. 1 150 m n.p.m. – obszar o potencjalnych biocenozach lasów bukowych z dużym udziałem jodły oraz domieszką świerka i jawora (buczyna karpacka). Obecnie typowe płaty tych zbiorowisk z żywcem gruczołowatym, marzanka wonną rzeżuchą trójlistną i szczyrem trwałym spotyka się sporadycznie w obszarach trudnodostępnych.

Piętro regła górnego – stoki i płaszczowiny grzbietowe na wysokości od ok. 1 150 do 1 400 m n.p.m., w granicach gminy do 1 365 m – Romanka – obszar o potencjalnych biocenozach borów świerkowych (karpacki bór świerkowy) z borówką czarną trzcinnikiem leśnym, podbiałkiem alpejskim oraz paprociami – wietlicą alpejską i narecznicą szerokolistną. Obecnie obszar ten jest najmniej przekształcony.

Wśród ekosystemów nieleśnych naturalnych można wyróżnić torfowiska wysokie (występują w rejonie Lipowska, Rysianka oraz Krzusówka, porośnięte są licznymi gatunkami mchów, wśród których dużą rolę odgrywają torfowce i płonnik) i ziołorośla występujące w rejonach źródlisk i młaków. Zbiorowiska półnaturalne powstałe w wyniku długotrwałej działalności człowieka to łąki i pastwiska na polanach reglowych i zboczach górskich, torfowiska niskie i fragmenty niskich teras nadrzecznych w dolinach Soły i potoków.

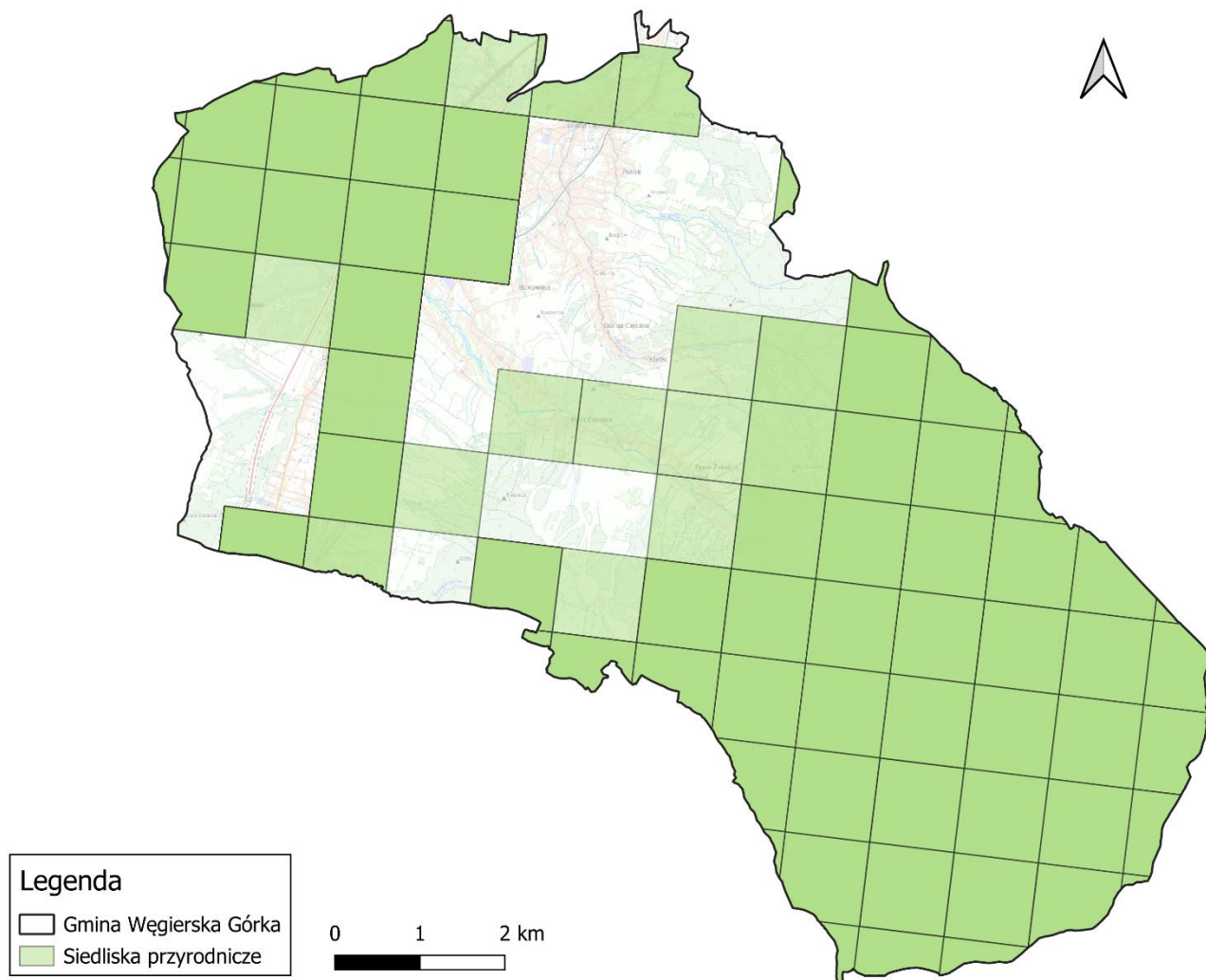
W Gminie Węgierska Górka największą ostoją zwierząt jest masyw Romanki, Rysianki i Lipowskiej. Na tym obszarze przebiegają północno-zachodnie granice występowania w Beskidzie Żywieckim niedźwiedzia oraz wilka i rysia, znajduje się ostoja dużych ssaków kopytnych – jelenie, sarny, dzik. W wodach Soły oraz potoków występują ryby, między innymi monog strumieniowy, pstrąg potokowy, głowacz pręgowaty, karaś srebrny, strzelba potokowa. Licznie reprezentowane są również bezkręgowce. Na terenie gminy występuje wiele gatunków ptaków, w tym: kuropatwy, bażanty, jarząbki, ptaki drapieżne dzienne i nocne (myszołów, jastrząb, krogulec pustułka) oraz dzięcioły. W lasach regla dolnego licznie występują ptaki śpiewające: sikory, orzechówki, strzyżyki, pluszcze, drozdy, muchołówki żałobne i małe, pliszki górskie. Do pospolicie występujących zwierząt należą: zające, lisy, kuny leśne, łasice, samy, gryznie: mysz leśna, nornica ruda, koszatka i wiewiórka⁴⁶.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie gminy Węgierska Górka występują następujące siedliska przyrodnicze i stanowiska oraz stanowiska zwierząt objęte ochroną gatunkową:

- siedliska przyrodnicze
 - 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków
 - 3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków
 - 6210 Murawy kserotermiczne
 - 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe
 - 6430 Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne
 - 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
 - 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie
 - 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
 - 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
 - 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
 - 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii
 - 8310 Jaskinie niedostępne do zwiedzania
 - 9110 Kwaśne buczyny
 - 9130 Żyzne buczyny
 - 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach
 - 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
 - 9410 Górskie bory świerkowe

⁴⁶ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgierska Górka, 2019.

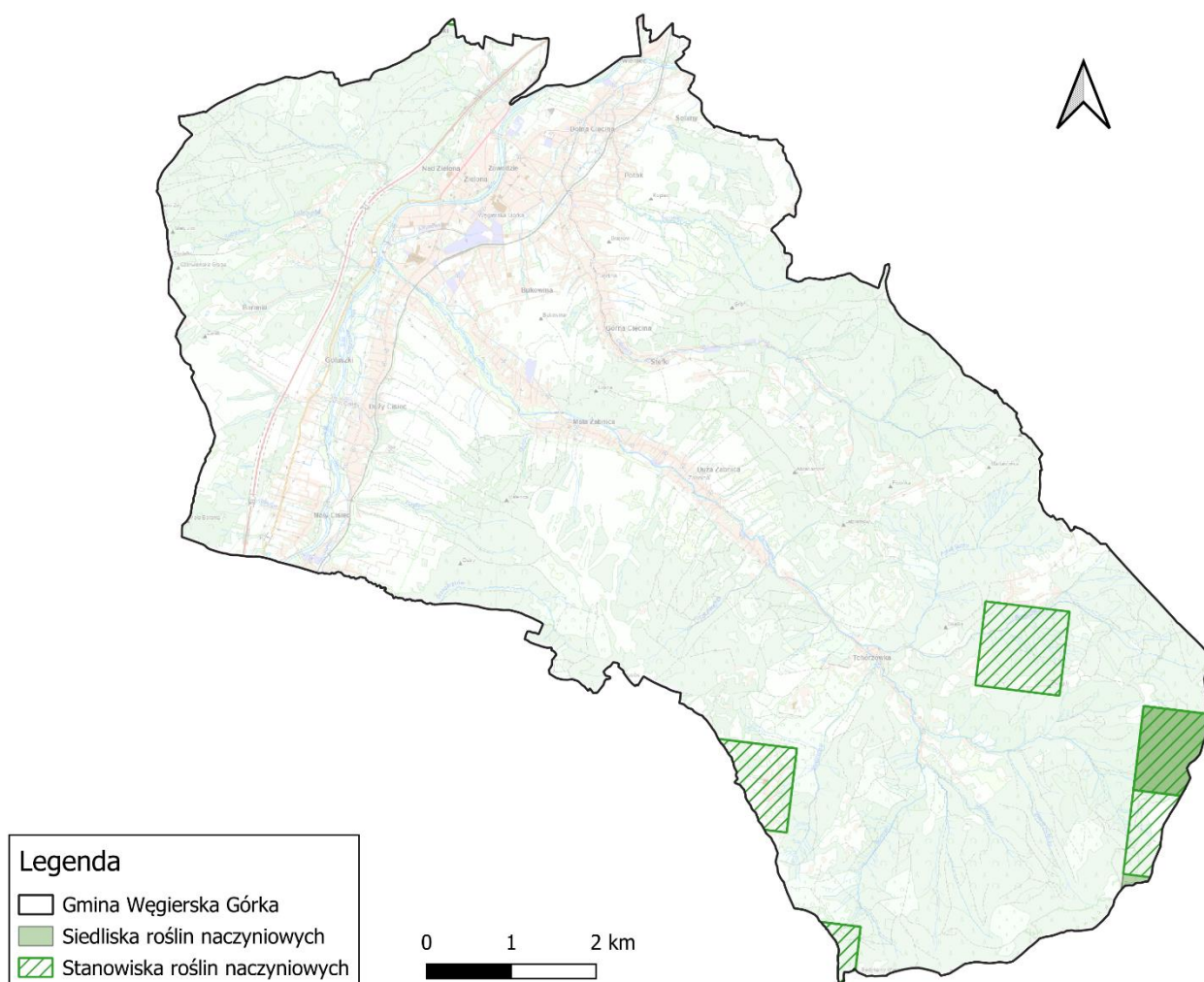
Rysunek 28. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

- siedliska roślin naczyniowych
 - szafran spiski
- stanowiska roślin naczyniowych
 - ciemiężycy (ciemierzycy) zielona
 - obuwik pospolity
 - szafran spiski

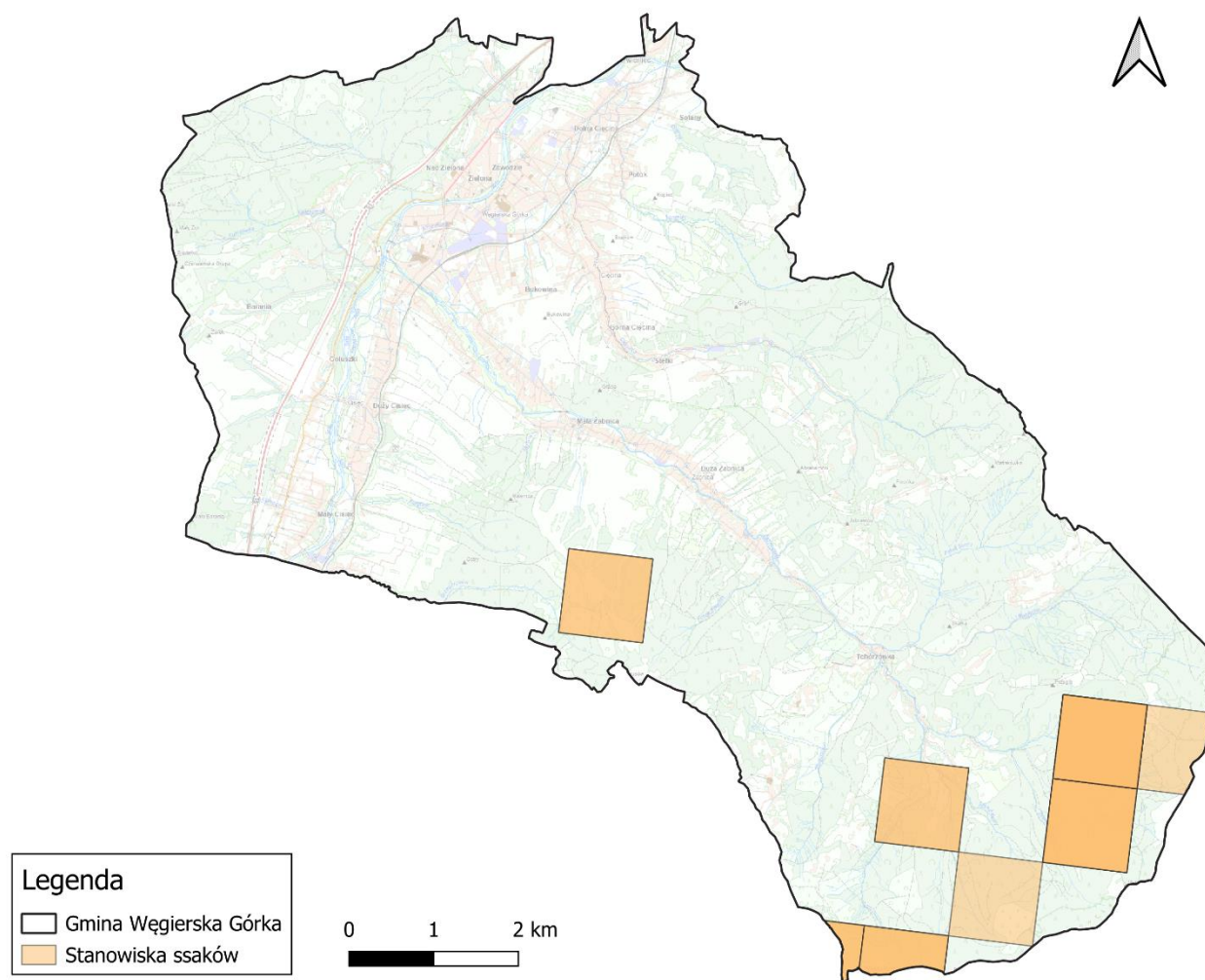
Rysunek 29. Lokalizacja siedlisk i stanowisk roślin naczyniowych na terenie gminy Węgierska Górk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

- stanowiska ssaków
 - bóbr europejski
 - gacek brunatny
 - niedźwiedź brunatny
 - nocek Alkatoe / nocek Brandta / nocek wąsatek
 - nocek ostrowski / nocek duży
 - ryś
 - wilk
 - wydra

Rysunek 30. Lokalizacja stanowisk ssaków na terenie gminy Węgierska Górka

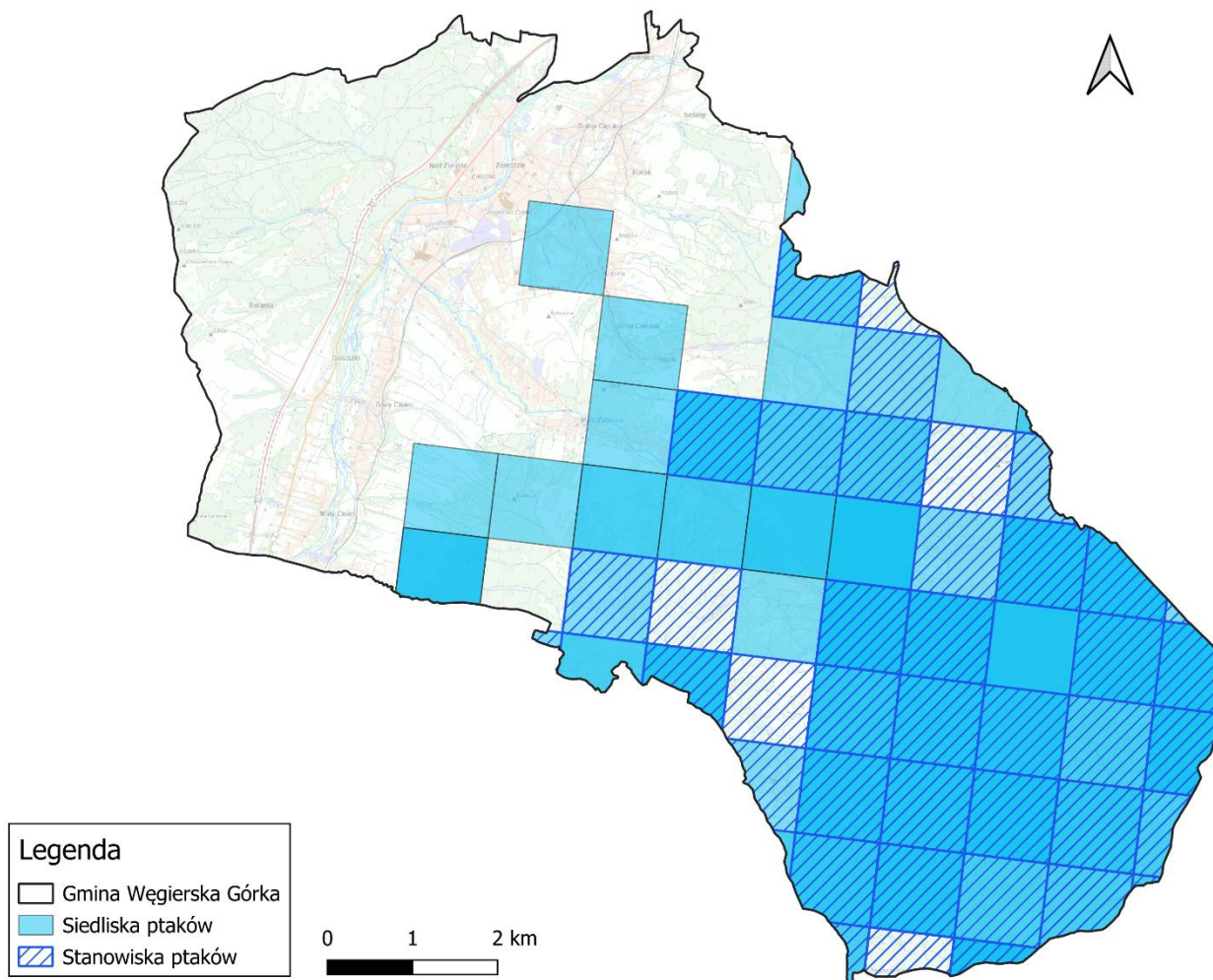

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

- siedliska ptaków
 - derkacz (zwyczajny)
 - drozd obroźny
 - dzięcioł biało grzbiety
 - dzięcioł czarny
 - dzięcioł trój palczasty
 - gąsiorek
 - głuszc (zwyczajny)
 - jarzębatka
 - jastrząb (zwyczajny)
 - kobuz
 - krogulec
 - orlik krzykliwy
 - orzechówka (zwyczajna)
 - pliszka górka
 - pluszcz (zwyczajny)
 - pokląska
 - przepiórka (zwyczajna)
 - pustułka (zwyczajna)
 - puszczyk uralski
 - siwerniak
 - sóweczka (zwyczajna)
 - świergotek łąkowy
 - trzmiołjad (zwyczajny)
- stanowiska ptaków
 - derkacz (zwyczajny)
 - drozd obroźny
 - dzięcioł biało grzbiety
 - dzięcioł trój palczasty
 - dzięcioł zielonosiwy
 - gąsiorek
 - jarząbek (zwyczajny)
 - kłąskawka
 - muchołówka białoszyja
 - muchołówka mała
 - orzechówka (zwyczajna)
 - pokląska
 - puszczyk uralski

- rybołów
- siniak
- słonka (zwyczajna)
- świergotek łąkowy
- uszatka (zwyczajna)
- włośchatka (zwyczajna)

Rysunek 31. Lokalizacja siedlisk i stanowisk ptaków na terenie gminy Węgierska Górka

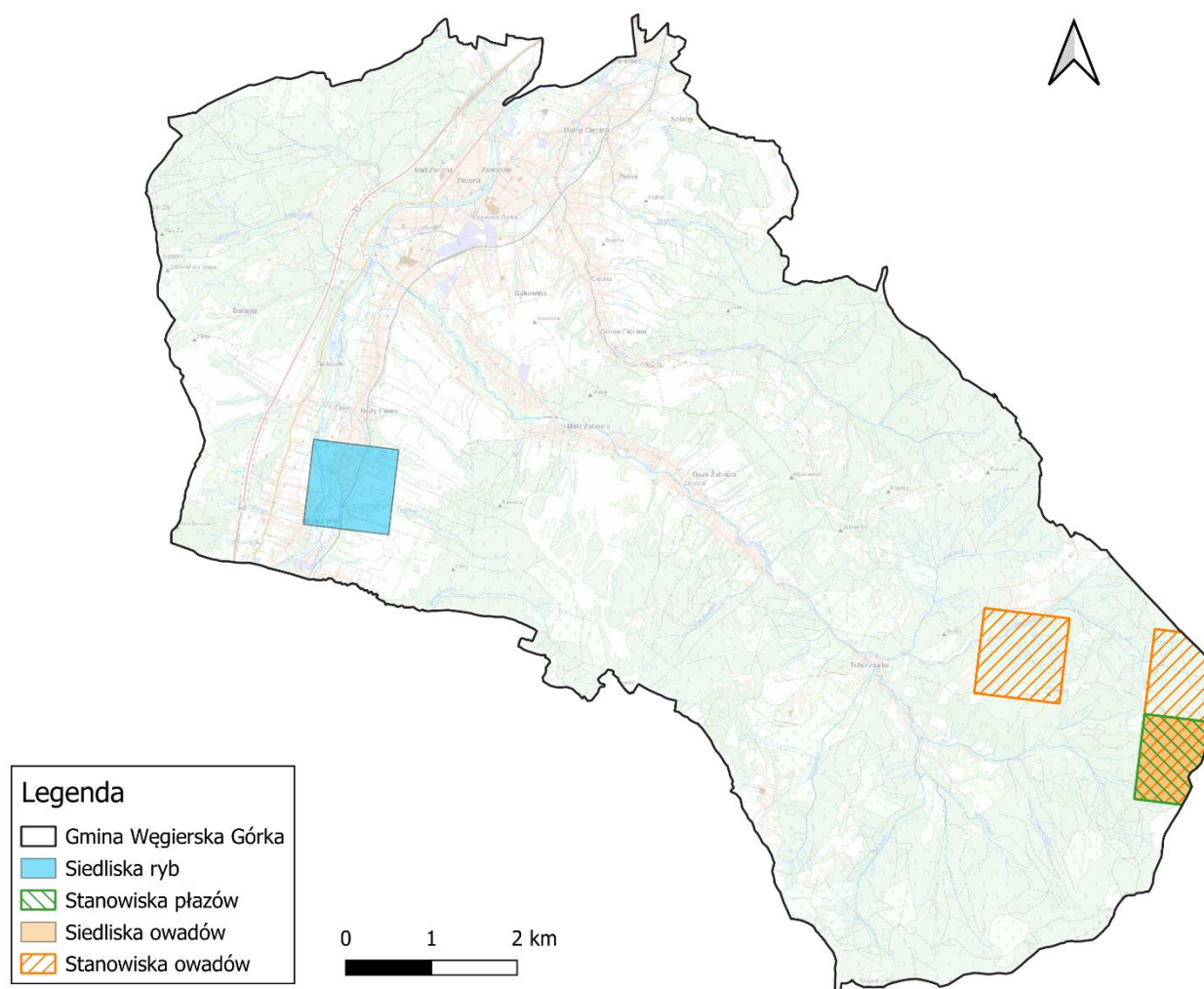
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

- siedliska ryb
 - koza
- stanowiska płazów
 - traszka karpacka
 - traszka alpejska
 - kumak górski
- siedliska owadów
 - sichrawa karpacka
- stanowiska owadów
 - biegacz gruzełkowaty
 - sichrawa karpacka⁴⁷

⁴⁷ Dane z GDOŚ.

Ponadto na terenie gminy Węgierska Górka ustanowiono strefę ochrony gatunkowej wilka⁴⁸.

Rysunek 32. Lokalizacja siedlisk i stanowisk ryb, płazów i owadów na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Gatunki inwazyjne

Gmina przeprowadziła inwentaryzację barszczu Sosnowskiego na swoim terenie. Na podstawie zgłoszeń od mieszkańców oraz przeprowadzonych wizji lokalnych w terenie, zinwentaryzowano około 0,2144 ha rozproszonych skupisk barszczu. Skupiska te występują w różnych lokalizacjach. W ramach działań mających na celu eliminację inwazyjnych gatunków roślin, w szczególności barszczu Sosnowskiego, Gmina podejmowała szereg kroków zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. Właścicielom nieruchomości prywatnych, na których stwierdzono występowanie barszczu Sosnowskiego, wysyłane zostały pisma upominające, przypominające o obowiązku bieżącego usuwania tej rośliny. Działania te miały na celu zarówno ochronę zdrowia mieszkańców, jak i ograniczenie rozprzestrzeniania się tej niebezpiecznej rośliny. Na terenach będących własnością gminy, usuwanie skupisk barszczu Sosnowskiego realizowane było sukcesywnie na koszt gminy w trakcie całego sezonu wegetacyjnego. Prace te były prowadzone systematycznie, w miarę pojawiania się nowych skupisk, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i przy użyciu odpowiednich środków

⁴⁸ Dane z RDOŚ.

chemicznych oraz mechanicznych. Ponadto, Gmina kierowała korespondencją do instytucji zarządzających innymi terenami, na których stwierdzono obecność barszczu Sosnowskiego – w szczególności do PKP, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Powiatowego Zarządu Dróg w Żywcu z prośbą o pilne i systematyczne usuwanie wskazanych skupisk barszczu na obszarach znajdujących się pod ich zarządem⁴⁹.

5.9.3. Lasy

Zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową wyznacza Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2025 r., poz. 567).

Z danych GUS wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Węgierska Górką wynosi 4 057,86 ha, co daje lesistość na poziomie 51,8%. Jest ona na podobnym poziomie co średnia powiatowa (52,0%) i znacznie wyższa niż krajowa (29,6%) oraz wojewódzka (32,1%). Kształtowanie się struktury gruntów leśnych, lasów i terenów zieleni na terenie gminy w ostatnich latach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40. Struktura gruntów leśnych, lasów i terenów zieleni na obszarze gminy Węgierska Górką

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
		2022	2023	2024
Powierzchnia gruntów leśnych				
Lesistość	%	4 051,47	4 053,32	4 057,86
Grunty leśne ogółem	ha	51,7	51,7	51,8
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	2 920,16	2 922,01	2 926,55
Grunty leśne prywatne	ha	1 131,31	1 131,31	1 131,31
Powierzchnia lasów				
Lasy ogółem	ha	3 956,99	3 958,84	3 962,76
Lasy publiczne ogółem	ha	2 825,68	2 827,53	2 831,45
Lasy publiczne gminne	ha	1,50	1,50	1,50
Lasy prywatne ogółem	ha	1 131,31	1 131,31	1 131,31
Tereny zieleni				
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	4,55	4,55	brak danych
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	0,1	0,1	brak danych
Parki spacerowo-wypoczynkowe	ha	2,10	2,10	2,10
Zieleńce	ha	1,80	1,80	1,80
Zieleń uliczna	ha	0,10	0,10	0,10

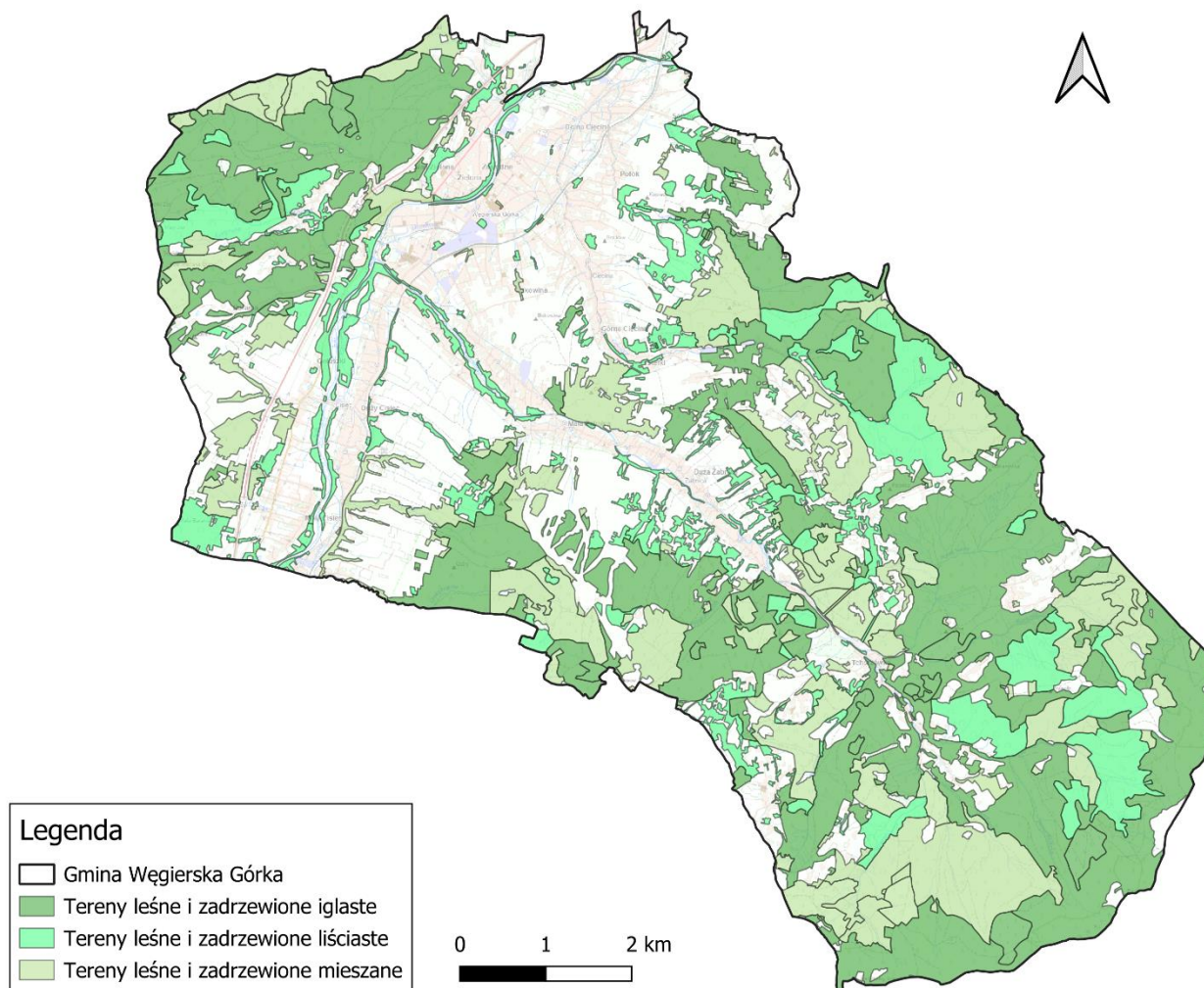
⁴⁹ Dane z Urzędu Gminy Węgierska Górką.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
		2022	2023	2024
Tereny zieleni osiedlowej	ha	0,65	0,65	brak danych

źródło: GUS

Rysunek 33. Położenie lasów na terenie gminy Węgierska Górka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

Lasy zajmują przede wszystkim nieprzydatne rolniczo tereny grzbietów i stoków górskich o glebach litogenicznych i inicjalnych, a także tereny o dużych spadkach, tereny jarów, lejów źródliskowych, tereny skarp oraz tereny zalewowe rzek i potoków. Największe kompleksy leśne zajmują obszar stromych stoków i grzbietów Beskidu Żywieckiego i Śląskiego. Lasy Państwowe należą do Leśnego Kompleksu Promocyjnego. Został on powołany w celu prowadzenia aktywnej ochrony i promocji lasów, między innymi poprzez podporządkowanie funkcji produkcyjnej ekologicznym potrzebom środowiska przyrodniczego.

Na terenie gminy występują siedliska leśne: bory wilgotne górskie, bory mieszane górskie, lasy górskie, las mieszany górski. Wśród zbiorowisk leśnych największy obszar zajmują sztucznie wprowadzone drzewostany świerkowe. Na trudnodostępnych fragmentach terenu zachowały się niewielkie płaty naturalnych zespołów leśnych. Lasy położone niżej to zazwyczaj lasy

prywatne. W dolinie Soły na terenach zalewowych oraz wzdłuż nieuregulowanych potoków miejscami zachowały się zarośla łągowe, w których występują: jesion, olcha czarna, wierzba, topola biała, osika⁵⁰.

5.9.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, wpływ na mikroklimat przez zalesienia oraz tworzenie obszarów zielonych, zwiększanie naturalnej retencji wodnej, odpowiednią gospodarkę leśną, z naciskiem na odpowiedni skład gatunkowy.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza i wód na środowisko i organizmy żywe, pożary lasów, gwałtowne zjawiska atmosferyczne oraz choroby roślin.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska przyrodniczego. Można to osiągnąć poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych, zwłaszcza przy obiektach objętych ochroną. Edukacja ekologiczna w szkołach, dotycząca zagadnień związanych z ochroną przyrody odbywa się poprzez odpowiednie programy edukacyjne. Ochrona przyrody jest nauką interdyscyplinarną i obejmuje zagadnienia dotyczące przedmiotów takich jak geografia, biologia, chemia oraz fizyka.

Monitoring środowiska

Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez GIOŚ w ramach Zintegrowanego Monitoringu Przyrodniczego Środowiska w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko- i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko- i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

⁵⁰ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgierska Górką, 2019.

5.9.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none"> • identyfikowanie i uwzględnianie w planowaniu przestrzennym obszarów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, • zwiększająca się, i będąca na bardzo wysokim poziomie lesistość. 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatyczne wpływające na gatunki i siedliska.

5.9.6. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zasoby przyrodnicze

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> – przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka, – degradacja siedlisk spowodowana zmianami klimatu (wysychanie terenów wodno-błotnych, zmiany reżimu hydrologicznego), migracją gatunków inwazyjnych, – napływ zanieczyszczeń z poza granic gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – ochrona terenów cennych przyrodniczo, – gospodarka przestrzenna uwzględniająca obszary cenne przyrodniczo, – wdrażanie planów ochrony dla obszarów chronionych, – podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, – ochrona drzewostanu.

5.9.7. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zasoby przyrodnicze

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> – systematyczne działania na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych, – eliminowanie gatunków inwazyjnych, – identyfikowanie terenów cennych przyrodniczo-krajobrazowo wymagających ochrony, – powiększanie powierzchni gruntów leśnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – 61,3% powierzchni gminy objęta obszarami prawnie chronionymi, – 51,8% lesistości gminy, – wyznaczenie 6 krajobrazów priorytetowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – dalsze utrzymanie terenów zieleni i cennych przyrodniczo, – ochrona siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, – utrzymanie lesistości gminy.

5.9.8. Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Występowanie cennych obszarów chronionych na przeważającym terenie gminy. 2. Bardzo wysoka lesistość 3. Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowo-turystyczne. 4. Wysoka bioróżnorodność. 5. Liczne siedliska i stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie zanieczyszczeń wód, gleb i powietrza pochodzących z lokalnych źródeł. 2. Ochrona i właściwa pielęgnacja obszarów leśnych. 3. Uwzględnianie obszarów chronionych w planowaniu przestrzennym. 4. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gleb, wód). 2. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody. 3. Czynniki atmosferyczne, m.in. susze, wiatry, ulewne deszcze. 4. Presja urbanistyczna. 5. Zmiany klimatyczne powodujące, m.in. degradację siedlisk oraz pogorszenie stanu zachowania gatunków.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 Ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025, poz. 647), mówiąc o:

- poważnej awarii rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- poważnej awarii przemysłowej rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Paliwa płynne przewożone są praktycznie po drogach wszystkich kategorii oraz liniach kolejowych. Zagrożenie stanowią także sieci przesyłowe, którymi dostarcza się paliwa ciekłe oraz gazowe.

Na terenie gminy Węgierska Górką nie ma zlokalizowanych zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz nie wystąpiły w ostatnich latach zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

5.10.1. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają wpływ na zagrożenie poważnymi awariami. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne takie jak zbyt wysokie temperatury powietrza, burze, wichury czy ulewy mogą doprowadzić do awarii urządzeń na terenie zakładów przemysłowych. Ponadto bodźce te mogą zwiększyć ryzyko wystąpienia wypadków oraz awarii podczas przewożenia substancji niebezpiecznych ciągami komunikacji samochodowej oraz kolejowej. Aby zmniejszyć ryzyko wpływu zmian klimatycznych na ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych należy zaadaptować procedury przewozu substancji niebezpiecznych oraz funkcjonowania instalacji przemysłowych, a także brać czynniki klimatyczne pod uwagę przy budowie dróg oraz instalacji przemysłowych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, należą w tej kategorii, głównie awarie pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, awarie w zakładach przemysłowych oraz ryzyko zagrożenia gwałtownymi zjawiskami pogodowymi. W celu ich uniknięcia należy brać pod uwagę możliwość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska już na etapie projektowania i budowy dróg, a także usprawnić systemy kontroli bezpieczeństwa instalacji oraz środków transportu substancji niebezpiecznych.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak postępować w razie wystąpienia poważnej awarii oraz jak zmniejszyć jej skutki.

Monitoring środowiska

Zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są przez WIOŚ oraz przez Państwową Straż Pożarną. Transport substancji niebezpiecznych jest natomiast nadzorowany przez funkcjonariuszy Policji i Inspekcji Transportu Drogowego.

5.10.2. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
<ul style="list-style-type: none">brak zdarzeń o charakterze i znamionach poważnej awarii przemysłowej.	<ul style="list-style-type: none">wzrastające zapotrzebowanie na paliwa płynne i gazowe,wzrost natężenia ruchu pojazdów oraz zwiększenie przewozów substancji i preparatów niebezpiecznych.

5.10.3. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zagrożenia poważnymi awariami

Stan aktualny	Cel poprawy
<ul style="list-style-type: none"> obecność dróg którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. 	<ul style="list-style-type: none"> minimalizacja skutków poważnych awarii i o znamionach poważnej awarii, zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

5.10.4. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie gminy Węgierska Górką w obszarze Zagrożenia poważnymi awariami

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
<ul style="list-style-type: none"> doposażenie jednostek ratowniczych w sprzęt ratowniczy 	<ul style="list-style-type: none"> brak zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, brak poważnych awarii 	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy, działalność inspekcyjno-kontrolna zakładów przemysłowych.

5.10.5. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> Prowadzona ewidencja zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Brak zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Brak zdarzeń o znamionach poważnej awarii. 	<ol style="list-style-type: none"> Obecność dróg którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii. Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych. 	<ol style="list-style-type: none"> Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

6. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie

Cele niniejszego programu zostały wyznaczone na podstawie:

- Zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska,
- Możliwości finansowych analizowanej jednostki samorządu terytorialnego,
- Celów dokumentów wyższego szczebla (poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy),
- Celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie omawianej gminy).

I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

II. ZAGROŻENIA HAŁASEM

Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach.

IV. GOSPODAROWANIE WODAMI

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Zwiększenie odporności gospodarki wodnej na zmiany klimatu.

V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa.

VI. GLEBY

Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją, zmianami klimatu.

VII. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Gospodarka odpadami z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami.

VIII. ZASOBY PRZYRODNICZE

Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

IX. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Zadania mogą być:

1. Własne – realizowane przez Gminę i jej jednostki oraz finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji Gminy.
2. Monitorowane – realizowane i finansowane przez przedsiębiorstwa lub organy i instytucje szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucje działające na terenie gminy, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym.

6.1. Wykaz celów, kierunków interwencji oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla Gminy Węgierska Górką

Tabela 41. Wykaz celów, kierunków interwencji oraz zadań wyznaczonych w ramach Programu Ochrony Środowiska

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Zanieczyszczenia dla których odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego i docelowego w strefie śląskiej GIOŚ	B(a)P, PM10	brak	Zarządzanie jakością powietrza	Monitoring jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	M – GIOŚ	brak środków finansowych, braki kadrowe
		Stężenia średnie roczne w gminie Węgierska Górką GIOŚ	PM10 – 21,7 µg/m ³ PM2,5 – 13,6 µg/m ³ B(a)P – 1,77 ng/m ³	PM10 ≤40 µg/m ³ PM2,5 ≤20 µg/m ³ B(a)P ≤1 ng/m ³		Wdrażanie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
		Liczba kontroli / wykroczeń, pouczeń, mandatów [szt.] <i>Sprawozdanie z POP</i>	50 / 1	zależnie od potrzeb / 0		Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
		Liczba wydarzeń i akcji edukacyjnych związanych z ochroną jakości powietrza [szt.] <i>Sprawozdanie z POP</i>	12	zależnie od możliwości		Kontrole przestrzegania wymagań uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	W – Gmina Węgierska Górką	braki kadrowe
						Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony powietrza oraz upowszechnienie informacji w zakresie zmian klimatu i możliwości korzystania z programów dofinansowujących inwestycje ekologiczne w gospodarstwach domowych oraz promocja zasad efektywności energetycznej	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców

⁵¹ W – własne, M – monitorowane.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
		Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła [szt./rok] <i>Sprawozdanie z POP</i>	186	zależnie od możliwości	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego i dalsza poprawa efektywności energetycznej	Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	W – Gmina Węgierska Górką M – właściciele nieruchomości	brak środków finansowych
		Liczba przeprowadzonych termomodernizacji [szt./rok] <i>Sprawozdanie z POP</i>	159	zależnie od możliwości		Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	W – Gmina Węgierska Górką M – właściciele nieruchomości	brak środków finansowych
					Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych	Modernizacja instalacji technologicznych z uwzględnieniem najnowszych technik ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	M – przedsiębiorstwa	brak środków finansowych
						Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń przez podmioty gospodarcze	M – WIOŚ	brak środków finansowych, braki kadrowe
		Ilość podłączonych do sieci mikroinstalacji fotowoltaicznych [szt.] <i>Tauron Dystrybucja</i>	1 253	zależnie od możliwości	Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Realizacja inwestycji dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii	W – Gmina Węgierska Górką M – właściciele nieruchomości	brak środków finansowych
		Ilość przystanków autobusowych [szt.] <i>GUS</i>	32	≥43	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	Rozwój komunikacji publicznej oraz integracja systemów transportu zbiorowego	W – Gmina Węgierska Górką M – Powiat Żywiecki	brak środków finansowych
		Długość dróg dla rowerów [km] <i>GUS</i>	1,4 (2023 r.)	>1,4		Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych, infrastruktury towarzyszącej i jego integrację z systemami transportowymi	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
II. ZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba budynków chronionych w obszarze przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu [szt.] <i>PZD, GDDKiA, GIOŚ</i>	L _{DWN} – 193 L _N – 264 (2022 r., dot. drogi powiatowej)	L _{DWN} – 0 L _N – 0	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska	Monitoring poziomu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i opracowania map akustycznych	M – GIOŚ, GDDKiA, PZD	brak środków finansowych, braki kadrowe, brak wyznaczonych punktów na terenie gminy
		Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej [km] <i>GUS</i>	116,3 (2023 r.)	>116,3	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Remonty, przebudowy dróg.	W – Gmina Węgierska Górką M – GDDKiA, PZD	brak środków finansowych
						Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	W – Gmina Węgierska Górką M – GDDKiA, PZD, PKP PLK	brak środków finansowych
						Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru kolejowego	M – PKP PLK	brak środków finansowych
		Ilość stwierdzonych naruszeń w ramach kontroli [szt.] <i>WIOŚ</i>	0	0	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Działalność kontrolna i inspekcyjna obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	M – WIOŚ	braki kadrowe
						Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	M – przedsiębiorstwa	brak środków finansowych
		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	W – Gmina Węgierska Górką	pominięcie zagadnień w dokumentach planistycznych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną				

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
						Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu	W – Gmina Węgierska Górka	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców
III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach	Poziomy natężenia pól elektromagnetycznych [V/m] GIOŚ	<0,7 (2021 r.)	<28	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	M – GIOŚ	zmiany w przepisach prawnych dot. zakresu monitoringu
						Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	M – Powiat Żywiecki	braki kadrowe
						Wprowadzenie w dokumentach planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	W – Gmina Węgierska Górka	pominięcie zagadnień w dokumentach planistycznych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
IV. GOSPODAROWANIE WODAMI	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	JCWP o dobrym stanie ogólnym [szt.] GIOŚ	0	3	Poprawa stanu chemicznego i ekologicznego jednolitych części wód	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	M – GIOŚ	brak środków finansowych, braki kadrowe, brak wyznaczonych punktów na terenie gminy
		JCWPd o dobrym stanie ogólnym [szt.] GIOŚ	1	1		Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym przywracanie drożności cieków, zwiększanie naturalnej retencyjności	M – RZGW	brak środków finansowych
						Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o	W – Gmina Węgierska Górka	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
Zwiększenie odporności gospodarki wodnej na zmiany klimatu						konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód		
						Edukacja ekologiczna w zakresie konieczności ochrony wód oraz dobrych praktyk rolniczych i ograniczania wpływu rolnictwa na wody, w tym racjonalnej gospodarki nawozowej	M – ŚODR	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony rolników
	Liczba zamontowanych zbiorników retencyjnych w ramach programu „Moja Woda” [szt./rok] WFOŚiGW	5	zależnie od wniosków	Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	W – Gmina Węgierska Górką	pominięcie zagadnień w dokumentach planistycznych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną	
					Budowa obiektów małej retencji	W – Gmina Węgierska Górką M – właściciele nieruchomości	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców	
					Działania mające na celu ochronę przed powodzią	M – RZGW	brak środków finansowych	
					Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych	W – Gmina Węgierska Górką M – PZD	brak środków finansowych	
					Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa	Długość sieci wodociągowej [km] GUS	70,4	>70,4	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	M – Beskid Ekosystem	brak środków finansowych
		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności [%] GUS	61,4 (2023 r.)	>61,4				
		Długość sieci kanalizacyjnej [km] GUS	116,2	>116,2		Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	W – Gmina Węgierska Górką M – Beskid Ekosystem	brak środków finansowych
		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności [%] GUS	87,5 (2023 r.)	>87,5		Rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	M – Beskid Ekosystem	brak środków finansowych
		Ilość zbiorników bezodpływowych [szt.] GUS	266	<266		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	W – Gmina Węgierska Górką M – Beskid Ekosystem	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców
		Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] GUS	17	>17		Poprawa stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	W – Gmina Węgierska Górką

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
VI. GLEBY	Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją, zmianami klimatu	Powierzchnia gruntów rolnych [ha] <i>Powiat Żywiecki</i>	3 184,5773	≥3 184,5773	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Prowadzenie monitoringu jakości gleb	M – GIOŚ, OSChR	braki kadrowe, brak wyznaczonych punktów na terenie gminy
						Promocja i realizacja rolnictwa ekologicznego oraz dobrych praktyk rolniczych	M – ŚODR, ARiMR, rolnicy	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony rolników
						Identyfikacja potencjalnie historycznie zanieczyszczonych powierzchni ziemi i szkód w środowisku oraz ich naprawa	M – RDOŚ, władający powierzchnią ziemi	nieobjęcie w wykazie wszystkich terenów
		Ilość osuwisk [szt.] <i>PIG-PIB</i>	162	162	Ochrona przed osuwiskami	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	W – Gmina Węgierska Górka	pominięcie zagadnień w dokumentach planistycznych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
VII. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Gospodarka odpadami z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami	Masa odebranych odpadów [Mg/rok] <i>Gmina Węgierska Górka</i>	4 647,78	<4 647,78	Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami	Sporządzenie sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	W – Gmina Węgierska Górka	brak wykwalifikowanej kadry
		Udział selektywnie zebranych odpadów w ogólnym strumieniu odpadów [%] <i>Gmina Węgierska Górka</i>	42,39	>42,39		Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów	W – Gmina Węgierska Górka	niska świadomość społeczna
		Masa zebranych odpadów biodegradowalnych [Mg/rok] <i>Gmina Węgierska Górka</i>	301,26	<301,26		Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	W – Gmina Węgierska Górka	niska świadomość społeczna
		Osiągnięty poziom recyklingu odpadów komunalnych [%]	48,65	≥59		Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów	W – Gmina Węgierska Górka	niska świadomość społeczna

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
		Gmina Węgierska Górką				komunalnych na poziomie minimum 59% do 2029 r.		
		Osiągnięty poziom składowania odpadów [%] Gmina Węgierska Górką	brak, obowiązuje od 2025 r.	≤30		Ograniczenie poziomu składowania wytworzonych odpadów do maksymalnie 30% za każdy rok w latach 2026-2029	W – Gmina Węgierska Górką	zbyt niski poziom odpadów zebranych selektywnie
		Masa odebranych odpadów w PSZOK [Mg/rok] Gmina Węgierska Górką	749,498	>749,498		Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
						Działania edukacyjne oraz akcje informacyjno-promocyjne dotyczące hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców
		Masa odpadów zawierających azbest pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia [Mg] Baza azbestowa	879,00 (2025 r.)	<879,00	Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
						Usuwanie wyrobów zawierających azbest	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
VIII. ZASOBY PRZYRODNICZE	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej	Powierzchnia obszarów chronionych [ha] GUS	4 690,00	≥4 690,00	Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych	Inwentaryzacja, waloryzacja i monitoring siedlisk i gatunków o szczególnym znaczeniu	M – RDOŚ, GIOŚ, ZPKWŚ	brak środków finansowych
		Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%] GUS	61,3	≥61,3		Tworzenie nowych obszarów chronionych oraz powiększanie istniejących obszarowych form ochrony przyrody, w oparciu o wyniki prowadzonych badań i waloryzacji przyrodniczych	W – Gmina Węgierska Górką M – RDOŚ, UMWŚ	przedłużające się procedury ,opór społeczny

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
						Rozwój bazy dydaktyczno-edukacyjnej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, szczególnie na temat obszarów chronionych i ich zasobów wraz z propagowaniem wiedzy na temat poszanowania przyrody	W – Gmina Węgierska Górka M – Nadleśnictwo Węgierska Górka	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców
						Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	W – Gmina Węgierska Górka M – RDOŚ, UMWS, Nadleśnictwo Węgierska Górka	brak środków finansowych
					Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności	Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, a także poza terenem obszarów chronionych m.in; poprzez realizację planów zadań ochronnych, zadań ochronnych i planów ochrony przyjętych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	W – Gmina Węgierska Górka M – RDOŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górka	brak środków finansowych
						Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów	W – Gmina Węgierska Górka M – RDOŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górka	presja turystyczna
						Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne	W – Gmina Węgierska Górka	pominięcie zagadnień w dokumentach planistycznych, opór społeczny, zwłaszcza właścicieli gruntów

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
						zapisy w dokumentach planistycznych, strategicznych lub/i decyzjach administracyjnych		prywatnych, które mają zostać objęte ochroną
		Powierzchnia gruntów leśnych [ha] GUS	4 057,86	≥4 057,86		Opracowanie Uproszczonych Planów Urządzania Lasów	M – Powiat Żywiecki	brak środków finansowych
		Lesistość [%] GUS	51,8	≥51,8		Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia	M – Nadleśnictwo Węgierska Górką	brak środków finansowych
						Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody poprzez postawienie tablic informacyjnych	M – RDOŚ, ZPKWŚ	brak środków finansowych, akty wandalizmu
						Eliminacja inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt	W – Gmina Węgierska Górką M – RDOŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górką, PZD, RZGW	brak środków finansowych
		Liczba pomników przyrody [szt.] GDOŚ	6	≥6		Prowadzenie prawidłowej pielęgnacji drzew ze szczególnym uwzględnieniem pomników przyrody	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
IX. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii [szt.] GIOŚ	0	0	Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych
						Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	M – WIOŚ, PSP, sprawcy awarii	brak środków finansowych, brak wykwalifikowanej kadry

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania ⁵¹ , Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2029 r.)				
					Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	W – Gmina Węgierska Górką	brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony mieszkańców

źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych spójnych z *Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką* oraz informacji od innych instytucji i podmiotów

6.2. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Tabela 42. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Monitoring jakości powietrza za pomocą dronów i czujników w ramach projektu „Śląskie. Przywracamy błękit”	W – Gmina Węgierska Górką	Zgodnie z umową					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, Program LIFE Unii Europejskiej	-
	Wdrażanie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Kontrole przestrzegania wymagań uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
	Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony powietrza oraz upowszechnienie informacji w zakresie zmian klimatu i możliwości korzystania z programów dofinansowujących inwestycje ekologiczne w gospodarstwach domowych oraz promocja zasad efektywności energetycznej	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
	Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
			521 130					521 130	Środki własne, fundusze krajowe	Termomodernizacja budynku mieszkalnego w gminie Węgierska Górką
			891 710					891 710	Środki własne, fundusze krajowe	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Węgierska Górką
			701 197					701 197	Środki własne, fundusze krajowe	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego Nr 1 w Ciścu i Przedszkola Publicznego w Żabnicy
			701 242					701 242	Środki własne, fundusze krajowe	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Św. Franciszka z Asyżu w Cięcinnie
Realizacja inwestycji dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030-2033		
	Rozwój komunikacji publicznej oraz integracja systemów transportu zbiorowego	W – Gmina Węgierska Górką	299 560	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków			299 560	Środki własne, fundusze krajowe, europejskie	Kwota obejmuje dopłaty do przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej
	Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych, infrastruktury towarzyszącej i jego integrację z systemami transportowymi	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków			b.d.	Środki własne, fundusze krajowe, europejskie	-	
II. ZAGROŻENIA HAŁASEM	Remonty, przebudowy dróg	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków			b.d.	Środki własne, fundusze krajowe, europejskie	-	
	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków			b.d.	Środki własne, fundusze krajowe	-	
	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności			b.d.	Środki własne	-	
	Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczenia hałasu	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków			b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Wprowadzenie w dokumentach planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
IV. GOSPODAROWANIE WODAMI	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
	Budowa obiektów małej retencji	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
VI. GLEBY	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
VII. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU	Sporządzenie sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
	Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów	W – Gmina Węgierska Górką	Brak oszacowanych kosztów					b.d.	Środki własne	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
	Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	W – Gmina Węgierska Górką	Brak oszacowanych kosztów					b.d.	Środki własne	W ramach powyższego zadania
	Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomie minimum 59% do 2029 r.	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	W ramach powyższego zadania
	Ograniczenie poziomu składowania wytworzonych odpadów do maksymalnie 30% za każdy rok w latach 2026-2029	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	W ramach powyższego zadania
	Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	-
	Działania edukacyjne oraz akcje informacyjno-promocyjne dotyczące hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	-
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Realizacja zależna od złożonych wniosków

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
IX. ZASOBY PRZYRODNICZE	Tworzenie nowych obszarów chronionych oraz powiększanie istniejących obszarowych form ochrony przyrody, w oparciu o wyniki prowadzonych badań i waloryzacji przyrodniczych	W – Gmina Węgierska Górka	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
				Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków				b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Rozwój bazy dydaktyczno-edukacyjnej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, szczególnie na temat obszarów chronionych i ich zasobów wraz z propagowaniem wiedzy na temat poszanowania przyrody	W – Gmina Węgierska Górka	1 543 314					1 543 314	Środki własne, fundusze europejskie	Ochrona i regeneracja obszarów cennych przyrodniczo wraz z działaniami edukacyjnymi na obszarze Aglomeracji Beskidzkiej - etap I - Utworzenie Ekoparku Cesarskiego przy historycznym trakcie cesarskim w Ciścu i Węgierskiej Górcie – dokończenie zadania realizowanego od 2024 r.
	Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	W – Gmina Węgierska Górka	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
	Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, a także poza terenem obszarów chronionych m.in; poprzez realizację planów zadań ochronnych, zadań ochronnych i planów ochrony przyjętych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	
	Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne	-
	Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w dokumentach planistycznych, strategicznych lub/i decyzjach administracyjnych	W – Gmina Węgierska Górką	W ramach bieżącej działalności					b.d.	Środki własne	-
	Eliminacja inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie realizowane zależnie od potrzeb

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2026	2027	2028	2029	2030-2033			Razem
	Prowadzenie prawidłowej pielęgnacji drzew ze szczególnym uwzględnieniem pomników przyrody	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne	-
X. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	W – Gmina Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków					b.d.	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Węgierska Górką

6.3. Harmonogram realizacji monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Tabela 43. Harmonogram zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Monitoring jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	M – GIOŚ	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	M – właściciele nieruchomości	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe	Możliwość pozyskania dotacji z Programu „Czyste Powietrze”
	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	M – właściciele nieruchomości	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe	Możliwość pozyskania dotacji z Programu „Czyste Powietrze”
	Modernizacja instalacji technologicznych z uwzględnieniem najnowszych technik ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	M – przedsiębiorstwa	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	-
	Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń przez podmioty gospodarcze	M – WIOŚ	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Realizacja inwestycji dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii	M – właściciele nieruchomości	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe	Możliwość pozyskania dotacji z Programu „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd”
	Rozwój komunikacji publicznej oraz integracja systemów transportu zbiorowego	M – Powiat Żywiecki	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	-
II. ZAGROŻENIA HAŁASEM	Monitoring poziomu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i opracowania map akustycznych	M – GIOŚ, GDDKiA, PZD	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Remonty, przebudowy dróg.	M – GDDKiA	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, fundusze krajowe, europejskie	Na dzień opracowania dokumentu GDDKiA nie planuje przedsięwziąć, inwestycji

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
		M – PZD	17 989 000	Środki własne, Europejskie Fundusze Rozwoju Regionalnego Interreg Polska – Słowacja 2021-2027	Przebudowa DP nr 1435 S Cięcina – Węgierska Górką – Milówka (od skrzyżowania ul. Kościuszki z ul. Zieloną w Węgierskiej Górką do ronda w Milówce) w latach 2024-2027
			4 872 000	Środki własne, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	Przebudowa drogi powiatowej nr 1435 S Cięcina-Węgierska-Górką-Milówka w m. Cięcina w km od 0+550 do km 1+150 wraz z poprawą odwodnienia poprzez wykonanie kanalizacji deszczowej i przebudowę urządzeń obcych w latach 2026-2027
	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	M – GDDKiA, PZD, PKP PLK	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, fundusze krajowe, europejskie	-
	Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru kolejowego	M – PKP PLK	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, fundusze krajowe, europejskie	-
	Działalność kontrolna i inspekcyjna obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	M – WIOŚ	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	M – przedsiębiorstwa	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	-	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	M – GIOŚ	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	Zadanie realizowane w ramach PMŚ
	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	M – Powiat Żywiecki	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
IV. GOSPODAROWANIE WODAMI	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	M – GIOŚ	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym przywracanie drożności cieków, zwiększanie naturalnej retencyjności	M – RZGW	3 060 000	Budżet Państwa	Odbudowa i modernizacja koryta cieków Kubiców w km 0+100 - 0+900 w m. Cisiec etap II w km 0+334,5 - 0+900. Rozpoczęcie rok od uzyskania pozwolenia na realizację inwestycji i na budowę, zakończenie 4 lata od rozpoczęcia robót
	Edukacja ekologiczna w zakresie konieczności ochrony wód oraz dobrych praktyk rolniczych i ograniczania wpływu rolnictwa na wody, w tym racjonalnej gospodarki nawozowej	M – ŚODR	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Budowa obiektów małej retencji	M – właściciele nieruchomości	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe	Możliwość pozyskania dotacji z Programu „Moja woda”,
	Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej	M – RZGW	10 631 060	Budżet Państwa	Budowa prawego wału na rzece Soła w km 62+600 - 65+200
1 319 620			Budżet Państwa	Przebudowa lewej grobli na rzece Soła w km 57+550 - 57+900	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2 082 350	Budżet Państwa	Budowa muru oporowego na prawym brzegu rzeki Soły w km 58+400 - 58+900. Rozpoczęcie planowanych inwestycji rok od uzyskania pozwolenia na realizację inwestycji i na budowę, zakończenie 4 lata od rozpoczęcia robót
	Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych	M – PZD	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, fundusze krajowe	Planowana jest budowa kolektora odprowadzającego wody opadowe w ciągu drogi powiatowej 1435 S Cięcina-Węgierska-Górką-Milówka w m. Cięcina
V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	M – Beskid Ekosystem	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	M – Beskid Ekosystem	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	M – Beskid Ekosystem	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	M – Beskid Ekosystem	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
VI. GLEBY	Prowadzenie monitoringu jakości gleb	M – GIOŚ, OSChR	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	Zadanie realizowane w ramach PMS i na zlecenie rolników

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	Promocja i realizacja rolnictwa ekologicznego oraz dobrych praktyk rolniczych	M – ŚODR, ARIMR, rolnicy	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, fundusze europejskie	-
	Identyfikacja potencjalnie historycznie zanieczyszczonych powierzchni ziemi i szkód w środowisku oraz ich naprawa	M – RDOŚ, władający powierzchnią ziemi	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
VIII. ZASOBY PRZYRODNICZE	Inwentaryzacja, waloryzacja i monitoring siedlisk i gatunków o szczególnym znaczeniu	M – RDOŚ, GIOŚ, ZPKWŚ	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Tworzenie nowych obszarów chronionych oraz powiększanie istniejących obszarowych form ochrony przyrody, w oparciu o wyniki prowadzonych badań i waloryzacji przyrodniczych	M – RDOŚ, UMWŚ	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Rozwój bazy dydaktyczno-edukacyjnej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, szczególnie na temat obszarów chronionych i ich zasobów wraz z propagowaniem wiedzy na temat poszanowania przyrody	M – Nadleśnictwo Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	M – RDOŚ, UMWŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, a także poza terenem obszarów chronionych m.in; poprzez realizację planów zadań ochronnych, zadań ochronnych i planów ochrony przyjętych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	M – RDOŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze krajowe, europejskie	-
	Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów	M – RDOŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	-
	Opracowanie Uproszczonych Planów Urządzania Lasów	M – Powiat Żywiecki	W ramach bieżącej działalności	Środki własne	-
	Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia	M – Nadleśnictwo Węgierska Górką	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
	Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody poprzez postawienie tablic informacyjnych	M – RDOŚ, ZPKWŚ	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	-
	Eliminacja inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt	M – RDOŚ, Nadleśnictwo Węgierska Górka, PZD, RZGW	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie realizowane zależnie od potrzeb
IX. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	M – WIOŚ, PSP, sprawcy awarii	Zadanie realizowane w miarę dostępnych środków	Środki własne	Zadanie realizowane zależnie od potrzeb

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z instytucji

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu oraz ograniczy negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych zadań. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych. Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- W czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych.
- Stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych.
- Maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.
- Odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji oraz czas inwestycji uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych lub ich poprawę.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

7.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Urzędu Gminy Węgierska Górka,
- Starostwa Powiatowego w Żywcu,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska GIOŚ w Katowicach,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie,
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach,
- Powiatowego Zarządu Dróg w Żywcu,
- Beskid Ekosystem Sp. z o.o. w Ciężynie,
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze,
- Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne Gminy Węgierska Górka oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą m.in.:

- Powiat Żywiecki,
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu,
- Beskid Ekosystem Sp. z o.o. w Ciężynie,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Nadleśnictwo Węgierska Górka,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego,
- właściciele nieruchomości, gruntów, przedsiębiorstwa z terenu gminy Węgierska Górka.

7.2. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów *Programu Ochrony Środowiska* jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Edukacja ekologiczna oznacza koncepcję kształcenia i wychowania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska zgodnie z hasłem „myśleć globalnie – działać lokalnie”. Są to zatem wszelkie działania skierowane do społeczeństwa,

które mają na celu wpływanie na poziom świadomości ekologicznej i propagowanie zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego oraz upowszechnianie wiedzy o przyrodzie.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pół roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

W gminie Węgierska Górką od roku 2021 działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu „Czyste Powietrze”, a jego realizacja cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem mieszkańców. Regularnie prowadzone są akcje edukacyjne uświadamiające mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza, czy akcje informacyjne o wymaganiach obowiązującej uchwały antysmogowej na terenie województwa śląskiego oraz formach dofinansowania do wymiany kotła. Placówki oświatowe są wyposażane w eko- i zielone pracownie.

7.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) organ wykonawczy gminy (w tym przypadku Wójt Gminy Węgierska Górką) sporządza co 2 lata raport z wykonania *Programu Ochrony Środowiska*, który przedstawia się Radzie Gminy. Po przedstawieniu raportu, jest on przekazywany do organu wykonawczego powiatu, w tym przypadku do Zarządu Powiatu Żywieckiego.

7.4. Monitoring realizacji Programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji *Programu Ochrony Środowiska* oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie gminy Węgierska Górką, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Węgierska Górką.

Kontrola realizacji *Programu Ochrony Środowiska* wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami, a realizacją.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

- analiza porównawcza,
- aktualizacja Programu Ochrony Środowiska.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań *Programu* z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 44. Wskaźniki monitoringu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2024	Tendencja zmian	Docelowa wartość wskaźnika (2029 r.)
Ochrona klimatu i jakości powietrza						
1.	Zanieczyszczenia dla których odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego i docelowego w strefie śląskiej	nazwa	GIOŚ	B(a)P, PM10	spadek	brak
2.	Stężenia średnie roczne w gminie Węgierska Górką	-	GIOŚ	PM10 – 21,7 µg/m ³ PM2,5 – 13,6 µg/m ³ B(a)P – 1,77 ng/m ³	spadek	PM10 ≤40 µg/m ³ PM2,5 ≤20 µg/m ³ B(a)P ≤1 ng/m ³
3.	Liczba kontroli / wykroczeń, pouczeń, mandatów	szt.	Sprawozdanie z POP	50 / 1	bieżący monitoring/ spadek	zależnie od potrzeb / 0
4.	Liczba wydarzeń i akcji edukacyjnych związanych z ochroną jakości powietrza	szt.	Sprawozdanie z POP	12	bieżący monitoring	zależnie od możliwości
5.	Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła	szt./rok	Sprawozdanie z POP	186	bieżący monitoring	zależnie od możliwości
6.	Liczba przeprowadzonych termomodernizacji	szt.	Sprawozdanie z POP	159	bieżący monitoring	zależnie od możliwości
7.	Ilość podłączonych do sieci mikroinstalacji fotowoltaicznych	szt.	Tauron Dystrybucja	1 253	bieżący monitoring	zależnie od możliwości
Zagrożenie hałasem						
8.	Liczba budynków chronionych w obszarze przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu	szt.	PZD, GDDKiA GIOŚ	L _{DWN} – 193 L _N – 264 (2022 r., dot. drogi powiatowej)	spadek	L _{DWN} – 0 L _N – 0

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2024	Tendencja zmian	Docelowa wartość wskaźnika (2029 r.)
9.	Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej	km	GUS	116,3 (2023 r.)	wzrost	>116,3
10.	Ilość stwierdzonych naruszeń w ramach kontroli	szt.	WIOŚ	0	bez zmian	0
Promieniowanie elektromagnetyczne						
11.	Poziomy natężenia pól elektromagnetycznych	V/m	GIOŚ	<0,7 (2021 r.)	bez zmian	<28
Gospodarowanie wodami						
12.	JCWP o dobrym stanie ogólnym	szt.	GIOŚ	0	wzrost	3
13.	JCWPd o dobrym stanie ogólnym	szt.	GIOŚ	1	bez zmian	1
14.	Liczba zamontowanych zbiorników retencyjnych w ramach programu „Moja Woda”	szt./rok	WFOŚiGW	5	bieżący monitoring	zależnie od wniosków
Gospodarka wodno-ściekowa						
15.	Długość sieci wodociągowej	km	GUS	70,4	wzrost	>70,4
16.	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	%	GUS	61,4 (2023 r.)	wzrost	>61,4
17.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	GUS	116,2	wzrost	>116,2
18.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	GUS	87,5 (2023 r.)	wzrost	>87,5
19.	Ilość zbiorników bezodpływowych	szt.	GUS	266	spadek	<266
20.	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	GUS	17	wzrost	>17
Gleby						
21.	Powierzchnia gruntów rolnych	ha	Powiat Żywiecki	3 184,5773	bez zmian lub wzrost	≥3 184.5773
22.	Ilość osuwisk	szt.	PIG-PIB	162	bez zmian	162
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów						
23.	Masa odebranych odpadów	Mg/rok	Gmina Węgierska Górką	4 647,78	spadek	<4 647,78

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką na lata 2026-2029 z perspektywą do 2033 roku

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2024	Tendencja zmian	Docelowa wartość wskaźnika (2029 r.)
24.	Udział selektywnie zebranych odpadów w ogólnym strumieniu odpadów	%	Gmina Węgierska Górką	42,39	wzrost	>42,39
25.	Masa zebranych odpadów biodegradowalnych	Mg/rok	Gmina Węgierska Górką	301,26	spadek	<301,26
26.	Osiągnięty poziom recyklingu odpadów komunalnych	%	Gmina Węgierska Górką	22,86	wzrost	≥59
27.	Osiągnięty poziom składowania odpadów	%	Gmina Węgierska Górką	brak, obowiązuje od 2025 r.	spadek	≤30
28.	Masa odebranych odpadów w PSZOK	Mg/rok	Gmina Węgierska Górką	749,498	wzrost	>749,498
29.	Masa odpadów zawierających azbest pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia	Mg	Baza azbestowa	879,00 (2025 r.)	spadek	<879,00
Zasoby przyrodnicze						
30.	Powierzchnia obszarów chronionych	ha	GUS	4 690,00	bez zmian lub wzrost	≥4 690,00
31.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	GUS	61,3	bez zmian lub wzrost	≥61,3
32.	Powierzchnia gruntów leśnych	ha	GUS	4 057,86	bez zmian lub wzrost	≥4 057,86
33.	Lesistość	%	GUS	51,8	bez zmian lub wzrost	≥51,8
34.	Liczba pomników przyrody	szt.	GDOŚ	6	bez zmian lub wzrost	≥6
Zagrożenia poważnymi awariami						
35.	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	GIOŚ	0	bez zmian	0

źródło: opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram wdrażania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką* obejmujący wyżej opisane, cykliczne działania. Harmonogram ten ma charakter ramowy. Możliwe są jego modyfikacje – np. częstsza weryfikacja listy przedsięwzięć lub wcześniejsza aktualizacja programu – w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także od oceny postępów w zakresie osiągnięcia celów *Programu*.

Tabela 45. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górką

Rok	2026	2027	2028	2029	2030
Realizacja celów i kierunków działań na lata 2026-2033	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu			X Raport za lata 2026-2027		X Raport za lata 2028-2029
Opracowanie Programu Ochrony Środowiska				X	

źródło: opracowanie własne

7.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

7.5.1. Fundusze krajowe

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych (finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej) – obszarów ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. NFOŚiGW działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Misją NFOŚiGW jest skuteczne i efektywne wspieranie działań na rzecz środowiska i transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez NFOŚiGW.

NFOŚiGW oferuje pożyczki, dotacje oraz inne formy dofinansowania projektów realizowanych m.in. przez samorządy, przedsiębiorstwa, podmioty publiczne, organizacje społeczne, a także osoby fizyczne. Kierunkami finansowania są:

- transformacja w kierunku niskoemisyjnej gospodarki,
- poprawa jakości powietrza,
- adaptacja do zmian klimatu,
- przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami,
- poprawa gospodarki wodno-ściekowej,
- działania na rzecz ochrony przyrody.

Planowane jest zainwestowanie nowych środków w następujące zakresy i cele ogólne:

- efektywność energetyczna (m.in. głęboka termomodernizacja szkół, szpitali, budynków oraz lokali komunalnych),
- ekologiczny transport (m.in. zakup ekologicznych autobusów, rowerów elektrycznych cargo, nowych pojazdów napędzanych energią elektryczną, wodorem lub gazem i infrastruktury ich ładowania/tankowania),
- gospodarka o obiegu zamkniętym (m.in. wsparcie instalacji unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych przez termiczne przekształcanie, recyklingu surowcowego, likwidacja bomb ekologicznych),
- woda dla Polski (m.in. zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę na potrzeby komunalne),
- wspólna energia (m.in. wsparcie zakupu i montażu instalacji PV dla wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, wsparcie inwestycji w budowę, rozbudowę lub modernizację małych elektrowni wodnych, finansowanie doradztwa w zakresie planów działań na rzecz transformacji w kierunku niskoemisyjności).

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a⁵².

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach jest samodzielną instytucją finansową, posiadającą osobowość prawną. Fundusz wspomaga finansowo przedsięwzięcia wynikające z regionalnej polityki w zakresie ochrony środowiska, określone w strategiach i programach ochrony środowiska, programach ochrony powietrza, planach gospodarki odpadami i innych dokumentach o charakterze programowym. Obszarami priorytetowymi które będą wspierane finansowo są: ochrona wód, adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, ochrona atmosfery, transformacja energetyczna i ochrona przed hałasem, ochrona przyrody, edukacja ekologiczna, zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska, zarządzanie środowiskowe w regionie, profilaktyka zdrowotna. Fundusz w latach 2025-2028 planuje przeznaczyć kwotę 4 992 973 000 zł na dofinansowanie przedsięwzięć w powyższych priorytetach⁵³.

7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej

Przewiduje się możliwości finansowania działań adaptacyjnych z nowej Perspektywy finansowej 2021-2027. Fundusze Europejskie na lata 2021-2027 to 72,2 miliarda euro z polityki spójności oraz 3,8 mld euro środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Łącznie to około 76 miliardów euro. Środki zostaną przeznaczone na realizację inwestycji w innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację, infrastrukturę, ochronę środowiska, energetykę, edukację i sprawy społeczne.

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich.

⁵² <http://www.gov.pl/web/nfosigw>

⁵³ Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na lata 2025-2028.

Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności. Polityka spójności na lata 2021–2027 obejmuje następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

Fundusz Spójności służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Podobnie jak w latach 2014-2020 również w nowej perspektywie około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw.

Programy krajowe są tematycznie zbliżone do tych realizowanych poprzednio. Oznacza to, że pieniądze z polityki spójności zainwestowane zostaną m.in. w:

- rozwój infrastruktury i ochronę środowiska,
- powiększanie kapitału ludzkiego,
- budowanie kompetencji cyfrowych,
- wsparcie makroregionu Polski Wschodniej.

Podział środków na poszczególne programy krajowe prezentuje się następująco:

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)

Stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz 2014-2020. Jego głównymi źródłami finansowania są Fundusz Spójności (FS) oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Głównym celem Programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030,
- poprawę bezpieczeństwa transportu,

- zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Budżet Programu to około 125,8 mld zł, czyli ok. 29,3 mld euro.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014–2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Celami szczegółowymi obejmującymi zagadnienia środowiska naturalnego są: wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania energii poza transeuropejską siecią energetyczną. Budżet Programu to ok. 42,9 mld zł, czyli ok. 10 mld euro.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Budżet Programu to ok. 20,9 mld zł, czyli ok. 4,9 mld euro.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. Celami Programu są: budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce, zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwój gospodarki poprzez zwiększenie ilości danych wysokiej jakości otwartych do ponownego wykorzystania, rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych kadr zaangażowanych w świadczenie usług, produktów lub procesów cyfrowych, w szczególności w obszarze cyberbezpieczeństwa. Budżet FERC to ok. 11 mld zł, czyli ok. 2,5 mld euro.

Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – program ma trzy główne priorytety: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Środki z Pomocy Technicznej zostaną przeznaczone m.in. na: szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych, działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach w Polsce. Budżet programu wynosi 2,5 mld zł, czyli 0,55 mld euro.

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST) – pomoc w transformacji dla regionów górniczych: śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego i lubelskiego.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ) – 2,5 mld zł, czyli 0,583 mld euro.

Fundusze Europejskie dla Rybactwa – 3,1 mld zł, czyli 0,732 mld euro.

programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 155,4 mld zł⁵⁴.

Podzielone zostały także fundusze na programy regionalne. Województwo Śląskie otrzymało ponad 6,217 miliarda euro w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, będącego następcą Regionalnego Programu Operacyjnego. Działaniami jakie będą finansowane w ramach Funduszu są: efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych i przedsiębiorstw, odnawialne źródła energii, wsparcie dla klimatu, wzmocnienie potencjału służb ratowniczych, infrastruktura wodno-kanalizacyjna, gospodarka odpadami komunalnymi i o obiegu zamkniętym, ochrona przyrody i bioróżnorodności, rekultywacja terenów zdegradowanych, budowanie świadomości na rzecz klimatu, zakup taboru autobusowego, zrównoważona multimodalna mobilność miejska, regionalne trasy rowerowe, regionalny tabor kolejowy, drogi wojewódzkie, gminne i powiatowe, rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii⁵⁵.

⁵⁴ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/umowa-partnerstwa/>.

⁵⁵ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.

Spis tabel

Tabela 1. Procesy demograficzne w gminie Węgierska Górką w latach 2015–2024.....	11
Tabela 2. Bezrobocie na terenie gminy Węgierska Górką	12
Tabela 3. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska w latach 2019-2024	30
Tabela 4. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza	33
Tabela 5. System gazowniczy na terenie gminy Węgierska Górką	35
Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)	36
Tabela 7. Wykaz i stan techniczny dróg powiatowych na terenie gminy Węgierska Górką (stan na 30.05.2025 r.)	36
Tabela 8. Źródła ciepła i spalania paliw wg danych z CEEB	38
Tabela 9. Realizacja Programu „Czyste Powietrze” na terenie gminy Węgierska Górką.....	39
Tabela 10. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza	43
Tabela 11. Wynikowe klasy strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	44
Tabela 12. Klasy strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	44
Tabela 13. Stężenia dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Węgierska Górką	47
Tabela 14. Wartości stężeń średniorocznych w latach 2022-2024 na terenie gminy Węgierska Górką	47
Tabela 15. Ocena stanu bazowego hot-spotu w Węgierskiej Górcie	50
Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu	60
Tabela 17. Zestawienie odcinków dróg powiatowych objętych strategiczną mapą hałasu	62
Tabela 18. Wyniki pomiarów hałasu od drogi powiatowej	62
Tabela 19. Tereny zagrożone hałasem na obszarze gminy Węgierska Górką.....	63
Tabela 20. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności	66
Tabela 21. Długość sieci elektroenergetycznej w gminie Węgierska Górką (stan na 31.12.2024 r.)	67
Tabela 22. Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Węgierska Górką	68
Tabela 23. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie gminy Węgierska Górką.....	70
Tabela 24. Wykaz głównych cieków przepływających przez Gminę Węgierską Górkę	73
Tabela 25. JCWP znajdujące się na terenie gminy Węgierska Górką.....	74
Tabela 26. Klasyfikacje poszczególnych grup wskaźników w JCWP Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna za lata 2022-2024	76
Tabela 27. Ocena stanu JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Węgierska Górką	77
Tabela 28. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Węgierska Górką.....	79
Tabela 29. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie gminy Węgierska Górką wykonana w 2023 r.	80
Tabela 30. Ujęcia wód należące do Beskid Ekosystem	89
Tabela 31. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Węgierska Górką	90
Tabela 32. Charakterystyka systemu kanalizacyjnego na terenie gminy Węgierska Górką ..	91
Tabela 33. Wyniki rocznego sprawozdania z kontroli zbiorników bezodpływowych	92

Tabela 34. Charakterystyka aglomeracji Węgierska Górk (stan na 31.12.2024 r.).....	93
Tabela 35. Struktura użytkowania powierzchni ziemi na terenie gminy Węgierska Górk (stan na 01.01.2025 r.).....	97
Tabela 36. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego	105
Tabela 37. Ilość odpadów odebranych na terenie gminy Węgierska Górk w latach 2022-2024	107
Tabela 38. Osiągnięte poziomy recyklingu i ograniczania odpadów na terenie gminy Węgierska Górk w latach 2022-2024.....	108
Tabela 39. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy Węgierska Górk	122
Tabela 40. Struktura gruntów leśnych, lasów i terenów zieleni na obszarze gminy Węgierska Górk	133
Tabela 41. Wykaz celów, kierunków interwencji oraz zadań wyznaczonych w ramach Programu Ochrony Środowiska	141
Tabela 42. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.....	152
Tabela 43. Harmonogram zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	161
Tabela 44. Wskaźniki monitoringu	170
Tabela 45. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górk	173

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Węgierska Górk na tle powiatu żywieckiego	9
Rysunek 2. Podział fizycznogeograficzny gminy Węgierska Górk	10
Rysunek 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	11
Rysunek 4. Roczne temperatury, opady i wilgotność na terenie gminy Węgierska Górk	14
Rysunek 5. Układ systemu komunikacyjnego na terenie gminy Węgierska Górk.....	38
Rysunek 6. Podział województwa śląskiego na strefy ochrony powietrza	42
Rysunek 7. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 w województwie śląskim w 2024 r.....	45
Rysunek 8. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)p w województwie śląskim w 2024 r.....	46
Rysunek 9. Trasa przelotów dronem nad hot-spotem w Węgierskiej Górcie oraz lokalizacja hot-spotu względem czujników stacjonarnych	49
Rysunek 10. Strefy energetyczne warunków wiatrowych.....	52
Rysunek 11. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu	53
Rysunek 12. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski.....	54
Rysunek 13. Mapa nasłonecznienia Polski.....	54
Rysunek 14. Układ sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Węgierska Górk.....	68
Rysunek 15. Ulokowanie stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Węgierska Górk	69
Rysunek 16. Układ głównej sieci hydrograficznej na terenie gminy Węgierska Górk	74
Rysunek 17. Gmina Węgierska Górk na tle JCWP	75
Rysunek 18. Gmina Węgierska Górk na tle LZWP	79
Rysunek 19. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Węgierska Górk	82
Rysunek 20. Obszary zagrożenia suszą na terenie gminy Węgierska Górk	83

Rysunek 21. Historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi i szkody w środowisku na terenie gminy Węgierska Górka	101
Rysunek 22. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi na obszarze gminy Węgierska Górka	102
Rysunek 23. Usytuowanie parków krajobrazowych na terenie gminy Węgierska Górka	117
Rysunek 24. Usytuowanie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody i pomników przyrody na terenie gminy Węgierska Górka.....	121
Rysunek 25. Usytuowanie proponowanych form ochrony przyrody na terenie gminy Węgierska Górka	123
Rysunek 26. Usytuowanie korytarza ekologicznego na terenie gminy Węgierska Górka....	124
Rysunek 27. Usytuowanie krajobrazów priorytetowych na terenie gminy Węgierska Górka	126
Rysunek 28. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na terenie gminy Węgierska Górka.....	128
Rysunek 29. Lokalizacja siedlisk i stanowisk roślin naczyniowych na terenie gminy Węgierska Górka	129
Rysunek 30. Lokalizacja stanowisk ssaków na terenie gminy Węgierska Górka	130
Rysunek 31. Lokalizacja siedlisk i stanowisk ptaków na terenie gminy Węgierska Górka...	131
Rysunek 32. Lokalizacja siedlisk i stanowisk ryb, płazów i owadów na terenie gminy Węgierska Górka	132
Rysunek 33. Położenie lasów na terenie gminy Węgierska Górka	134